

巴利語佛教文學講本

文學博士

高楠順次郎編

CONTENTS.

I. Parittam (Extracts from the Āgamas)

諸經纂要 第一

	Page
§ 1. Saraṇa-gaṃanaṃ (The Three Refuges) 三歸文..	1
§ 2. Dasa-sikkhā-padāni (Ten Precepts) 十戒文	2
§ 3. Sāmaṇera-pañhaṃ (Questions to a Novice) 問沙 彌文	2-3
§ 4. Dvattiṃsa-ākāraṃ (Thirty-two Bodily Constitu- ents) 三十二身分	3
§ 5. Paccavekkhaṇā (Self-examination) 觀察自誓文 ..	3-4
§ 6. Dasa-dhamma-suttaṃ (Ten Points of Observa- tion) 十法經	4
§ 7. Metta-suttaṃ (Rewards of Charity) 慈經	5-6
§ 8. Mahā-kassapa-tthera-bojjhaṅgaṃ (Seven Con- stituents of Knowledge) 大迦葉尊者七菩提分	6-8
§ 9. Dhamma-cakka-ppavattana-suttaṃ (The Wheel of the Law, or the Kingdom of Righteousness) 轉法輪經	8-13
§ 10. Mahā-samaya-suttaṃ (On the Great Assembly) 大會經	13-21
§ 11. Parābhava-suttaṃ (On Decay) 滅經.. (S.N., p. 17)	21-24
§ 12. Vasala-suttaṃ (On an Outcast) 鄙人經 (S.N., p. 21)	24-28
§ 13. Kasi-bhāradvāja-suttaṃ ('To Kasi-bhāradvāja) 迦 尸跋羅墮闍經	31-39
§ 14. Sacca-vibhaṅga-suttaṃ (The Division of the Truth) 分別聖諦經	28-31

II. Kamma-vācaṃ (Collection of Kamma-vācas)

羯磨儀範 第二

§ 1. Upasampadā-kammavācā (The Ordination Ser- vice) 進具法	40-46
---	-------

§ 2. Ti-civarena Avippavāsassa Samugghāto (For Dispensing with the Three Robes 不失衣解界..	46
§ 3. Uposatha-kammavācā (For the Uposatha Ceremony) 受齋大會結解法	46-48
§ 4. Kāṭhina-kammavācā (The Distribution of the Kāṭhina Robes) 羯磨那衣法	49-50
§ 5. Thera-sammuti (The Election of a Thera) 上座公選法	50-51
§ 6. Nāma-sammuti (The Naming of a Bhikkhu) 比丘命名法	51-52
§ 7. Vihāra-kammavācā (The Dedication of a Vihāra) 寺院開基法	52

III. Jātakam (Birth-stories) 本生經 第三

§ 1. Viticcha-jātakam [244] (The Travelling Disputer) 離欲品	53-54
§ 2. Ārāma-dūsaka-jātakam [46] (The Monkey as a Gardener) 毀園品 (,, , II, I. p. 249)	54-55
§ 3. Siha-camma-jātakam [189] (The Ass in the Lion's Skin) 獅皮品	56-57
§ 4. Sumsumāra-jātakam [208] (The Stupid Crocodile) 鱷魚品	57-59
§ 5. Valāhassa-jātakam [193] (The Cloud-horse) 雲馬品	59-62
§ 6. Suppāraka-jātakam [463] (The Sea-voyage of Prince Suppāraka)	62-68

IV. Milinda-pañho (Questions of King Milinda)

那先比丘經 第四

A. Lakkhana-pañho (The Distinguishing Characteristics of Ethical Qualities).

§ 1. Book II. 1, 1: Simile of the Chariot. 終日數車無車.... (Trenckner, p. 25)	69-73
§ 2. „ II. 1, 2: Simile of the Shadow. 影隨人鼻, 數表法腐	73
§ 3. „ II. 1, 3: A Scholar-like Discussion. 已問已答, 無問無答	73-75
§ 4. „ II. 1, 4: Minister Ananta-kāya. 大臣無邊身路上問法	75-76
§ 5. „ II. 1, 5: The Object of Renunciation. 出家本意	76-78
§ 6. „ II. 1, 6-7: Rebirth. 死后復生	78
§ 7. „ II. 1, 8: Thought and Wisdom. 正念正智	78-79
§ 8. „ III. 7, 1: Sixteen Causes of Recollection 生念十六事	79-81
§ 9. „ III. 7, 2: Thoughts of a Dying Man. 臨終念佛, 能生天界	81-82
§ 10. „ III. 7, 3: The Removal of Sorrow. 二世離苦	82-83
§ 11. „ III. 7, 4: Heaven and Earth. 入天距離	84
§ 12. „ III. 7, 5: Kasmira and Kalasi. 吳越同時生	85
B. Mendaka-pañho (The Solving of Dilemmas)	
§ 13. „ IV. 7, 18: Three Modes of Production. 業生, 因生, 時生	86

(iv)

- § 14. „ IV. 8, 85: The Place of Nibbāna. 涅槃無定處,以道義爲所依 ..(,, , p. 326)..... 86-88

V. Mahā-parinibbāna-suttam (The Book of the Great Decease) 大般涅槃經 第五

- § 1. Book IV, 1-3 Buddha on the Four Dhammas 遊履教化預說涅槃 ..(Childers, p. 37) .89
§ 2. „ IV, 14-23 Cunda's Feast. 憍陀供食,世尊得病 (p. 41)..... 90-92
§ 3. „ IV, 24-32 Buddha on His Way to Kusinārā. 樹下止息,阿難進水 (,, , p. 42) 92-94
§ 4. „ V, 1-3 Buddha in the Sāla Grove of the Mallas 婆羅雙樹林下安臥 (,, , p. 48) 94
§ 5. „ VI, 1-10 The Last Admonition of Buddha 臨終遺教 ..(,, , p. 60)..... 94-96
§ 6. „ VI, 14-18 The Great Decease 入天號泣 (,, , p. 62) 96-97
§ 7. „ VI, 45-50
§ 8. „ VI, 62: The Distribution of the Relics. 舍利八分,造塔供養 ... (,, , p. 70-71)

VI. Culla-vaggo (The Khandhaka of the Vinaya Collection) 蹉陀迦小集部 第六

- § 1. Book XI, I, 1-8: The Council of Rājagaha; 僧舍品第一集法藏 p. 100.

(v)

- § 2. „ XI, I, 11: Purāṇa on the Council; 舊經那羅者別見 p. 103.
§ 3. „ XI, I, 16: The Conclusion of the First Council; 第一王舍城僧舍品結文 p. 106.
§ 4. „ XII, 2, 1-2: The Council of Vesālī; 跋闍子品第二集法藏 p. 107.
§ 5. „ XII, 2, 1: A Selection of the Theras; 靜法判減比丘撰擇 p. 109.
§ 6. „ XII, 2, 8: Sabba-kāmi on the Ten Theses; 薩婆迦層說律例十非法 p. 110.
§ 7. „ XII, 2, 9: The Conclusion of the Second Council; 第二廣嚴城跋闍子品結文 p. 112.

VII. Samanta-pāsādikā (The Commentary on the Vinaya) 一切善見律毘婆娑 第七

- § 1. The Nidāna-kathā: The Council of Pāṭaliputta; 阿育王品第三集法藏 (Vinaya-piṭakam, iii, 294-5) p. 113.
§ 2. The Conversion of Moggalliputta Tissa; 目犍連子帝須歸佛 (,, , iii, 296-8) p. 114.
§ 3. King Asoka Converted; 阿輸迦王統領自立; 信受佛法 (,, , iii, 299-300) p. 117.
§ 4. Asoka's Examination of Priests and the Council 阿輸迦王衆僧覈判,波陀利梵城第三結集 (,, , iii, 312). p. 117.
§ 5. The Vinaya-dharas of India and Ceylon; 圖浮利持律異世五師,師子州持律同世五師,律師相承 ..(,, , iii, 313-4) p. 119.
§ 6. The Buddhist Missionaries under Asoka; 邊地佛法堅立根本因緣 (,, , iii, 314)..... p. 121.

(vi)

- § 7. Rulers in India and Ceylon; 閼浮利、師子洲王統次第
(„ „ „ iii, 320-1) p. 122.

VIII. Gāthā (Verses)

偈頌第八

- § 1. Buddhānaṃ Sāsanaṃ; 通誠偈 ... Dhamma-pada,
xii, 183) p. 124
§ 2. Ratanattayaṃ; 三尊偈 ... Dīpa-vaṃsa, xi, 35 p. „ „
§ 3. Dhamma-pariyāyo; 緣起法頌 ... Mahā-vagga i, 23 &
10 p. „ „
§ 4. Jayāṃ verāṃ pasavati; 樂偈 ... Dhamma-pada xv,
201 p. „ „
§ 5. Ārogyaparamā lābhā; 无病偈 „ „ „ „ 204 p. „ „
§ 6. Manopubbāṅgamā dhammā; 心偈 „ „ „ „ i, 2.. p. „ „
§ 7. Eko'ñhi sammāsambuddho; 鹿野園自覺偈 ... Maj-
jhima-nikāya 26 p. 125
§ 8. Buddhassa jayo; 覺王降伏偈 Jātaka i. p. 75 p. „ „
§ 9. Gahakāraka dīṭṭho'si; 菩提樹下初悟偈 ... Sumaṅga-
la-vilāsinī, p. 16 p. 126
§ 10. Maggo visuddhiyā; 苦空無常偈 ... Dhamma-pada
277-279 p. „ „
§ 11. Sabbadānaṃ Dhammadānaṃ jīnāti; 越世偈
Dhamma-pada xxiv, 354 p. 127
§ 12. Maggo Nibbānagāmi; 涅槃路 ... Jātaka, i, p. 4 p. „ „
§ 13. Akuppā me vimutti; 智見 Majjhima-nikāya
26, p. 167 p. „ „

END.

A

PĀLI CHRESTOMATHY

巴利語佛教文學講本

第一篇

I. PARITTAM

(諸經纂要)

1. *屈陀迦爾含, 三歸文

NAMO TASSA BHAGAVATO ARAHATO SAMMĀ-
SAMBUDDHASSA.

Buddhaṃ saraṇaṃ¹ gacchāmi.
Dhammaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
Saṅghaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
Dutiyam pi Buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
Dutiyam pi Dhammaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
Dutiyam pi Saṅghaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
Tatiyam pi Buddhaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
Tatiyam pi Dhammaṃ saraṇaṃ gacchāmi.
Tatiyam pi Saṅghaṃ saraṇaṃ gacchāmi.

SARANAGAMANAM (KEUDDAKA-NIKĀYA).

* 第五阿含屈陀迦爾含之名, 善見律毗婆塞卷一に出づ小阿含と譯す

2. 屈陀迦阿舍, 十戒文

- 1 Pānātipātā veramaṇi sikkhāpadaṃ.²
- 2 Adinnādānā veramaṇi sikkhāpadaṃ.
- 3 Abrahmacariyā veramaṇi sikkhāpadaṃ.
- 4 Musāvādā veramaṇi sikkhāpadaṃ.
- 5 Surā-meraya-majja-pamādatthānā veramaṇi sikkhāpadaṃ.
- 6 Vikālabhojanā veramaṇi sikkhāpadaṃ.
- 7 Nacca-gīta-vādita-visūkadassanā veramaṇi sikkhāpadaṃ.
- 8 Mālā - gandha - vilepana-dhāraṇa-mañḍana - vibhūsanatthānā veramaṇi sikkhāpadaṃ.
- 9 Uccāsayaṇa-mahācāyana veramaṇi sikkhāpadaṃ.
- 10 Jātarūpa-rajata-paṭiggahaṇā veramaṇi sikkhāpadaṃ.

DASASIKKHĀPADĀNI (KHUDDAKA-NIKĀYA)

3. 屈陀迦阿舍, 問沙彌文³

‘Eka nāma kiṃ?’	“Sabbe satta āharaṭṭhikā.”
‘Dve nāma kiṃ?’	“Nāmañ ca rūpañ ca.”
‘Tīṇi nāma kiṃ?’	“Tisso vedanā.”
‘Cattāri nāma kiṃ?’	“Cattāri ariyasaccāni.”
‘Pañca nāma kiṃ?’	“Pañc’ upādānakkhandhā.”
‘Cha nāma kiṃ?’	“Cha ajjhattikāni āyatanāni.”
‘Satta nāma kiṃ?’	“Satta bojjhaṅgā.”
‘Attha nāma kiṃ?’	“Ariyo atthaṅgiko maggo.”
‘Nava nāma kiṃ?’	“Nava sattāvāsā.”
‘Dasa nāma kiṃ?’	“Dasah’ aṅgehi samannāgato ara-

hā ’ti vuccatīti.”

SĀVAṆERAPANHAṀ (KHUDDAKA-NIKĀYA)

4. 屈陀迦阿舍, 三十二身分

Atthi imasmiṃ kāye: kesā, lomā, nakhā, dantā, taco, maṁsāṃ, nahāru, atthi, atthimiñjā, vakkaṃ, hadayaṃ, yakaṇaṃ, kilomakaṃ, pihakaṃ, papphāsaṃ, antaṃ, antagnāṃ, udariyaṃ, karisaṃ, pittaṃ, semhaṃ, pubbo, lohitaṃ, sedo, medo, assu, vasā, kheḷo, singhāṇikā, lasikā, muttaṃ, matthake matthaluṅgaṃ ti.

DVATTIMSĀKĀRAM (KHUDDAKA-NIKĀYA)

5. 增一阿舍, 觀察自督文

Paṭisaṅkhā yoniso cīvarāṃ paṭisevāmi yāvad eva sītassa paṭighātāya unḥassa paṭighātāya dāṇsa-makasa-vātātapa-siriṃsapa-saṃphassānaṃ paṭighātāya yāvad eva hiri-kopina-paṭicchādanatthaṃ. || 1 ||

Paṭisaṅkhā yoniso piṇḍapātaṃ paṭisevāmi n’eva dāvāya na madāya na maṇḍanāya, na vibhūsanāya, yāvad eva imassa kūyassa tṭhitiyā yāpanāya vihiṃsūparatijā* brahmacariyā-nuggahāya: iti purāṇaṇca vedanaṃ paṭisaṅkhāmi navaṇca vedanaṃ na uppādessāmi, yātrā ca me bhavissati anavajjatā ca phāsuvihāro ca’ti. || 2 ||

Paṭisaṅkhā yoniso senāsanaṃ paṭisevāmi yāvad eva sītassa

* Vihiṃsā-uparatijā

paṭighātāya unhasa paṭighātāya dāṇusamakasavatātapasirīm-
sapasāṇphassānān paṭighātāya yāvaḍ eva utuparissaya-vino-
danān paṭisallānārāmatthān. || 3 ||

Paṭisaṅkhā yoniso gilānapaccaya-bhesajjaparikkhārān pa-
ṭisevāmi yāvaḍ eva uppannānān veyyābādhikānān vedanā-
nān paṭighātāya abyāpajjhāparamatāyā'ti. || 4 ||

PACCAVEKKHANĀ (AṄGUTTARA-NIKĀYA)

6. 增一阿含, 十法經

Evam me sutaṃ: Ekam samayaṃ Bhagavā Sāvatthiyaṃ
viharaṭi Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tatra kho
Bhagavā bhikkhū āmaṇesi: 'bhikkhavo' ti. 'Bhadante' ti
te bhikkhū Bhagavato paccassosun. Bhagavā etad avoca:

"Dasa ime, bhikkhave, dhammā pabbajitena abhiṇham
paccavekkhitabbā.

Katame dasa?

1 Vevanṇiyamhi. ajjhūpagato ti pabbajitena abhiṇham
paccavekkhitabbān.

2 Parapaṭibaddhā me jivikā'ti pabbajitena abhiṇham
paccavekkhitabbān.

3 Añño me ākappo karaṇiyo ti pabbajitena abhiṇham
paccavekkhitabbān.

4 Kacci nu kho me attasilato na upavadatiti pabbajitena
abhiṇham paccavekkhitabbān.

5 Kacci nu kho maṃ anuvicca * viññū sabrahmacārī silato

* Dh., V. 229.

na upavadantiti pabbajitena abhiṇham paccavekkhitabbān.

6 * Sabbehi me piyehi manāpehi nānābhāvo vinābhāvo ti
pabbajitena abhiṇham paccavekkhitabbān.

7 Kammaṣaṅkomaṃhi kamma-dāyādo kamma-yoni kamma-
bandhu kamma-paṭisarāṇo, yaṃ kammān karissāmi kalyāṇān
vā pāpakān vā tassa dāyādo bhavissāmiti pabbajitena abhiṇ-
ham paccavekkhitabbān.

8 † Katham bhūtassa me rattindivā vītipatantiti pabbaji-
tena abhiṇham paccavekkhitabbān.

9 Kacci nu kho 'haṃ suññāgāro abhiraṇāmiti pabbaji-
tena abhiṇham paccavekkhitabbān.

10 Atthi nu kho me uttarimanussadhammā alamariya-
ñānadassanaviseso* adhigato so 'haṃ pacchime kāle sabrah-
macārīhi puṭṭho na maṅku bhavissāmiti pabbajitena abhiṇ-
ham paccavekkhitabbān.

. Ime kho bhikkhave dasa dhammā pabbajitena abhiṇham
paccavekkhitabbā' ti. Idam avoca Bhagavā: attamanā te
bhikkhū Bhagavato bhāsitaṃ abhinandun ti.

DASADHAMMASUTTAM (AṄGUTTARA-NIKĀYA)

7. 增一阿含, 慈經

Evam me sutaṃ: Ekam samayaṃ Bhagavā Sāvatthiyaṃ
viharaṭi Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Tatra kho
Bhagavā bhikkhū āmaṇesi: "bhikkhavo" ti. "Bhadante" ti
te bhikkhū Bhagavato paccassosun. Bhagavā etad avoca:

* Cv., xi. 1, 1 below. † The whole is quoted in the commentary to Dh.,
V. 50. ‡ Mv. i, 6, 13.

“Mettāya, bhikkhave, cetovimuttiyā āsevitāya bhāvitāya bahulikatāya jāṇikatāya vatthukatāya anuṭṭhitāya paricitaṇṇāya susamāraddhāya ekadasānisamsā pātikaṅkhā.

Katame ekādasa?

- 1 Sukhaṃ supati.
- 2 sukhaṃ patibujjhati.
- 3 na pāpakāṃ supinaṃ passati.
- 4 manussānam piyo hoti.
- 5 amanussānam piyo hoti.
- 6 devatā rakkhanti.
- 7 * nāssa aggi vā visaṃ vā satthaṃ vā kamati.
- 8 tuvaṇṇaṃ cittaṃ samādhīyati.
- 9 mukhavaṇṇo vipasīdati.
- 10 asammūlho kālaṃ karoti.
- 11 uttarim appaṭivijjhanto brahmalokūpago hotīti.

Mettāya, bhikkhave, cetovimuttiyā āsevitāya bhāvitāya bahulikatāya jāṇikatāya vatthukatāya anuṭṭhitāya paricitaṇṇāya susamāraddhāya ime ekadasānisamsā pātikaṅkhā 'ti.

Idam avoca Bhagavā: attamanā te bhikkhū Bhagavato bhāsitaṃ abhinandun ti.

METTASUTTAM (AṄGUTTARA-NIKĀYA)

8. 雜阿含, 大迦葉尊者七菩提分

Evam me sutam: Ekam samayaṃ Bhagavā Rājagahe viharati Veluvane Kalandakanivāpe. Tena kho pana sama-

* Na assa, Dh., V. 73 Comm. (P. 263).

yena āyasmā Mahākassapo pippaliguhāyaṃ viharati, ābādhiko dukkhito bālhaḡilāno. Atha kho Bhagavā sāyaṇhasamayam patisallāṇaṃ vuṭṭhito, yen' āyasmā Mahākassapo ten' upasaṅkami upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi. Nisajja kho Bhagavā āyasmantaṃ Mahākassapaṃ etad avoca:

“Kacci te Kassapa khamaniyam, kacci yāpaniyam, kacci dukkhā vedanā paṭikkamanti no abhikkamanti. Paṭikkamo 'sānaṃ paññāyati no abhikkamo” ti.

‘Na me, bhante, khamaniyam na yāpaniyam bālha me dukkhā vedanā abhikkamanti no paṭikkamanti. Abhikkamo 'sānaṃ paññāyati no paṭikkamo ti.

“Satt' ime, Kassapa, bojjhaṅgā mayā sammad-akkhātā bhāvitā bahulikatā abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṃvattanti.

1 Satisambojjhaṅgo kho, Kassapa, mayā sammad-akkhāto bhāvito bahulikato abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṃvattati.

2 Dhammavicayasambojjhaṅgo — pe — nibbānāya saṃvattati.

3 Viriyasambojjhaṅgo — pe — nibbānāya saṃvattati.

4 Pītisambojjhaṅgo — pe — nibbānāya saṃvattati.

5 Passaddhisambojjhaṅgo — pe — nibbānāya saṃvattati.

6 Samādhisambojjhaṅgo — pe — nibbānāya saṃvattati.

7 Upekkhasambojjhaṅgo — pe — nibbānāya saṃvattati.

Ime kho Kassapa satta bojjhaṅgā mayā sammadakkhātā bhāvitā bahulikatā abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṃvattanti.

‘Taggha, Bhagava, bojjhaṅgā, taggha, Sugata, bojjhaṅgā’
ti.

Idam avoca Bhagavā:—attamano āyasmā Mahākassapo
Bhagavato bhāsitaṃ abhinandi.

Vuṭṭhahi-cāyasmā Mahākassapo tamhā ābādha tathā pahīno
cāyasmato Mahākassapassa so ābādho ahoṣīti.

MAHĀKASSAPATTHERA BOJJHAṅGAṂ (SAMVUTTA-NIKĀYA)

9. 雜阿含, ‘轉法輪經’

NAMO TASSA BHAGAVATO ARAHATO SAMMĀ-
SAMBUDDHASSA.

Evam me sutam: Ekam samayaṃ Bhagavā Bārāṇasīyaṃ
viharati Isipatane Migadāye. Tatra kho Bhagavā pañca-
vaggiye bhikkhū āmantesi: || 1 ||

“Dve ‘me, bhikkhave, antā pabbajitena na sevitabbā.
Katame dve?

‘Yo cāyaṃ kāmesu kāmasukhallikānuyogo hīno gammo
pothujjaniko anariyo anathasamhito: yo cāyaṃ atta-kilama-
thānuyogo dukkho anariyo anattasamhito; — ete kho bhik-
khave ubho ante anupagamma majjhimā paṭipadā Tathāga-
tena abhisambuddhā cakkhukaraṇi nāṇakaraṇi upasamāya
abhiññāya sambodhāya nibbānāya saṃvattati.’ || 2 ||

* Nanjio's Catalogue, Nos. 557, 638; S. B. E. vol. xx, PP. 137-155.

Katamā ca sū, bhikkhave, majjhimā paṭipadā Tathāgatena
abhisambuddhā cakkhukaraṇi nāṇakaraṇi upasamāya abhi-
ññāya sambodhāya nibbānāya saṃvattati?

Ayaṃ eva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo, seyyathidaṃ: Sam-
mādiṭṭhi, sammāsāṅkappo, sammāvācā, sammākamanto,
sammāājīvo sammāvūyāmo, sammāsati, sammāsamādhī.

Ayaṃ kho sū, bhikkhave, majjhimā paṭipadā Tathāgatena
abhisambuddhā cakkhukaraṇi nāṇakaraṇi upasamāya abhiñ-
ñāya sambodhāya nibbānāya saṃvattati. || 3 ||

Idaṃ kho pana, bhikkhave, dukkhaṃ ariyasaccam*: jāti
pi dukkhā, jarā pi dukkhā, vyādhi pi dukkhā, maraṇam pi
dukkham, appiyeḥi sampayogo dukkho, piyeḥi vippayogo
dukkho, yam pi iccham na labhati tam pi dukkham—
saṅkhittena pañc’ upādānakkhandhā dukkhā. || 4 ||

Idaṃ kho pana, bhikkhave, dukkhasamudayaṃ ariya-
saccam: yāyaṃ taṇhā ponobbhavikā nandi-rāga-sahagatā
tatra tatrābhinandini, seyyathidaṃ: Kāmatanḥā, bhavatanḥā,
vibhavanḥā. || 5 ||

Idaṃ kho pana, bhikkhave, dukkhanirodhaṃ ariyasaccam,
yo tassa yeva taṇhāya asesavirāga-nirodho cāgo paṭinissago
mutti anālayo. || 6 ||

Idaṃ kho pana, bhikkhave, dukkhanirodhagāmini paṭi-
padā ariyasaccam.

Ayaṃ eva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo: seyyathidaṃ sammā-
diṭṭhi — pe — sammāsamādhī. || 7 ||

Idaṃ dukkhaṃ ariyasaccam ti me, bhikkhave, pubbe
ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, nāṇam udapādi,

* Dh., V. 191; Mp. ii, 3.

paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi. ||8||

Tam kho pan' idam dukkham ariyasaccam pariññeyan ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu — pe — pariññātan ti me, bhikkhave, pubbe ananussutesu dhammesu cakkhum udapādi, ñānam udapādi, paññā udapādi, vijjā udapādi, āloko udapādi. ||9||

Idam dukkhasamudayam ariyasaccan ti me, bhikkhave, — pe — āloko udapādi. ||10||

Tam kho pan' idam dukkhasamudayam ariyasaccam pahatabban ti me, bhikkhave, — pe — pahīnan ti me, bhikkhave, — pe — āloko udapādi. ||11||

Idam dukkhanirodham ariyasaccan ti me, bhikkhave, — pe — āloko udapādi. ||12||

Tam kho pan' idam dukkhanirodham ariyasaccam sacchikatabban ti me, bhikkhave, — la — sacchikatan ti me, bhikkhave, — pe — āloko udapādi. ||13||

Idam dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccan ti me, bhikkhave, — pe — āloko udapādi. ||14||

Tam kho pan' idam dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccam bhāvetabban ti me, bhikkhave, — pe — bhāvitān ti me, bhikkhave, — pe — āloko udapādi. ||15||

Yāva kiṃ ca me, bhikkhave, imesu catūsu ariyasaccesu evaṃ ti-parivaṭṭam dvādasākāram yathābhūtam ñānadassanam na suvisuddham ahosi: n'eva tāvāham bhikkhave sadevake loke samārake sabrahmake, sassamaṇabrāhmaṇiyā pajāya sadevamanussāya anuttaram sammāsambodhim abhisambuddho paccaññāsim. ||16||

Yato ca kho me, bhikkhave, imesu catūsu ariyasaccesu evaṃ ti-parivaṭṭam dvādasākāram yathābhūtam ñānadassanam suvisuddham ahosi, athāham, bhikkhave, sadevake loke samārake sabrahmake sassamaṇabrāhmaṇiyā pajāya sadevamanussāya anuttaram sammāsambodhim abhisambuddho ti paccaññāsim. ||17||

Ñānaṃ pana me dassanam udapādi: 'Akuppā me ceto-vimutti, ayaṃ antimā jāti, n'atthi dāni punabbhavo ti.' ||18||*

Idam avoca Bhagavā: attamanā pañcavaggiyā bhikkhū Bhagavato bhāsitaṃ abhinandanti. ||19||

Imasmiṃ ca pana veyyākaraṇasmiṃ bhaññamāne āyasmato Koṇḍaññaṃ virajam vitamalam dhammacakkhum udapādi: 'Yam kiñci samudaya-dhammam sabbam tam nirodha-dhamman ti.' ||20||

Pavattite ca pana Bhagavatā dhammacakke Bhumma devā saddam anussāvesum: 'Evaṃ Bhagavatā Bārāṇasiyam Isipatane Migadāye anuttaram dhammacakkham pavattitam, appaṭivattiyam samanena vā brāhmaṇena vā devena vā Marena vā Brahmuna vā kenaci lokasmin ti.' ||21||

Bhummanam devanam saddam sutvā Cātumahārājikā devā saddam anussāvesum — pe —. ||22||

Cātumahārājikanam devanam saddam sutvā, Tāvatisā devā saddam anussāvesum — pe —. ||23||

Yamā devā — pe —. ||24|| Tusitā devā — pe —. ||25||

Nimmānaratī devā — pe —. ||26||

* Rhys Davids, S. B. E., vol. xi, P. 153; Neumann, R. G. B., vol. 1, pp. 267-8. See note 4 above.

Paranimmitavasavattino devā — pe —. ||27||

Brahmapārisajjā devā — pe —. ||28||

Brahmapurohitā devā — pe —. ||29||

Mahābrahmā devā — pe —. ||30||

Parittābhā devā — pe —. ||31||

Appamānābhā devā — pe —. ||32||

Ābhassarā devā — pe —. ||33||

Parittasubbā devā — pe —. ||34||

Appamāṇasubbā devā — pe —. ||35||

Subhakiṇṇā devā — pe —. ||36||

Vehapphalā devā — pe —. ||37||

Asaññasattā devā — pe —. ||38||

Avihā devā — pe —. ||39||

Attappā devā — pe —. ||40||

Sudassā devā — pe —. ||41||

Sudassī devā — pe —. ||42||

Akanitṭhā devā — pe —. ||43||

Evam Bhagavatā Bārāṇasīyaṃ Isipatane Migadāye anuttaraṃ dhāmacakkam pavattitaṃ appaṭivattiyaṃ samaṇena vā brāhmaṇena vā devena vā Mārena vā Brāhminā vā kenaci vā lokasmin ti. ||44||

Iti ha tena khaṇena tena layena tena muhuttana yāva Brahmālokaṃ saddo abbhuggaṇchi, ayaṇca kho dasasahassī-lokadhātu saṅkampi, sampakampi, sampavedhi; appamāṇo ca uḷāro obhāso loke pāturahosi atikkamma devānaṃ devānubhāvaṃ ti. ||45||

Atha kho Bhagavā udānaṃ udānesi: "Aññāsi vata bho

Koṇḍañño, aññāsi vata bho Koṇḍañño ti. ||46||

Iti h' idam āyasmato Koṇḍañṇassa Aññātakoṇḍañño tv eva nāmaṃ ahosi. ||47||

DHAMMACAKKAM (SAMVUTTA-NIKĀYA)

10. 長阿含, '大會經'

NAMO TASSA BHAGAVATO ARAHATO SAMMĀ-SAMBUDDHASSA.

Evam me sutam: Ekam samayaṃ Bhagavā Sakkesu viharati Kapilavatthusmiṃ mahāvane, mahatā bhikkhusaṅghena saddhiṃ pañcamattehi bhikkhusatehi sabbehi' eva arahantehi, dasahi ca lokadhātūhi devatā yebhuyyena sannipatitā honti, Bhagavantaṃ dassanāya bhikkhusaṅghaṃ ca. ||1||

Atha kho catunnāṃ Suddhāvāsa-kāyikanāṃ oevānaṃ etad ahosi:—

"Ayaṃ kho Bhagavā Sakkesu viharati Kapilavatthusmiṃ mahāvane mahatā bhikkhusaṅghena saddhiṃ pañcamattehi bhikkhusatehi sabbehi' eva arahantehi, dasahi ca lokadhātūhi devatā yebhuyyena sannipatitā honti, Bhagavantaṃ dassanāya bhikkhusaṅghaṃ ca. Yan nūna mayam pi yeṇa Bhagavā ten' upasaṅkameyyāma, upasaṅkamitvā Bhagavato santike paccēkaṃ gātham bhāseyyāma'ti." ||2||

Atha kho tū devatā, seyyathāpi nāma balavā puriso

sammiñjitā² vā bāhā³ pasāreyya pasāritā⁴ vā bāhā⁵
sammiñjeyya, eva⁶ kho Suddhāvāsesu⁷ devesu antara-
hitā Bhagavato purāto pātur aho⁸su⁹.^{*} ||3||

Atha kho tā devatā Bhagavantā¹⁰ abhivādetvā, ekamantam
aṭṭha¹¹nsu: ekamantā¹² t¹³hitā kho ekā devatā Bhagavato
santike imā¹⁴ gāthā¹⁵ abhāsi:

“Mahāsamayo pavanasmim¹⁶
deva-kāyā samāgatā!¹⁷
āgatamhā imā¹⁸ dhammasamayā¹⁹
dakkhitāye aparājitasangha²⁰” ti. |1|

Atha kho aparā devatā Bhagavato santike imā²¹ gāthā²²
abhāsi:

“Tatra bhikkhavo samādahan²³su
cittā²⁴ attano ujuka²⁵ akā²⁶su
sārathi va nettā²⁷ni gahatvā
indriyā²⁸ni rakkhanti paṇḍitā²⁹” ti. |2|

Atha kho aparā devatā Bhagavato santike imā³⁰ gāthā³¹
abhāsi:

“Chetvā khilā³² chetvā palighā³³
indakhilā³⁴ uhaccam anejā³⁵
te caranti suddhā vimalā³⁶
cakkhumatā sudantā susunāgā³⁷” ti. |3|

Atha kho aparā devatā Bhagavato santike imā³⁸ gāthā³⁹
abhāsi:

*Frankfurter, Abhāsu. †i. e. Āgata Samha

“Ye keci buddham saraṇā⁴⁰ gatāse^{*}
na te gamissanti apāyā⁴¹
Pahāya mānusa⁴² deha⁴³
devakāyā⁴⁴ paripuressanti.” |4|

Atha kho Bhagavā bhikkhū āmantesi:

“Yebhuyyena, bhikkhave, dasasu lokadhātūsu devatā
sannipatitā Tathāgata⁴⁵ni dassanāya bhikkhusaṅghā⁴⁶ ca. Ye
pi te, bhikkhave, ahesu⁴⁷ atitā⁴⁸ni addhāna⁴⁹ni arahanto sammā-
sambuddhā, tesam pi Bhagavantāna⁵⁰ni ete paramā yeva devatā
sannipatitā ahesu⁵¹, seyyathāpi mayha⁵²ni etarahi. Ye pi te,
bhikkhave, bhavissanti anāgatā⁵³ni addhāna⁵⁴ni arahanto sammā-
sambuddhā, tesam pi Bhagavantāna⁵⁵ni ete paramā yeva
devatā sannipatitā bhavissanti, seyyathāpi mayha⁵⁶ni eta-
rahi.” ||4||

“Ācikkhissāmi, bhikkhave, devakāyāna⁵⁷ni nāma⁵⁸ni, kittā-
yissāmi, bhikkhave, devakāyāna⁵⁹ni nāma⁶⁰ni, desissāmi, bhi-
kkhave, devakāyāna⁶¹ni nāma⁶²ni. Ta⁶³ni suṇātha, sūdhuka⁶⁴ni
manasikarotha bhāssissāmi⁶⁵. ||5||

“Eva⁶⁶ni bhante!” ti. Te bhikkhū Bhagavato paccasso-
su⁶⁷. Bhagavā etad avoca: ||6||

“Siloka⁶⁸ni anukassāmi, yathā bhumma⁶⁹ tad assitā⁷⁰
ye sitā girigabbhara⁷¹ni palitattā samūhitā⁷²
puthu-sihā⁷³ ya sallinā lomaha⁷⁴nsābhisambhuno⁷⁵

* Grimblot, gatā ye (S. S. P., 281). but he gives a various reading 'gatā
se.' -Ase is Rom. pl. (see my glossary).

odāta-manasā saddhā vippasaṇṇam anāvilā
bhīyo pañca-sate ñatvā vane Kāpilavatthave. [1]

Tato āmantayi satthā sāvake sāsane rate:
devakāyā abhikkantā te vijānātha bhikkhave?
te ca ātappaṇi akarūhi sutvā Buddhassa sāsanaṇi
tesam pūtur āhu ñāṇaṇi amanussāna' dassanaṇi. [2]

App eke satam addakkhūhi sahaṇṇam atha sattati
satthi eke sahaṇṇaṇi amanussānaṇi addaṇṇsu
app eke 'nantaṇi addakkhūhi, disā sabbā phutā ahu
taṇi'ca;sabbāhi abhiññāya pavakkhitvāna cakkhūmā
tato āmantayi satthā sāvake sāsane rate:
devakāyā abhikkantā te vijānātha bhikkhave?
ye vo 'haṇi' kittayissāmi girāhi anupubbaso. [3]

Sattasahaṇṇā Yakkhā ca bhumma Kāpilavatthavā
iddhimanto jutimanto vaṇṇavanto yasassino
modamaṇā abhikkāmaṇi bhikkhūnaṇi samitiṇi va-
naṇi. [4]

Cha sahaṇṇā Hemavatā Yakkhā nānatta-vaṇṇino
iddhimanto jutimanto vaṇṇavanto yasassino
modamaṇā abhikkāmaṇi bhikkhūnaṇi samitiṇi va-
naṇi. [5]

Sātāgira ti-sahaṇṇā Yakkhā — pe —. [6]
Icc ete soḷasa-sahaṇṇā Yakkhā — pe —. [7]
Vessamittā pañca-satā Yakkhā — pe —. [8]
Kumbhiro Rājagahiko Vepullassa nivesanaṇi,

bhīyo naṇi sata-sahaṇṇaṇi Yakkhāhi naṇi payirupāsati,
Kumbhiro Rājagahiko so p' āga samitiṇi vanaṇi. [9]

Purimaṇi ca disaṇi rājā Dhatarattho taṇi pasāsati
Gandhabbānaṇi adhipati mahārājā yasassī so.
puttā pi tassa bāhavo indanaṇi mahabbalā
iddhimanto jutimanto vaṇṇavanto yasassino
modamaṇā abhikkāmaṇi bhikkhūnaṇi samitiṇi va-
naṇi. [10]

Dakkhiṇaṇi ca disaṇi rājā Virūḷho taṇi pasāsati
Kumbhāṇḍānaṇi adhipati mahārājā yasassī so
puttā pi tassa — pe —. [11]

Pacchimaṇi ca disaṇi rājā Virūpakkho taṇi pasāsati
Nāgaṇaṇi ca adhipati mahārājā yasassī so.
puttā pi tassa — pe —. [12]

Uttaraṇi ca disaṇi rājā Kuvero taṇi pasāsati
Yakkhānaṇi adhipati mahārājā yasassī so
puttā pi tassa — pe —. [13]

Purimaṇi disaṇi Dhatarattho, dakkhiṇena Virūḷhako
pacchimaṇi Virūpakkho, Kuvero uttaraṇi disaṇi
cattāro te mahārājā samantā cāturo disā
daddallamaṇā atthamaṇsu vane Kāpilavatthave. [14]

Tesaṇi māyāvino dāsā āga vaṇṇanika sathā
Māyā Kutenda Vetenda Vitucca Vitucco sahā
Candana Kāmasattho ca Kiṇuṇḍaṇi Nigḍaṇi ca
Paṇādo Opamaṇṇo ca d. vasūto ca Mātali

Cittā-sena ca Gandhabbo Nālarājā Janesabho
 āgum Pañcasikho c'eva Timbaru Suriyavaccasā
 ete o' aññe ca rājāno Gandhabbā saha rājabhī
 modanānā abhikkāmunā bhikkhūnā samitiṃ va-
 naṃ. [15]

Athāgu Nābhasā Nāgā Vesalā saha Tacchakā
 Kambalassatarā āgu Pāyāgā saha ñātibhī,
 Yāmunā Dhataratthā ca āgu Nāgā yasassino
 Erūvaṇo Mahānāgo so p' āgu samitiṃ vanāṃ. [16]
 Ye nāgārāje * sabasā haranti
 dibbā dvijā pakkhī visuddhacakkhū
 vehāsaya te vana-majjha-pattā
 Cittā Supannā iti tesāṃ nāmanā
 abhayāṃ tadā Nāgarājānāṃ āsi
 Supannato khemaṃ akāsi Buddho
 saṃhāhi vācāhi upavhayantā
 Nāgā Supannā saraṇāṃ āgamsu Buddham. [17]

Jitā vajira-latthena samuddamā asurā sitā.
 bhātaro Vāsavaś' ete iddhimanto yasassino.
 Kālakañjā mahāhiṃsā † asurā Dānaveghasā
 Vepacitti Sucitti ca Palārādo Namuci saha
 sataṃ ca Balipattānāṃ sabbe verocanāmakā
 sannayhitvā balim sevanā Rāhubhaddam upāgamunā
 sannayo dāni, bhaddante, bhikkhūnā samitiṃ va-
 naṃ. [18]

* For 'Nāgarājā.'

† or, mahābhīṃsā.

Āpo ca devā Pathavi Tejo Vāyo tad āgamunā
 Varuṇā Varuṇā devā Soma ca Yasasā saha
 Mettakarunā-kāyikā āgu devā yasassino
 das' ete dasadhā-kāyā sabbe nānatta-vāṇṇino
 iddhimanto — pe — samitiṃ vanāṃ. [19]

Venhu ca devā Sahalī ca Asamā ca duve Yamā
 Candass' upanissā devā candam āgu purakkhatvā
 Suriyass' upanissā devā suriyāṃ āgu purakkhatvā
 Nakkhattāni purakkhatvā āgu mandavalāhakā
 Vasūnāṃ Vāsavo seṭṭho Sakko p' āgu Parindado
 das' ete dasadhā-kāyā sabbe nānatta-vāṇṇino
 iddhimanto — pe — samitiṃ vanāṃ. [20]

Ath' āgu Sahabhū devā jalam āggi-sikhā-r-iva
 Aritthakā ca Rojā ca Ummā-pūppha-nibhāsino:
 Varuṇā saha Dhammā ca Accutā ca Anejakā
 Sūleyya Rucirā āgu, āgu Vāsavanesino
 das' ete dasadhā-kāyā — pe — samitiṃ vanāṃ. [21]

Samānā Mahāsamanā Mānusaṃanusuttamā
 Khiddāpadūsikā āgu, āgu Maṇopadūsikā
 athāgu Harayo devā ye ca Lohitavāsino
 Pāragā Mahāpāragā āgu devā yasassino
 das' ete dasadhā-kāyā — pe — samitiṃ vanāṃ. [22]

Sukhā Karumhā Aruṇā āgu Veghanasā saha
 Odātagayhā Pāmokkhā āgu devā Vicakkhaṇā
 Sadāratthā Hārāgaṇā Missakā ca yasassino
 thanayāṃ āgu Pajjanno yo disā abhivassati.

das' ete dasadhā-kāyā — pe — samitiṃ vanam. [23]

Khemiyā Tusitā Yāmā Kuṭṭhakā ca yasassino

Lambitakā Lāmasēṭṭhā Joti nāma ca Āsavā

Nimmānaratino āgu athāgu Parauimmitā

das' ete dasadhā-kāyā — pe — samitiṃ vanam. [24]

Saṭṭh' ete deva-nikāyā sabbe nāuatta-vanṇino

nāma-dvayena āgañchunā * ye c' aññe sadisā sahā :

'Paruṭṭhajātiṃ † akhilaṃ oghatiṇṇaṃ anāsavaṃ

dakkhem' oghataraṃ Nāgaṃ candam' va asitātigam.' [25]

Subrahmā Paramatto ca puttā iddhimato sahā

Samam-kumāro Tisso ca so p' āgu samitiṃ vanam. [26]

Sahassam Brahmālokānaṃ Mahābrahmābhiṭṭhāti

upapanno jūtimanto bhismākāyo yasassī so. [27]

Das' ettha issarā āgu pacceka-vasavattilo ;

tesā ca majjhato āgu Hārīto parivārīto. [28]

Te ca sabbe abhikkante sa-Inda-deve sa-brahmake

Mārasenā abhikkāmi : Passa kaṇhassa mandiyam. [29]

'Ettha g·ṇhatha bandhatha rāgena bandham atthu ve

samantā parivāretha mā vo muñcitha koci nam.' [30]

Iti tattha mahāseno kaṇhasenaṃ apesayi

pāṇinā talam āhacca saram katvāna bheravaṃ

yathā pavassako megho thanayanto savijjako

tadā so paccudāvatti saṅkudillo asiyamvasī. [31]

* āgañchunā.

† Grimblot, Paruṭṭhajātim.

Tañ ca sabbaṃ abhiññāya pavakkhivāna cakkhumā
tato āmant'yi satthā'sāvake sāsane rate :

Mārasenā abhikkantā te vijānātha bhikkhavo ?

te ca ātappaṃ akarun sutvā Buddhassa sāsanaṃ.

vitarāgeh' apakkamun na s'm lomam pi iñjavun [32]

Sabbo vijitā saṅgāma-bhayaḥhitā yasassino

Modanti sala bhūtohi sāvaka te jano sutā'ti. [33]

MAHĀSAMAYASUTTAM (DĪGHĀ-NIKĀYA).

11. 屈陀迦阿舍, 滅經

Evam me sutam : Ekam samyam Bhagavā Sāvattihyam
viharati Jetavane Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho añña-
tarā devatā abhikkantāya rattiya abhikkantavaṇṇā kevala-
kappaṃ Jetavanam obhassetvā, yena Bhagavā ten' upa-
saṅkami upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekaman-
tam atṭhasi, ekamantam tṭhitā kho sū devatā Bhagavantam
gāthāya ajjhabhāsi.

"Parābhavantam purisaṃ-mayam, pucchāma Gotamam
Bhagavantam puttum āgama kiṃ parābhavato
mukham ?" [1]

"Savijāno bhavam hoti, suvijāno parābhavo
dhammakāmo bhavam hoti, dhammadessi parābha-
vo." [2]

"Iti h' etam vijānāma : paṭhamo so parābhavo.

dutiyam Bhagavā brūhi: kim parābhavato mukham?" ||3||

"Asant' assa piyā honti, sante na kurute piyam
usantam dhammam roceti, tam parābhavato mukham.'" ||4||

"Iti h' etam vijānāma: dutiyo so parābhavo.
tatiyam Bhagavā brūhi: kim parābhavato mukham?" ||5||

"Niddāsili sabāsili anuttātā ca yo naro
alaso kodhapaññato, tam parābhavato mukham.'" ||6||

"Iti h' etam vijānāma: tatiyo so parābhavo.
catuttham Bhagavā brūhi: kim parābhavato mukham?" ||7||

"Yo mātaram vā pitaram vā jīṇakam gata-yobbanam
pahūsanto na bharati, tam parābhavato mukham.'" ||8||

"Iti h' etam vijānāma: catuttho so parābhavo.
pañcamam Bhagavā brūhi: kim parābhavato mukham?" ||9||

"Yo brāhmanam vā samanāṃ vā aññam vā pi vanibba-
kam
musāvadena vañceti, tam parābhavato mukham.'" ||10||

"Iti h' etam vijānāma: pañcama so parābhavo.
chaṭṭham Bhagavā brūhi: kim parābhavato mukham?" ||11||

"Pahūyitto parisso sa-hiraṇṇo sa-bhojano

eko bhuñjati sādḥuni, tam parābhavato mukham.'" ||12||

"Iti h' etam vijānāma: chaṭṭho so parābhavo.
sattamam Bhagavā brūhi: kim parābhavato mukham?" ||13||

"Jātitthaddho, dhanatthaddho, gottatthaddho ca yo naro
tam ñātim atimaññati, tam parābhavato mukham.'" ||14||

"Iti h' etam vijānāma: sattaṃ so parābhavo. attha-
mam Bhagavā brūhi: kim parābhavato mukham?" ||15||

"Itthidhutto, surādhutto, akkhadhutto ca yo naro
laddham laddham vināseti, tam parābhavato mukham.'" ||16||

"Iti h' etam vijānāma: atthamo so parābhavo.
navamam Bhagavā brūhi: kim parābhavato mukham?" ||17||

"Sehi dārehi santutṭho vesiyā upadissati
dissati paradāresa, tam parābhavato mukham.'" ||18||

"Iti h' etam vijānāma: navamo so parābhavo.
dasamam Bhagavā brūhi: kim parābhavato mukham?" ||19||

"Atita-yobbano poso āneti timbarutthanam
tassā issā na supati, tam parābhavato mukham.'" ||20||

"Iti h' etam vijānāma: dasama so parābhavo
ekādasamam Bhagavā brūhi: kim parābhavato mukham?" ||21||

“Itthi-sonḍiṇṇ vikirāṇiṇṇ purisaṇṇ vā pi tādisaṇṇ
issariyasmim ṭhāpeti, taṇṇ parābhavato mukhaṇṇ.” ||22||

“Iti h’ etaṇṇ vijāṇāma : ekādasamo so parābhavo.
dvādasamaṇṇ Bhagavā brūhi, kiṇṇ parābhavato mu-
khaṇṇ?” ||23||

“Appabhogo mahātāṇho khattiye jāyate kule
so ’dha rajjaṇṇ patthayati, taṇṇ parābhavato mu-
khaṇṇ.” ||24||

“Ete parābhave loke paṇḍito samavekkhiya
ariyo dassana-sampatto salokaṇṇ bhajate sivaṇṇ” ti. ||25||
PARĀBHAVASUTTAM (KHUDDAKA-NIKĀYA)

12. 屈陀迦阿舍, 鄢人經

NAMO TASSA BHAGAVATO ARAHATO SAMMĀ-
SAMBUDDHASSA.

Evam me sutam : Ekam samayaṇṇ Bhagavā Sāvattthiyaṇṇ
viharati Jetavana Anāthapiṇḍikassa ārāme. Atha kho
Bhagavā pubbaṇṇa-samayaṇṇ nivāsetvā pattacivaraṇṇ ādāya
Sāvattthiyaṇṇ piṇḍāya pāvīsi. Tena kho pana samayena
Aggika-Bhāradvājassa brāhmaṇassa nivesaṇṇe aggi pajjalito
hoti āhuti paggaḥitā. ||1||

Atha kho Bhagavā Sāvattthiyaṇṇ sapadāṇaṇṇ piṇḍāya cara-
māno, yena Aggika-Bhāradvājassa brāhmaṇassa nivesanaṇṇ,
ten’ upasaṇkhami. ||2|| Addasā kho Aggika-Bhāradvājo

brāhmaṇo Bhagavantaṇṇ dūrato āgacchiantam, disvāna Bha-
gavantaṇṇ etaḍ avoca :

“Tatr’ eva muṇḍaka, tatr’ eva samaṇaka, tatr’ eva vasalaka
tiṭṭhāhīti.” ||3||

Evam vutte Bhagavā Aggika-Bhāradvājaṇṇ brāhmaṇaṇṇ
etaḍ avoca :

“Jānāsi pana tvaṇṇ brāhmaṇa, vasalaṇṇ vā vasala-karaṇe
vā dhamme ti.” ||4||

“Na khv āhaṇṇ, bho Gotama, jānāmi vasalaṇṇ vā vasala-
karaṇe vā dhamme ti, sādhu me bhavaṇṇ Gotamo tathā
dhammaṇṇ desetu : yathāhaṇṇ jāneyyaṇṇ vasalaṇṇ vā vasala-
karaṇe vā dhamme ti.”

“Tena hi, brāhmaṇa, suṇāhi sādhukenaṇṇ manasikarohi
bhāsissāmi.” ||5||

“Evam bho” ti kho Aggika-Bhāradvājo brāhmaṇo Bha-
gavato paccassosi. Bhagavā etaḍ avoca : ||6||

Kodhano upanāhi ca pāpamaṅkhi ca yo naro
vipannadiṭṭhi māyāvi, taṇṇ jaṇṇā vasalo iti. |1|

Ekajaṇṇ vā dijaṇṇ vā pi yo ’dha pāṇāṇi hiṇsati.
yassa paṇe dayā n’atthi, taṇṇ jaṇṇā vasalo iti. |2|

Yo hanti parirundhati gāmāṇi nigamāṇi ca
niggāhako samaññāto, taṇṇ jaṇṇā vasalo iti. |3|

Gāme vā yadi vārañṇe yaṇṇ paresaṇṇ mamāyitaṇṇ
theyyā adinnaṇṇ ādiyati, taṇṇ jaṇṇā vasalo iti. |4|

Yo have iṇaṇṇ ādāya vuccamāno palāyati
na hi te iṇaṇṇ atthīti, taṇṇ jaṇṇā vasalo iti. |5|

Yo ve kiñcikkha-kamyatā panthasmiñ vajatā janā
hantvā kiñcikkham ādeti, tam jaññā vasalo iti. |6|

Yo attahetu parahetu dhanahetu ca yo nāro
sakkhiputtō musā brūti, tam jaññā vasalo iti. |7|

Yo nātinañ sakhūnañ vā dūresu patidissati
sahasā sampiyena vā, tam jaññā vasalo iti. |8|

Yo mātarañ vā pitarañ vā jinnakam gatayobbanam
pahūsanto na bharati, tam jaññā vasalo iti. |9|*

Yo mātarañ vā pitarañ vā bhātarañ vā bhaginim
sassuñ hanti roseti vā, tam jaññā vasalo iti. |10|

Yo attham pucchito santo anattham anusāsati,
paṭicchannena manteti, tam jaññā vasalo iti. |11|

Yo katvā pāpakam kammañ 'mā mañ jaññā' ti icchati
so paṭicchanna-kammanto, tam jaññā vasalo iti. |12|

Yo ve parakulam gantvā bhutvāna sucibhojanam
āgatañ na paṭipūjeti, tam jaññā vasalo iti. |13|

Yo brāhmaṇam vā samaṇam vā aññañ vā pi vanibbakam
musāvādena vañceti, tam jaññā vasalo iti. |14|

Yo brāhmaṇam vā samaṇam vā bhattakāle upaṭṭhite
roseti vācā na ca deti, tam jaññā vasalo iti. |15|

Asatañ yo 'dha pabrūti mohena paligūṇṭhito
kiñcikkham nijigimsāno, tam jaññā vasalo iti. |16|

Yo c'attānañ samukkamse parañca avajānāti
nibbīno sena mānena, tam jaññā vasalo iti. |17|

* P. 22, Verse 8 above.

Rosako kadariyo ca pāpiccho macchari saṭho
ahirikō anottāpi, tam jaññā vasalo iti. |18|

Yo buddham paribhāsati atha vā tassa sāvakañ
paribbajam gahattham vā, tam jaññā vasalo iti. |19|

Yo ve anarahā sinto, araham paṭijānāti
cōro sabrahmake loka esa kho vasalūdhamo!
ete kho vasalā vuttā mayā vo ye pakāsītā. |20|

Na jaccā vasalo hoti, na jaccā hoti brāhmaṇo.
kammanā vasalo hoti, kammanā hoti brāhmaṇo. |21|

Tad aminā pi jānātha yathā me 'dam nidassanañ:
Caṇḍālaputto Sopāko Mātāngo iti vissuto. |22|

So yasam paramam patto Mātāngo yañ sudullabham
āgañchum tass' upaṭṭhānañ khattiyā brāhmaṇā bahū. |23|

So devayānañ āruya virajam so mahāpatham
kāmarāgañ virājetvā brahmalokūpago ahu. |24|

Na nañ jāti nivāresi brahmalokūpapattiyā,
ajjhāyakakule jātā brāhmaṇā mantabandhuno: |25|

Te ca pāpesu kammesu abhinham upadissare
ditṭhe 'va dhamme gārayhā samparāye ca duggatim
na te jāti nivāreti duggaccā garahāya vā:" |26|

Na jaccā vasalo hoti, na jaccā hoti brāhmaṇo
kammanā vasalo hoti, kammanā hoti brāhmaṇo. |27|

Evam vutte Aggika-Bhāradvājo brāhmaṇo Bhagavantam
ālad avoca:

“Abhikkantaṃ, bho Gotama, abhikkantaṃ, bho Gotama! nikkujjitaṃ vā ukkujjeyya, paṭicchannaṃ vā vivareyya, mūḷhassa vā maggaṃ ācikkheyya, andhakāre vā telapajjotaṃ dhāreyya ‘cakkhumanta rūpāni dakkhenti’ : evaṃ eva bhotā Gotamena anekapariyāyena dhammo pakāsita. es’āhaṃ Bhagavantaṃ Gotamaṃ saraṇaṃ gacchāmi dhammaṃ ca bhikkhusaṅghaṃ ca! upāsakaṃ maṃ bhavaṃ Gotamo dhāretu, ‘jjatagge paṇupetaṃ saraṇaṃ gataṃ ti’ ”! ||7||

VASALASUTTAM (KHUDDAKA-NIKĀYA).

13. 屈陀迦阿舍, 迦尸跋羅墮-闍經

NAMO TASSA BHAGAVATO ARAHATO SAMMĀ-SAMBUDDHASSA.

Evaṃ me sutam : Ekam samayaṃ Bhagavā Magadhesu viharati Dakkhiṇāgirisimā Ekaṇālāyaṃ brāhmaṇagāme. ||1|| Tena kho pana samayena Kasibhāradvājassa brāhmaṇassa pañcamattāni naṅgala-satāni payuttāni honti vappakāle. ||2|| Atha kho Bhagavā pubbaṇhasamayam nivāsetvā paṭṭa-civaraṃ ādāya yena Kasibhāradvājassa brāhmaṇassa kamanto, ten’ upasaṅkami. ||3|| Tena kho pana samayena Kasibhāradvājassa brāhmaṇassa parivesanā vattati. ||4|| Atha kho Bhagavā yena parivesanā ten’ upasaṅkami, upasaṅkamitvā ekamantaṃ aṭṭhāsi. addasā kho Kasibhāradvājo brāhmaṇo Bhagavantaṃ etad avoca :

“Ahaṃ kho, samaṇa, kasāmi ca vapāmi ca, kasitvā ca

vapitvā ca bhuñjāmi. Tvaṃ pi samaṇa kasassu ca vapassu kasitvā ca vapitvā ca bhuñjassū’ti.”

“Ahaṃ pi kho, brāhmaṇa, kasāmi ca vapāmi ca kasitvā ca vapitvā ca bhuñjāmi.”

“Na kho pana mayaṃ passāma bhoto Gotamassa yugam vā naṅgalaṃ vā phalaṃ vā pācanaṃ vā balivaddaṃ vā.”

Atha ca pana bhavaṃ Gotamo evaṃ āha:—

“Ahaṃ pi kho brāhmaṇa kasāmi ca vapāmi ca kasitvā ca vapitvā ca bhuñjāmi.”

Atha kho Kasibhāradvājo brāhmaṇo Bhagavantaṃ gāthāya ajjhabhāsi : ||5||

“Kassako paṭijānāsi na ca passāma te kasiṃ
kasiṃ no pucchito brūhi, yathā jānemu te kasiṃ.” |1|

“Saddhā bijam, tapo vuṭṭhi, pañña me yuga-naṅgalaṃ
hiri isā, mano yottaṃ, sati me phālapācanaṃ. |2|
Kāyagutto vacīgutto āhāre udare yato
saccaṃ karomi niddānaṃ soraccaṃ me pamocanaṃ. |3|
Viriyam me dhura-dhorayham yogakkhemādhivahanaṃ
gacchati anivattantaṃ yattha gantvā na socati. |4|
Evaṃ esa kasi kaṭṭhā sā hoti amatapphalā
etaṃ kasiṃ kasitvāna sabbadukkhā pamuccatīti.” |5|

Atha kho Kasibhāradvājo brāhmaṇo mahatiyā kaṃsapātiyā pāyāsaṃ vaddhetvā Bhagavato upanāmesi :

“Bhuñjatu bhavaṃ Gotamo pāyasaṃ! Kassako bhavaṃ,
vaṃ hi bhavaṃ Gotamo amatapphalaṃ kasiṃ kasatīti.” |6|

“Gāthābhigitaṃ me abhojaneyyam

sampassatuñ brāhmaṇa²esa dhammo
gāthābhigītañ panudanti³“buddhā
dhamme sati, brāhmaṇa, vutti-r-esā.” [6]

“Aññena ca kevalinañ mahesiñ
khīṇāsavañ kukkucavūpasantañ
annena pānena upaṭṭhahassu
khettañ hi tañ puñṇapekhassa hotīti.” [7]

“Atha kassa cāhañ bho Gotama imañ pāyasañ dammitī.”

“Na khv āhañ tañ, brāhmaṇa, passāmi sadevake loke
samārake sabrahmake sassamañabrāhmaṇiyā pajāya sadeva-
manussāya, yassa so pāyaso bhutto sammāpariṇāmañ
gaccheyya, aññatra Tathāgatassa vā, Tathāgatasāvakassa vā.
tena hi tvañ, brāhmaṇa, tañ pāyasañ appaharite vā chaḍḍehi
appāṇake vā uḍake opilāpehīti. ||7||

Atha kho Kasibhāradvājo brāhmaṇo tañ pāyasañ appā-
ṇake uḍake opilāpesi. atha kho so pāyaso uḍake pakkhitto
cicciṭṭāyati ciṭṭiṭṭāyati sandhūpāyati sampadhūpāyati: seyya-
thāpi nāma phālo divasasantatto uḍake pakkhitto cicciṭṭāyati
ciṭṭiṭṭāyati sandhūpāyati sampadhūpāyati: evam eva so
pāyaso uḍake pakkhitto cicciṭṭāyati ciṭṭiṭṭāyati sandhūpāyati
sampadhūpāyati. ||8||

Atha kho Kasibhāradvājo brāhmaṇo sañviggo lomahaṭṭha-
jāto yena Bhagavā ten’ upasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhaga-
vato pādesu sirasā nipatitvā Bhagavantam etad avoca:

“Abhikkantañ, bho Gotama, abhikkantañ, bho Gotama!
seyyathāpi, bho Gotama, nikkujjitañ vā ukkujjeyya, paṭi-

channañ vā vivareyya, mūḷhassa vā maggañ ācikkheyya,
andhakāre vā telapajjotañ dhāreyya cakkhumanto rūpāni
dakkhintīti: evam eva, bho Gotama, anekapariyāyena
dhammo pakāsito. es’ āham bhagavantañ Gotamañ sara-
ṇaṃ gacchāmi dhammañ ca bhikkhu-saṅghaṃ ca. labheyyaṃ
ahañ bhoto Gotamassa santike pabbajjañ labheyyaṃ upa-
sampadañ ti.” ||9||

Alattha kho Kasibhāradvājo brāhmaṇo Bhagavato santike
pabbajjañ, alattha upasampadañ. acirūpasampanno kho
pan’ āyasmā Bhāradvājo eko vūpakaṭṭho appamatto ātāpi
pahitatto viharanto na cirass’ eva yass’ atthāya kulaputtā
sammad eva agārasmā anagāriyañ pabbajanti, tad anutta-
ram brahmacariya-pariyosānañ diṭṭhe ’va dhamme sayam
abhiññā sacchikatvā upasampajja vihāsi.

“Khīṇā jāti, vusitañ brahmacariyañ, katañ karaṇiyañ,
nāparañ itthattāyā’ti,” abbhaññāsi, aññataro ca kho pan’
āyasmā Bhāradvājo arahatañ ahoṣīti. ||10||

KASIBHĀRADVĀJASUTTAM (KHUDDAKA-NIKĀYA). *

14. 中阿含, “分別聖諦經”

NAMO TASSA BHAGAVATO ARAHATO SAMMĀ-
SAMBUDDHASSA.

Evam me sutam: Ekañ samayañ Bhagavā Bārāṇasīyañ
viharati Isipatane Migadāye. Tatra kho Bhagavā bhikkhū

* Nanjio's No. 542 (11).

āmantesi: 'bhikkhavo' ti; 'bhadante' ti, te bhikkhū Bhagavato paccassosum. Bhagavā etad avoca: ||1||

"Tathāgatena, bhikkhave, arahatā sammāsambuddhena Bārāṇasiyaṃ Isipatane Migadāye anuttaraṃ dhammacakkaṃ pavattitaṃ appaṭivattiyaṃ samaṇena vā brāhmaṇena vā devena vā Mārena vā Brahmuna vā kenaci vā lokasmin ti: yad idam catunnaṃ ariyasaccānaṃ ācikkhatā desatā paññāpatā paṭṭhapatā vivaraṇā vibhajā uttānikammaṃ.

Katamesaṃ catunnaṃ?

Dukkhassa ariyasaccassa ācikkhatā — pe —.

Dukkhasamudayassa ariyasaccassa ācikkhatā — pe —.

Dukkhanirodhassa ariyasaccassa ācikkhatā — pe —.

Dukkhanirodhagāminīpaṭipadā-ariyasaccassa ācikkhatā — pe —. ||2||

Tathāgatena, bhikkhave, arahatā sammāsambuddhena Bārāṇasiyaṃ Isipatane Migadāye anuttaraṃ dhammacakkaṃ pavattitaṃ appaṭivattiyaṃ samaṇena vā brāhmaṇena vā devena vā Mārena vā Brahmuna vā kenaci vā lokasmin: yad idam imesaṃ catunnaṃ ariyasaccānaṃ ācikkhatā — pe —. ||3||

"Sevetha, bhikkhave, Sāriputta-Moggallāne, bhajatha, bhikkhave, Sāriputta-Moggallāne paṇḍitā bhikkhū anuggāhaka brahmacāriṇaṃ: seyyathāpi, bhikkhave, janetti evaṃ Sāriputto: seyyathāpi jātassa āpādetā evaṃ Moggallāno. Sāriputto, bhikkhave, sotāpatti-phale vineti; Moggallāno uttamatthe vineti; Sāriputto, bhikkhave, pahoti cattāri ariyasaccāni vitthārena ācikkhitum desetum paññāpetum

paṭṭhapetum vivaritam vibhajitam uttānikātam" ti.

Idam avoca Bhagavā: idam vatvā Sugato uttāyāsana vibhāram pāvisi. ||4||

Tatra kho āyasmā Sāriputto acirapakkaṇṭassa Bhagavato bhikkhū āmantesi:

'āvuso bhikkhavo' ti; 'āvuso' ti kho te bhikkhū āyasmato Sāriputtassa paccassosum: āyasmā Sāriputto etad avoca:

"Tathāgatena, āvuso, arahatā sammāsambuddhena Bārāṇasiyaṃ Isipatane Migadāye anuttaraṃ dhammacakkaṃ pavattitaṃ appaṭivattiyaṃ samaṇena vā brāhmaṇena vā devena vā Mārena vā Brahmuna vā kenaci vā lokasmin: yad idam catunnaṃ ariyasaccānaṃ ācikkhatā — pe —. ||5||

Katamesaṃ catunnaṃ?

Dukkhassa ariyasaccassa ācikkhatā — pe —.

Dukkhasamudayassa ariyasaccassa ācikkhatā — pe —.

Dukkhanirodhassa ariyasaccassa ācikkhatā — pe —.

Dukkhanirodhagāminīpaṭipadassa ariyasaccassa ācikkhatā — pe —. ||6||

Katamā ca, āvuso, dukkhaṃ ariyasaccaṃ?

"Jāti pi dukkhā, jarā pi dukkhā, vyādhi pi dukkhā,* maraṇam pi dukkhā, soka-parideva-dukkha-domanass'-upāyāsā dukkhā: yam p' icchaṃ na labhati tam pi dukkhaṃ, saṅkhittena pañc' upādānakkhandhā dukkhā.

Katamā ca āvuso jāti?

Yā tesāṃ tesāṃ sattānaṃ tamhi tamhi sattānikāye jāti saṅjāti okkanti abhinibbatti khandhānaṃ pātubhāvo āyatanā-

* Some texts omit 'Vyādhi pi dukkhā.'

nam paṭilābhō.—ayaṃ vuccat' āvuso jāti. [1]

Katamā ca āvuso jarā?

Yā tesāṃ tesāṃ sattānaṃ tamhi tamhi sattanikāye jarā, jīraṇatā, khaṇḍicecā, pāliccā, valittacatā, āyuno saṃhāni indriyānaṃ paripāko.—ayaṃ vuccat' āvuso jarā. [2]

Katamā ca āvuso maraṇaṃ?

Yaṃ tesāṃ tesāṃ sattānaṃ tamhā tamhā sattanikāyā cuti cavanatā bhedo antaradhānaṃ maccu maraṇaṃ kālakiriya khaṇḍhānaṃ bhedo kalebarassa nikkhepo.—idaṃ vuccat' āvuso maraṇaṃ. [3]

Katamā ca āvuso soko?

Yo kho āvuso aññataraññatarena byasanena samannāga-tassa aññataraññatarena dukkhadhammena phutṭhassa soko socanā socanattāṃ antosoko antoparisoko.—ayaṃ vuccat' āvuso soko. [4]

Katamā ca āvuso paridevo?

Yo kho āvuso aññataraññatarena byasanena samannāga-tassa aññataraññatarena dukkhadhammena phutṭhassa ādevo paridevo ādevanā paridevanā ādevitattāṃ paridevitattāṃ.—ayaṃ vuccat' āvuso paridevo. [5]

Katamā ca dukkhaṃ?

Yaṃ kho āvuso kāyikaṃ dukkhaṃ kāyikaṃ asātaṃ kāya-samphassajaṃ dukkhaṃ asātaṃ vedayitaṃ.—idaṃ vuccat' āvuso dukkhaṃ. [6]

Katamā ca āvuso domanassaṃ?

Yaṃ kho āvuso cetasikaṃ dukkhaṃ cetasikaṃ asātaṃ ma-nosamphassajaṃ dukkhaṃ asātaṃ vedayitaṃ.—idaṃ vuccat,

āvuso domanassaṃ. [7]

Katamā ca āvuso upāyāso?

Yo kho āvuso aññataraññatarena byasanena samannāga-tassa aññataraññatarena dukkhadhammena phutṭhassa āyāso upāyāso āyāsittāṃ upāyāsittāṃ.—ayaṃ vuccat' āvuso upāyāso. [8]

Katamā ca āvuso yaṃ p' icchaṃ na labhati tam pi dukkhaṃ?

Jātidhammānaṃ āvuso sattānaṃ evaṃ icchā uppajjati: "aho vata mayaṃ na jātidhammā assāma, na ca vata no jāti āgaccheyyā'ti: na kho paṇ' etaṃ icchāya pattabbhaṃ."—idaṃ pi yaṃ p' icchaṃ na labhati, tam pi dukkhaṃ.

Jarādhammānaṃ āvuso sattānaṃ evaṃ icchā uppajjati: "aho vata mayaṃ na jarādhammā assāma, na ca vata no jarā āgaccheyyā'ti: na kho paṇ' etaṃ icchāya pattabbhaṃ."—idaṃ pi yaṃ p' icchaṃ na labhati tam pi dukkhaṃ.

Byādhidhammānaṃ āvuso sattānaṃ evaṃ icchā uppajjati: "aho ca vata mayaṃ na byādhidhammā assāma, na ca vata no byādhi āgaccheyyā'ti: na kho paṇ' etaṃ icchāya pattabbhaṃ."—idaṃ pi yaṃ p' icchaṃ na labhati tam pi dukkhaṃ.

Maraṇadhammānaṃ āvuso sattānaṃ evaṃ icchā uppajjati: "aho ca vata mayaṃ na maraṇadhammā assāma, na ca vata no maraṇaṃ āgaccheyyā'ti: na kho paṇ' etaṃ icchāya pattabbhaṃ."—idaṃ pi yaṃ p' icchaṃ na labhati tam pi dukkhaṃ.

Soka-parideva-dukkha-domanass'-upāyāsa-dhammānaṃ āvuso sattānaṃ evaṃ icchā uppajjati: "aho vata mayaṃ na soka-parideva-dukkhadomanassupāyāsadhammā assāma, na ca

vata no sokaparidevadukkhādomanassupāyāsā āgaccheyyuntī: na kho pan' etaṃ icchāya pattabbam."—idaṃ pi yam p' iccham na labhati tam pi dukkham. [9]

Katamā ca āvuso saṅkhittena pañcupādānakkhandhā dukkhā?

Seyyathidaṃ: Rūpupādānakkhandho, vedanupādānakkhandho, saṃnupādānakkhandho, saṅkhārūpādānakkhandho, viññānupādānakkhandho.—ime vuccant' āvuso saṅkhittena pañcupādānakkhandhā dukkhā. [10].

'Idaṃ vuccat' āvuso dukkham ariyasaccam. [7]

Katamā ca āvuso dukkhasamudayaṃ ariyasaccam?

Yāyaṃ taṇhā ponobbhavikānandirāga- sahaḡatā tatra tatrābhinandinī: seyyathidaṃ:

Kāmatāṇhā bhavataṇhā vibhavataṇhā —idaṃ vuccat' āvuso dukkhasamudayaṃ ariyasaccam. [8]

Katamā ca āvuso dukkhanirodham ariyasaccam?

Yo tassā yeva taṇhāya asesavirāganirodho cāgo paṭinissaggo mutti anālayo.—idaṃ vuccat' āvuso dukkhanirodham ariyasaccam. [9]

Katamā ca āvuso dukkhanirodhagāminī paṭipadā ariyasaccam?

Ayaṃ eva ariyo aṭṭhaṅgiko maggo: seyyathidaṃ: sammādiṭṭhi, sammāsaṅkappo, sammāvācā, sammākammanto, sammāājīvo, sammāvāyāmo, sammāsati, sammāsaṃtāpī.

Katamā ca āvuso sammādiṭṭhi?

Yaṃ kho āvuso dukkhe ñāṇaṃ, dukkhasamudaye ñāṇaṃ, dukkhanirodhe ñāṇaṃ, dukkhanirodha-gāminīpaṭipadāya ñā-

ṇaṃ.—ayaṃ vuccat' āvuso sammādiṭṭhi. [1]

Katamā ca āvuso sammāsaṅkappo?

Nekkhammasaṅkappo abyāpādasāṅkappo avihiṃsāsaṅkappo.—ayaṃ vuccat' āvuso sammāsaṅkappo. [2]

Katamā ca āvuso sammāvācā?

Musāvādā veramaṇī pisunāvācāya veramaṇī pharusāvācāya veramaṇī samphappalāpāya veramaṇī.—ayaṃ vuccat' āvuso sammāvācā. [3]

Katamā ca āvuso sammākammanto?

Pāpātipātā veramaṇī adinnādānā veramaṇī kāmesu micchācārā veramaṇī.—ayaṃ vuccat' āvuso sammākammanto. [4]

Katamā ca āvuso sammāājīvo?

Idh' āvuso ariyasāvako micchā ājīvaṃ paḡāya, sammāājīvena jīvikaṃ kappeti.—ayaṃ vuccat' āvuso sammāājīvo. [5]

Katamā ca āvuso sammāvāyāmo?

Idh' āvuso bhikkhu anuppannānaṃ pāpakānaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ anuppādāya chandaṃ janeti vāyamati viriyaṃ ārabhati cittaṃ paḡḡabhāti padahati.

Uppannānaṃ pāpakānaṃ akusalānaṃ dhammānaṃ paḡānāya chandaṃ janeti — pe — padahati.

Anuppannānaṃ kusaḡānaṃ dhammānaṃ uppādāya chandaṃ janeti — pe — padahati.

Uppannānaṃ kusalaṇaṃ dhammānaṃ tḡhitiyā asammohāya bhiyo-bhāvāya vepullāya bhāvanāya pāripūriyā chandaṃ janeti vāyamati viriyaṃ ārabhati cittaṃ padahati.—ayaṃ vuccat' āvuso sammāvāyāmo. [6]

Katamā ca āvuso sammāsati?

Idh' āvuso bhikkhu kāye kāyānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā vineyya loke abhiijjhādomanassam.

Vedanāsu vedanānupassī viharati ātāpī — pe — abhiijjhādomanassam.

Citte cittānupassī viharati ātāpī — pe — abhiijjhādomanassam.

Dhamme dhammānupassī viharati ātāpī sampajāno satimā vineyya loke abhiijjhādomanassam.

Ayam vuccat' āvuso sammāsati. [7]

Katamā ca āvuso sammāsamādhi?

Idh' āvuso bhikkhu vivicc' eva kāmehi vivicca akusalehi dhammehi savitakkam savicāram vivekajam pītisukham paṭhamajjhānam upasampajja viharati.

Vitakkavicārānam vūpasamā ajjhattam sampasādanam cetaso 'ekodibhāvam avitakkam avicāram samādhijam pītisukham dutiyajjhānam upasampajja viharati.

Pītiyā ca virāgā upekkhako ca viharati sato sampajāno sukhañ ca kāyena paṭisaṃvedeti yaṃ tam ariyā ācikkhanti upekkhako satimā sukhavihārī ti tatiyajjhānam upasampajja viharati.

Sukhassa ca pahānā dukkhassa ca pahānā pubbe ca somanassa-domanassānam atthagamā adukkham asukham upekkhāsati-pārisuddhim catutthajjhānam upasampajja viharati. —ayam vuccat' āvuso sammāsamādhi. [8]

Idam vuccat' āvuso dukkhanirodhagāminipaṭipadā ariyasaccam ||10||

Tathāgatena āvuso arahatā sammāsambuddhena Bārāṇasīyam Isipatane Migadāye anuttaram dhammacakkaṃ pavattitaṃ appaṭivattiyam samaṇena vā brāhmaṇena vā devena vā Mārena vā Brahmunā vā kenaci vā lokasmiṃ: yad idam īmesam cattunnam ariyasaccānam ācikkhatā desatā paññapatā paṭṭhapatā vivaraṇā vibhajanā uttānikamman ti. ||11||

Idam avoca āyasmā Sāriputto attamanā te bhikkhū āyasmato Sāriputtassa bhāsitaṃ abhinandun ti,

SACCAVIBHAṄGO. (MAJJHIMA-NIKĀYA)

Parittam Niṭṭhitam

CORRIGENDA.

P. 8, line 17, anathasaṃhito anattā—.

P. 13, line 17, bhikkhusatehi bhikkhū—.

P. 14, line 15, gahatvā gahetvā

These misprints will be found corrected in the glossary at the end.

第二篇 II. KAMMAVĀCAM.

(羯磨儀範)

NAMO TASSA BHAGAVATO ARAHATO SAMMA-
SAMBUDDHASSA.

1. 進具法 (Upasampadā Kammavācā)

Paṭhamam upajjham gāhāpetabbo, upajjham gāhāpetvā
pattacīvaram ācikkhitabbam:

'Ayan te patto?' "Āma bhante."
'Ayaṃ saṅghāṭī?' "Āma bhante."
'Ayaṃ uttarāsaṅgo?' "Āma bhante."
'Ayaṃ antaravāsako?' "Āma bhante."
'Gaccha amumhi okāse tiṭṭhāhi!'

Supātu me bhante saṅgho! *Nāgo āyasmato Tīssassa* upa-
sampadāpekho. yadi saṅghassa pattakallam, aham *Nāgam*
anusāseyyam.

Supasi *Nāga!* ayan te paccakālo bhūtakālo. Yaṃ jātam,
taṃ saṅghamajjhe pucchante santam atthīti vattabbam,
asantaṃ n'atthīti vattabbam.

Mā kho vitthāsi! mā kho maṅku ahosi!

Evam taṃ pucchissan ti.

II. 1.]

THE ORDINATION.

41

Santi te evarūpā ābādhā:

'Etuṭṭham?' "N'atthi bhante."

'Gaṇḍo?' "N'atthi bhante."

'Kilāso?' "N'atthi bhante."

'Soso?' "N'atthi bhante."

'Apamāro?' "N'atthi bhante."

'Manusso 'si?' "Āma bhante."

'Puriso 'si?' "Āma bhante."

'Bhujisso 'si?' "Āma bhante."

'Aṇaṇḍo 'si?' "Āma bhante."

'N'asi rājabhāto?' "Āma bhante."

'Anuññāto 'si mātāpitūhi?' "Āma bhante."

'Paripunnā-visati-vasso 'si?' "Āma bhante."

'Paripunnā te patta-cīvaram?' "Āma bhante."

'Kinnāmo 'si?' "Aham bhante *Nāgo nāma.*"

'Ko nāmo te upajjhāyo?' "Upajjhāyo me bhante *āyasmā*
Tīssatthero nāma."

Supātu me bhante saṅgho! *Nāgo āyasmato Tīssassa*
upasampadāpekho. anusitṭho so mayā.

Yadi saṅghassa pattakallam, *Nāgo āgaccheyya.*

Āgacchāhīti vattabbo:

Saṅgham bhante upasampadam yācāmi: Ullumpatu maṃ
bhante saṅgho, anukampam upādāya!

Dutiyam pi bhante saṅgham upasampadam yācāmi: Ullum-
patu maṃ bhante saṅgho, anukampam upādāya!

Tatīyam pi bhante saṅgham upasampadam yācāmi: Ullum-
patu maṃ bhante saṅgho, anukampam upādāya!

Sunātu me bhante saṅgho! ayaṃ Nāgo āyasmato Tissassa upasampadāpekho. yadi saṅghassa pattakallaṃ ahaṃ Nāgaṃ antarāyike dhamme puccheyyaṃ:

Sunasi Nāga! ayaṃ te saccakālo bhūtakālo. yaṃ jātāṃ taṃ pucchāmi: santaṃ atthiṃ vattabbāṃ, asantaṃ n'atthiṃ vattabbāṃ.

Santi te evarūpā ābādhā:

'Kutṭhaṃ?' "N' atthi bhante."

'Gaṇḍo?' "N' atthi bhante."

'Kilāso?' "N' atthi bhante."

'Soso?' "N' atthi bhante."

'Apamāro?' "N' atthi bhante."

'Manusso 'si?' "Āma bhante."

'Puriso 'si?' "Āma bhante."

'Bhujisso 'si?' "Āma bhante."

'Aṇaṇḍo 'si?' "Āma bhante."

'N' asi rājabhāṇo?' "Āma bhante."

'Anuññāto 'si' mātāpitūhi?' "Āma bhante."

'Paripunnā-visati-vasso 'si?' "Āma bhante."

'Paripunnā te pattacīvarāṃ?' "Āma bhante."

'Kinnāmo 'si?' "Ahaṃ bhante Nāgo nāma."

'Ko nāmo te upajjhāyo?' "Upajjhāyo me bhante āyasmā Tissatthero nāma."

Sunātu me bhante saṅgho! ayaṃ Nāgo āyasmato Tissassa upasampadāpekho, parisuddho antarāyikehi dhammehi, paripunn' assa patta-cīvarāṃ. Nāgo saṅghaṃ upasampadaṃ yācati āyasmatā Tissena upajjhāyena.

'Yadi saṅghassa pattakallaṃ saṅgho Nāgaṃ upasampādeyya āyasmatā Tissena upajjhāyena.

Esā Natti:

Sunātu me bhante saṅgho! ayaṃ Nāgo āyasmato Tissassa upasampadāpekho parisuddho antarāyikehi dhammehi paripunn' assa pattacīvarāṃ Nāgo saṅghaṃ upasampadaṃ yācati āyasmatā Tissena upajjhāyena. saṅgho Nāgaṃ upasampādeti āyasmatā Tissena upajjhāyena. yassāyasmato khamati Nāgassa upasampadā āyasmatā Tissena upajjhāyena, so tunh' assa. yassa na kkhamati, so bhāseyya.

Dutiyam pi etaṃ atthaṃ vadāmi:

Sunātu me bhante saṅgho! ayaṃ Nāgo āyasmato Tissassa upasampadāpekho parisuddho antarāyikehi dhammehi paripunn' assa pattacīvarāṃ Nāgo saṅghaṃ upasampadaṃ yācati āyasmatā Tissena upajjhāyena. saṅgho Nāgaṃ upasampādeti āyasmatā Tissena upajjhāyena. yassāyasmato khamati Nāgassa upasampadā āyasmatā Tissena upajjhāyena, so tunh' assa. yassa na kkhamati, so bhāseyya.

Tatthiyam pi etaṃ atthaṃ vadāmi.

Sunātu me bhante saṅgho! ayaṃ Nāgo āyasmato Tissassa upasampadāpekho parisuddho antarāyikehi dhammehi paripunn' assa pattacīvarāṃ Nāgo saṅghaṃ upasampadaṃ yācati āyasmatā Tissena upajjhāyena. saṅgho Nāgaṃ upasampādeti āyasmatā Tissena upajjhāyena. yassāyasmato khamati Nāgassa upasampadā āyasmatā Tissena upajjhāyena, so tunh' assa. yassa na kkhamati so bhāseyya.

Upasampanno saṅghena Nāgo āyasmatā Tissena upajjhā-

yena: khamati saṅghassa: āasmā tuṇhi evaṃ etaṃ dhāra-
yāmiti.—

Tāvad eva chāyā metabbā;
Utupamāṇaṃ ācikkhitabbā;
Divasabhāgo ācikkhitabbo;
Saṅgiti ācikkhitabbā.—

Cattāro nissaya ācikkhitabbā.¹

Cattāri ca akaraṇiyanī ācikkhitabbāni.

*1 “*Piṇḍiyālopabhojanam nissāya pabbajjā*: tattha te yāva-
jivam ussāho karaṇiyo. Atirekalābho: Saṅghabhattam,
uddesabhattam, nimantanam, salākabhattam, pakkhikam,
uposathikam, pāṭipadikam.” “*Āma bhante!*”

2 “*Paṃsukūlacivaram nissāya pabbajjā*: tattha te yāva-
jivam ussāho karaṇiyo. Atirekalābho: khomam, kappāsi-
kam, koseyyam, kambalam sāṇam; bhaṅgam.” “*Āma
bhante.*”

3 “*Rukkhamūlasenāsanaṃ nissāya pabbajjā*: tattha te yāva-
jivam ussāho karaṇiyo. Atirekalābho: vihāro ādḍhayogo,
pāsādo, hammiyam, guhā.” “*Āma bhante!*”

4 “*Pūtimuttabhessojjam nissāya pabbajjā*: tattha te yāva-
jivam ussāho karaṇiyo. Atirekalābho: Sappi, navaṇitam,
telam, madhu, phāṇitam.” “*Āma bhante!*”

*1 “*Upasampannena bhikkhunā methuno dhammo na paṭisevi-
tabbo antamaso tiracchānagatāya pi*. yo bhikkhu methunam
dhammam paṭisevati assamaṇo hoti, asakyaputtiyo. seyya-
thāpi nāma: Puriso sisacchinno abhabbo tena sarīrabandha-

¹ Mv., i, 77; 78, 2-5. Four resources & four interdicts.

na jivitum, evam eva bhikkhu methunam dhammam paṭi-
sevitvā assamaṇo hoti, asakyaputtiyo. tan te yāvajivam
akaraṇiyam.” “*Āma bhante!*”

2 “*Upasampannena bhikkhunā adinnam theyyasaṅkhātam
na ādātabbam antamaso tiṇasulākam upādāya*. yo bhikkhu
pādam vā pādāraham vā atirekapādam vā adinnam theyya-
saṅkhātam ādiyati, assamaṇo hoti, asakyaputtiyo. seyyathāpi
nāma: Paṇḍupalāso bandhanaṃ pamutto abhabbo haritattāya,
evam eva bhikkhu pādam vā pādāraham vā atirekapādam vā
adinnam theyyasaṅkhātam ādiyitvā, assamaṇo hoti, asakya-
puttiyo. tan te yāvajivam akaraṇiyam.” “*Āma
bhante!*”

3 “*Upasampannena bhikkhunā sañcicca paṇo jīvitaṃ na voro-
petabbo antamaso kunthakipillikam upādāya*: yo bhikkhu
sañcicca manussaviggaham jīvitaṃ voropeti antamaso gabbha-
pātanam upādāya, assamaṇo hoti, asakyaputtiyo. seyyathāpi
nāma puthu silā dvedhā bhinnā appaṭisandhikā hoti, evam eva
bhikkhu sañcicca manussaviggaham jīvitaṃ voropetvā assamaṇo
hoti, asakyaputtiyo. tan te yāvajivam akaraṇiyam.” “*Āma
bhante!*”

4 “*Upasampannena bhikkhunā uttari-manussa-dhammo na
ullopitabbo antamaso suññāgāre abhiraṃamāmiti*. yo bhikkhu pā-
piccho icchāpakato asantam abhūtam, uttari-manussa-dham-
mam ullapati jhānam vā vimokkham vā samādhim vā samā-
pattim vā maggam vā phalam vā assamaṇo hoti, asakyaputtiyo.
seyyathāpi nāma: tālo matthakā chinno abhabbo punavi-
rūhiyā, evam eva bhikkhu pāpiccho icchāpakato asantam

abhūtaṃ uttari-manussa-dhammaṃ ullapitvā, assamaṇo hoti, asakyaputtiyo. tan te yāvajīvaṃ akaraṇiyaṃ." "Āma bhante." "

2. 不失衣解界法

(Ticivarena Avippavāsassa Samugghāto)

Supātu me bhante saṅgho! yo so saṅghena ticivarena avippavāso sammato, yadi saṅghassa pattakallaṃ, saṅgho taṃ ticivarena avippavāsaṃ samūhaneyya.

Esā Natti :

Supātu me bhante saṅgho! yo so saṅghena ticivarena avippavāso sammato, saṅgho taṃ ticivarena avippavāsaṃ samūhanati. yassāyasmato khamati etassa ticivarena avippavāsassa samugghāto, so tuṇh' assa. yassa na kkhamati so bhāseyya, samūhato so saṅghena ticivarena avippavāso, khamati saṅghassa tasmā tuṇhī evaṃ etaṃ dhārayāmiti.

3. 受齋大界結解法 (Uposatha-Kammavācā) *

Supātu me bhante saṅgho! yā sā saṅghena sīmā sammannitā, samānasamvāsā ekuposathā: yadi saṅghassa patta-

* This chapter gives the form for settling and abolishing the boundaries of a site for holding the Uposatha ceremony. For the above 2 & 3, see Mv., ii, 12, 4-6.

kallaṃ, saṅgho taṃ sīmāṃ samūhaneyya.

Esā Natti :

Supātu me bhante saṅgho! yā sā saṅghena sīmā sammannitā samānasamvāsā ekuposathā, saṅgho taṃ sīmāṃ samūhanati. yassāyasmato khamati etissā sīmāya samānasamvāsāya ekuposathāya samugghāto so tuṇh' assa. yassa na kkhamati, so bhāseyya. samūhatā sā sīmā saṅghena samānasamvāsā ekuposathā. khamati saṅghassa tasmā tuṇhī evaṃ etaṃ dhārayāmiti.

'Puratthimāya disāya kin nimittaṃ?' "Pāsāṇo bhante!"

'Eso pāsāṇo nimittaṃ!'

'Puratthimāya anudisāya kin nimittaṃ?' "Pāsāṇo bhante!"

'Eso pāsāṇo nimittaṃ!'

'Dakkhiṇāya disāya kin nimittaṃ?' "Pāsāṇo bhante!"

'Eso pāsāṇo nimittaṃ!'

'Dakkhiṇāya anudisāya kin nimittaṃ?' "Pāsāṇo bhante!"

'Eso pāsāṇo nimittaṃ!'

'Pacchimāya disāya kin nimittaṃ?' "Pāsāṇo bhante!"

'Eso pāsāṇo nimittaṃ!'

'Pacchimāya anudisāya kin nimittaṃ?' "Pāsāṇo bhante!"

'Eso pāsāṇo nimittaṃ!'

'Uttarāya disāya kin nimittaṃ?' "Pāsāṇo bhante!"

'Eso pāsāṇo nimittaṃ!'

'Uttarāya anudisāya kin nimittaṃ?' "Pāsāṇo bhante!"

'Eso pāsāṇo nimittaṃ!'

Supātu me bhante saṅgho! yāvataṃ samantā nimittā

kittitā: yadi saṅghassa pattakallaṃ saṅgho etehi nimittēhi sīmaṃ sammanneyya samānasamvāsā ekuposathā.

Esā Natti:

Supātu me bhante saṅgho! yāvata samantā nimittā kittitā, saṅgho etehi nimittēhi sīmaṃ sammannati samānasamvāsā ekuposathā. yassāyasmato khamati etehi nimittēhi sīmāya sammuti samānasamvāsāya ekuposathāya, so tuṇh' assa! yassa na kkhamati so bhāseyya! sammata sā sīmā saṅghena etehi nimittēhi samānasamvāsā ekuposathā. khamati saṅghassa tasmā tuṇhī, evam etaṃ dhārayāmiti.

Supātu me bhante saṅgho! yā sā saṅghena sammata samānasamvāsā ekuposathā: yadi saṅghassa pattakallaṃ saṅgho taṃ sīmaṃ ticivarena avippavāsā sammanneyya ṭhapetvā gāmaṃ ca gāmūpacāraṃ ca.

Esā Natti:

Supātu me bhante saṅgho! yā sū saṅghena sīmā sammata samānasamvāsā ekuposathā. saṅgho taṃ sīmaṃ ticivarena avippavāsā sammannati ṭhapetvā gāmaṃ ca gāmūpacāraṃ ca.

yassāyasmato khamati etissā sīmāya ticivarena avippavāsāya sammuti ṭhapetvā gāmaṃ ca gāmūpacāraṃ ca. so tuṇh' assa! yassa na kkhamati so bhāseyya.

Sammata sā sīmā saṅghena ticivarena avippavāsā ṭhapetvā gāmaṃ ca gāmūpacāraṃ ca. khamati saṅghassa tasmā tuṇhī, evam etaṃ dhārayāmiti.

4 羯磨那衣法 (Kathina-Kammavācā)*

Supātu me bhante saṅgho! idaṃ saṅghassa 'kathina-dussam' uppannaṃ. yadi saṅghassa pattakallaṃ, saṅgho imaṃ kathinadussam itthannāmassa bhikkhuno dadeyya kathinaṃ attharituṃ.

Esā Natti:

Supātu me bhante saṅgho! idaṃ saṅghassa kathina-dussam uppannaṃ. Saṅgho imaṃ kathinadussam itthannāmassa bhikkhuno deti kathinaṃ attharituṃ. yassāyasmato khamati imassa kathinadussassa itthannāmassa bhikkhuno dānaṃ kathinaṃ attharituṃ so tuṇh' assa. yassa na kkhamati so bhāseyya. dinnam idaṃ saṅghena kathinadussam itthannāmassa bhikkhuno kathinaṃ attharituṃ. khamati saṅghassa, tasmā tuṇhī, evam etaṃ dhārayāmiti. †

Kathinadāyakassa vattham atthi sace so taṃ ajānanto pucchati: "Bhante katham kathinaṃ dātabban ti?"

Tassa evam ācikkhitabbaṃ: "Tīṇaṃ cīvarānaṃ aññatara-pahonakaṃ suriyuggamana-samaye vattham kathinacīvaram demā 'ti dātuṃ vattatīti:

"Atthārakena bhikkhunā sace saṅghāṭiyā kathinaṃ attharitu-kāmo hoti, porāṇakā saṅghāṭi paccuddharitabbā: navā saṅghāṭi adhiṭṭhātābbā, "imāya saṅghāṭiyā kathinaṃ attharāmiti," vācā bhinditabbā. tena kathinatthārakena bhikkhunā saṅghaṃ upasaṅkamitvā ekamsaṃ uttarāsaṅgaṃ

* Mv. vii, 1-13; S. B. E. xvii, pp. 148-149 note. † Mv. vii, 1, 4.

karitvā añjalim paggahevā evaṃ assa vacanīyo:

“Atthataṃ, bhante, saṅghassa kaṭhinam dhammiko kaṭhinatthāro, anumodatha!”

“Atthataṃ āvuso saṅghassa kaṭhinam dhammiko kaṭhinatthāro, anumodamā’ti!”

Supātu me bhante saṅgho! yadi saṅghassa pattakallam saṅgho kaṭhinam uddhareyya.

Esā Natti:

Supātu me bhante saṅgho! yadi saṅghassa pattakallam saṅgho kaṭhinam uddharati. yassāyasmato khamati kaṭhinassa ubbhāro so tuṇh’ assa! yassa na kkhamati, so bhāseyya.—

Ubbhataṃ saṅghena kaṭhinam! khamati saṅghassa tasmā tuṇhī evam etam dhārayāmiti.

5. 上座公選法 (Thera-Sammuti)

Ahaṃ bhante itthannāmaṃ therasammutim icchāmi! so’haṃ, bhante, saṅgham itthannāmaṃ therasammutim yācāmi! dutiyam pi yācāpetvā, tatiyam pi yācāpetvā byattena bhikkhunā paṭibaleṇa saṅgho nāpetabbo:

Supātu me bhante saṅgho! ayaṃ itthannāmo bhikkhu saṅgham itthannāmaṃ therasammutim yācati. yadi saṅghassa pattakallam saṅgho itthannāmassa bhikkhuno itthannāmaṃ therasammutim dadeyya.

Esā Natti:

Supātu me bhante saṅgho! ayaṃ itthannāmo bhikkhu saṅgham itthannāmaṃ therasammutim yācati, saṅgho itthannāmassa bhikkhuno itthannāmaṃ therasammutim deti. yassāyasmato khamati itthannāmassa bhikkhuno itthannāmaṃ therasammutiyā dānam, so tuṇh’ assa. yassa na kkhamati so bhāseyya.—dinnā saṅghena itthannāmassa bhikkhuno itthannāmaṃ therasammuti: khamati saṅghassa tasmā tuṇhī evam etam dhārayāmiti.

6. 比丘命名法 (Nāma-Sammuti).

Ahaṃ bhante itthannāmaṃ nāmasammutim icchāmi; so’haṃ bhante saṅgham itthannāmaṃ nāmasammutim yācāmi. dutiyam pi yācāpetvā tatiyam pi yācāpetvā byattena bhikkhunā paṭibaleṇa saṅgho nāpetabbo:

Supātu me bhante saṅgho! ayaṃ itthannāmo bhikkhu saṅgham itthannāmaṃ nāmasammutim yācati. yadi saṅghassa pattakallam saṅgho itthannāmassa bhikkhuno itthannāmaṃ nāmasammutim dadeyya.

Esā Natti:

Supātu me bhante saṅgho! ayaṃ itthannāmo bhikkhu saṅgham itthannāmaṃ nāmasammutim yācati: saṅgho itthannāmassa bhikkhuno itthannāmaṃ nāmasammutim deti. yassāyasmato khamati itthannāmassa bhikkhuno itthannā-

mañ nāmasammutiya dānañ so tuṇh' assa! yassa na kkhamati so bhāseyya.

Dinnā saṅghena itthannāmassa bhikkhuno itthannāmañ nāmasammuti: khamati saṅghassa tasmā tuṇhi evaṃ etaṃ dhārayāmi.—

Evam kammavācam katvā byattena bhikkhunā paṭibaleṇa dātabbo ti.

7. 寺院開基法 (Vihāra-Kammavācā):

Supātu me bhante saṅgho! yadi saṅghassa pattakallaṃ
* saṅgho itthannāmañ vihāraṃ kappiyabhūmiṃ² sammanneyya.

Esā Natti:

Supātu me bhante saṅgho! saṅgho itthannāmañ vihāraṃ kappiyabhūmiṃ sammannati. yassāyasmato khamati itthannāmassa vihārassa kappiyabhūmiyā sammuti so tuṇh' assa! yassa na khamati so bhāseyya. sammato saṅghena itthannāmo vihāro kappiyabhūmi, khamati saṅghassa tasmā tuṇhi evaṃ etaṃ dhārayāmi.

Kammavācam Nitthitaṃ

第三篇

III. JATAKAM

(本生經)

1 VĪTICCHAJĀTAKĀ (244)

(本生經離欲品)

Atite Bārānasiyaṃ Brahmadatte rajjaṃ kārente Bodhisatto Kāsiraṭṭhe brāhmaṇakule nibbattitvā vayappatto kāme pahāya isipabbajjaṃ pabbajitvā digharattaṃ Himavante vasi. so pabbatā oruḥha ekaṃ gāmanigamaṃ nissāya Gaṅgānivattane paṇṇasālāya vasaṃ kappesi. ath' eko paribbājako sakala-Jambudīpe paṭivādaṃ alabhivā tam nigamaṃ patvā "atthi nu kho koci mayā saddhim vādaṃ kātum samattho" ti pucchitvā, "atthi" Bodhisattassa ānubhāvaṃ sutvā mahājanaparivuto tassa vasanaṭṭhānaṃ gantvā paṭisanthāraṃ katvā nisīdi. atha naṃ Bodhisatto "vanagandhaparibhāvitāṃ Gaṅgāpānīyaṃ pivissasīti" pucchi. paribbājako vādena ottharanto' "kā Gaṅgā, vālukā Gaṅgā, udakaṃ Gaṅgā, orimatīraṃ Gaṅgā, pārimatīraṃ Gaṅgā" ti āha. Bodhisatto tam pana paribbājakaṃ "ṭhapetvā udakaṃ vālukaṃ orimatīraṃ pārimatīraṃ ca khaṃ Gaṅgaṃ labhissatīti" āha.¹ paribbājako appaṭibhāno

huvā utthāya palāyi. tasmim palāte Bodhisatto nisinna-
parisāya dhamman desento imā gathā avoca.

- 1 Yam passati na tam icchati, yañ ca na passatī tam
kira icchati | maññāmi cirañ carissati, na hi
tam icchati yañ so icchati ||
- 2 Yam labhati na tena tussati, yañ pattheti laddham
hileti | icchā hi anantagocarā, viticchānam namo
karomase ti ||

*Satthā imaññi desanāñ āharitvā jātakāñ samodhānesi: "tadā
paribbājako 'va etarahi paribbājako ahosi, tūpaso pana aham
evā" 'ti. Viticchajātakam*

2. ARĀMADŪSAKAJĀTAKA (46)

(本生經毀園品)

Atite Bārānasiyam Brahmadatte rajjāñ kārente Bārāna-
siyam nakkhattam ghosayimsu. nakkhattabherisaddasava-
nakālato patthāya sakalanagaravāsino nakkhattanissitakā
huvā vicaranti. tadā rañño uyyāne bahū makkaṭṭā vasanti.
Uyyānapālo cintesi: "nagare nakkhattam ghuṭṭham, ime
vānare 'udakam siñcathā' 'ti vatvā aham nakkhattam
kilissāmiti" jettakavānaram upasankamitvā "samma
vānarajettaka, imam uyyānam tumhākam pi bahūpakārañ,
tumhe ettha pupphaphalapallavāni khādatha, nagare
nakkhattam ghuṭṭham, aham nakkhattam kilissāmi, yāvāham

āgacchāmi tāva imāsmim uyyāne rukkhapotakesu udakam
siñcituñ sakkhissathā" 'ti pucchi. "sādhū, siñcissāmiti"
"tena hi appamattā hothā" 'ti udakam siñcanatthāya tesam
cammaṇḍe c' eva dārūke ca datvā gato. vānarā
cammaṇḍe c' eva dārūke ca gahetvā rukkhapotakesu
udakam siñcanti. atha ne vānarajettako evam āha: "bho
vānarā, udakam nāma rakkhitaḥham, tumhe rukkhapotakesu
udakam siñcantā uppāṭetvā uppāṭetvā mūlam oloketvā
gambhiragatesu mūlesu bahum udakam siñcatha agambhira-
gatesu appam, pacchā amhākam udakam dullabham
bhavissatīti." te "sādhū" 'ti sampāṭicchitvā tathā akāmsu.
tasmim samaye eko paṇḍitapuriso rājuyyāne te vānare
tathā karonte disvā evam āha: "bho vānarā, kasmā tumhe
rukkhapotake uppāṭetvā uppāṭetvā mūlappamāṇena udakam
siñcathā" 'ti. te "evam no vānarajettako ovadatīti"
āhaṃsu. so tam vacanam sutvā "aho vata bho bālā
apaṇḍitā 'attham karissāmā' 'ti anattam eva karontīti"
cintetvā imam gātham āha:

Na ve anattakusalena atthacariyā sukhāvahā |
lāpeti attham dummedho kapi āramiko yathā ti ||

Evam so paṇḍitapuriso imāya gāthāya vānarajettakam
garahitvā attano parimāñ ādāya uyyānā nikkhami.

ARĀMADŪSAKAJĀTAKAM

3. SIHACAMMAJĀTAKA (189)²

(本生經獅皮品)

N'etaṃ siḥassa naditaṃ ti. Idam pi Sattḥā Jetavane viharanto Kokālikāṃ ārabha kathesi. so imasmiṃ kāle sarabhaññaṃ bhaṇitukāmo ahosi. sattḥā taṃ pavattiṃ sutvā alītaṃ āhari :

Atite Bārāṇasīyaṃ Brahmadaṭṭe rajjāṃ karente Bodhisatto kassakakūle nibbattitvā vayappatto kasikammaṇa jivikam kappesi. tasmiṃ kāle eko vāṇijo gadrabhabhārakeva vohāraṃ karonto vicarati. so gatagatatthāne gadrabhassa piṭṭhito bhaṇḍikāṃ otāretvā gadrabhaṃ siḥacammaṇa pārupitvā sāliyavakhetṭe vissajjeti. khettarakkhakā taṃ disvā siho ti saññāya upasamkamituṃ na sakkonti. ath' ekadivasam so vāṇijo ekasmiṃ gāmadvāre nivāsaṃ gahetvā pātarāsaṃ pacāpento tato gadrabhaṃ siḥacammam pārupitvā yavakhetṭam vissajjesi. khettarakkhakā siho ti saññāya taṃ upagantaṃ asakkontā gehaṃ gantvā ārocesuṃ. sakala-gāmaवासिना अवुद्धानी गahetvā saṃkhe dhamantā bheriyo vādentā khetṭasamīpaṃ gantvā unnadiṃsu. gadrabho maraṇabhayaabhīto gadrabharavaṃ ravi. ath' assa gadrabhabhāvaṃ ñatvā Bodhisatto paṭhamam gātham āha :

1. N' etaṃ siḥassa naditaṃ na vyagghassa na dīpino |
pāruto siḥacammaṇa jammo * nadati gadrabho ti ||

Gāmaवासिना पि तassa gadrabhabhāvaṃ ñatvā aṭṭhīni bhaṇjantā pothetvā siḥacammaṇam ādāya agamaṃsu. atha so vāṇijo āgantvā taṃ vyasaṇappattam gadrabhaṃ disvā dṭṭiyaṃ

* Jammo ti lāmako,

gātham āha :

2. Cīram pi kho taṃ khādeyya gadrabho haritaṃ gavaṃ |
pāruto siḥacammaṇa, ravamāno ca dūsayīti ||

Tasmiṃ evaṃ vadante yeva gadrabho tath' eva mari. Vāṇijo pi taṃ pahāya pakkāmi.

Sattḥā imaṃ desanaṃ āharitvā jātakaṃ samodhānesi : "tadā gadrabho Kokāliko ahosi, paṇḍitakassako pana aham evā" 'ti.

SIHACAMMAJĀTAKAM

4. SUMSUMĀRAJĀTAKA (208)²

(本生經鰐魚品)

Atite Bārāṇasīyaṃ Brahmadaṭṭe rajjāṃ karente Hima-vantapadese Bodhisatto kapiyonīyaṃ nibbattitvā nāgabalo thāmasampanno mahāsariro sobhaggappatto hutvā Gaṅgā-nivattane araṇṇāyatane vāsaṃ kappesi. tadā Gaṅgāya eko sumsumāro vasi. ath' assa bhariyā Bodhisattassa sarīraṃ disvā tassa hadayamaṃse doḥalam uppādetvā sumsumāraṃ "aham sāmi etassa kapiṇijassa hadayamaṃsaṃ khāḍitukāma" 'ti. "bhadde, mayam jalagocarā, esu thalagocaro, kin ti taṃ gaṇhituṃ sakkhissāma" 'ti.

"Yena tena upāyena gaṇha, sace na labhisāmi marissāmi-ti." "tena hi mā bhāyi, atth' eko upāyo ti khādāpessāmi taṃ tassa hadayamaṃsaṃ ti sumsumāraṃ samassūsetvā

Bodhisattassa Gaṅgāya pāṇiyam pivitvā Gaṅgātīre nisinnakāle santikam gantvā evam āha “vānarinda imasmim padese * kasataphalāni khādanto kim tvam cinṇatthāne yeva carasi, pāragāṅgāya ambalabujādīnam madhuraphalānam anto n’ atthi, kin te tattha gantvā phalāphalam khādītum na vaṭṭatīti.” “Kumbhilarāja, Gaṅgā mahodikā vittinṇā, katham tattha gamissāmiti.” “sace gacchasi aham tam mama piṭṭhim āropetvā nessāmiti.” so tam saddahitvā ‘sādhū’ ti sampatīcchitvā “tena hi ehi, piṭṭhim me abhirūhā” ti ca vutte tam abhirūhi. suṃsumāro thokam netvā udake osidāpesi. Bodhisatto “samma ulake mam osidāpesi, kin nu kho etan” ti āha. “nāhan tam dhammesu dhammatāya gahetvā gacchāmi, bhariyāya pana me tava hadayamaṃse dohaḷo uppanno, tam aham tava hadayam khādāpetukāmo” ti. “samma, kathentena te sundaram katam, sace hi amhākam udare hadayam bhavēyya sākhaḡgesu carantānam cunnāvicunnam bhavēyyā” ti. “kaḡham pana tunhe ṭhapethā” ti. Bodhisatto avidūre ekam udumbaram pakka-phalaṇḍisampannam dassento “pass’ etāni amhākam hadayāni ekasmim udumbare olambantīti.” “sace me hadayam dassasi ahaḡ tam na māressāmiti.” “tena hi ettha nehi mam, ahaḡ te rukkhe olambantaḡ dassāmiti.” so tam ādāya tattha agamāsi. Bodhisatto tassa piṭṭhito uppatitvā udumbararukkhe nisīditvā “samma bālasuṃsumāra imesam saṭṭānam hadayam nāma rukkhaḡge hotīti saṇṇī ahosi, bālo ‘si, ahaḡ tam vañcesim, tava phalā-

* A MS. reads Kadaḷi-pha ṇi.

phalam tam eva hotu, sarīram eva pana te mahantaḡ, paṇṇā pana n’ atthīti,” vatvā imam attham pakāsento imā gāthā avoca :

1. Alam etehi ambehi jambūhi panasehi ca |
yāni pāram samuddassa, varam mayham udumbaro ||
2. Mahatī vata te bondī, na ca paṇṇā tadūpikā |
suṃsumāra vañcito me ‘si, gaccha dāni yathāsukhan
ti || *

Suṃsumāro saḡassam parājito viya dukkhi dummano pajjhāyanto attano nivesanaṭṭhānam eva gato.

Satthā imam desanam āharitva jātakam samodhanesi : “*tadā suṃsumāro Devadatto ahosi, suṃsumārī Cīṇcamāṇavikā, kapirājā pana aham evā*” ti.

SUṂSUMĀRAJĀTAKAM

5. VALĀHASSA JĀTAKA (196)*

(本生經雲馬品)

Atīte Tambapaṇḍīpe Sirisavatthun nāma yakkhanagaraḡ ahosi. tattha yakkhiniyo vasiṃsu. tā bhinnanāvānam āgatakāle alamkatapaṭiyattā khādaniyam bhojaniyam gāhā-

* Mahā-vastu II, P. 250, Markaṭajātaka :

Alam etehi ambehi jambūhi panasehi ca |
yāni pāre samudrasya ayam pakvo udumbaro ||
vaṭṭo ca vṛddho ca hosi prajñā ca te na vidyate |
na tvam bāla jñāsi nāsti ahṛdayo kvaci ||

petvā dāsiganaparivutā dārake amkenādāya vāṇiḥ upasāṇ-
kamanti. tesuñ “manussāvāsāṃ āgat’ amhā” ’ti sañjāna-
nattham tattha tattha kasigorakkhādīni karonte manusse
gogaṇe sunakhe ti evaṃ ādīni dassenti vāṇijānaṃ santikaṃ
gantvā imaṃ yāgum pivatha bhaddam bhuñjatha, khādaniyaṃ
khādatha” ’ti vadanti. vāṇijā ajānantā tāhi dinnam pari-
bhuñjanti. atha tesaṃ khāditvā bhuñjitvā vissamitakāle
paṭisaṇṭhāraṃ karonti. “tumhe katthavāsikā kuto āgatā,
kahaṃ gacchissatha, kena kammaṇa idhāgat’ atthā” ’ti
pucchanti, bhinnanāvā hutvā idhāgat’ amhā” ’ti vutte ca
“sādhā ayyā, amhākaṃ pi sāmikānaṃ sāvāṃ abhirūhitvā
gatānaṃ tīpi samvaccaraṇi atikkantāni, te matā bhavissanti,
tumhe pi vāṇijā yeva, mayāṃ tumhākaṃ pādapaṇḍarīkā
bhavissāmā” ’ti vatvā te vāṇijā *itthikuttabhāvivāsehi
palobhetvā yakkanagaraṃ netvā sace paṭhamagahitā
manussā †atthi te devasaṅkhalikāya bandhitvā kāraṇaghare
pakkhipanti. attano vasaṇatthāne bhinnanāvāmanusse
alabbhantiyo pana parato Kalyāṇiṃ orato Nāgadīpaṃ ti
evaṃ samuddatīraṃ anuvicaranti, ayaṃ tāsāṃ dhammatā.
ath’ ekadivasāṃ pañcasatā bhinnanāvā vāṇijā tāsāṃ
nagarasamipe uttarimsu. tā tesāṃ santikaṃ gantvā
palobhetvā yakkanagaraṃ ānetvā paṭhamagahitamanusse
devasaṅkhalikāya bandhitvā kāraṇaghare pakkhipitvā
jetṭhakeyyakkhīni jetṭhakavāṇijaṃ sesā sese ti tā pañcasatā

* 他の MSS. の異文を挙げれば -kuttulābhābhāva- (K), -kuttavāvivāsehi (Bi),
itthikuttabhāvivāsehi (Bp) 等あり。この最後の分甚きし假 Kuṭa の代りに
Kāta を讀めば可なり † for santi.

yakkhīniyo te pañcasate vāṇiḥ attano sāmike akāṃsu.
atha sā jetṭhayakkhīni rattibhāge vāṇiḥ niddaṃ gate
utthāya gantvā kāraṇaghare manusse māretvā manusāṃ
khāditvā āgacchati. sesāpi tatth’ eva karonti.

Jetṭhayakkhīniyā manussamaṃsaṃ khāditvā āgatakāle
sarīraṃ sitalaṃ hoti.

Jetṭhavāṇiyo parigaṇhanto tassā yakkhīnibhāvaṃ ñatvā
“imā pañcasatāpi yakkhīniyo bhavissanti, amhehi palāyituṃ
vaṭṭatīti” punadivase pāto ’va mukhaduovanatthāya gantvā
sesavāṇijānaṃ ārocesi:

“imā yakkhīniyo na mānusiyo, aññesaṃ bhinnanāvānaṃ
āgatakāle te sāmike katvā amhe khādissanti, etha amhe
palāyāmā” ’ti tesu adḍhateyyasatā “mayāṃ etā vijahitūṃ na
sakkhissāmā, tumhe gacchatha, mayāṃ na palāyissāmā” ’ti
ākaṃsu. jetṭhavāṇiyo attano vacanakare adḍhateyyasate
gahetvā tāsāṃ bhito palāyi.

Tasmiṃ pana kāle Bodhisatto valāhassayoniyaṃ nibbatti,
sabbaseto kākasiso muñjakeso iddhiṃ vāliāsāṃgamo ahosi.

so Himavantaṃto ākāse uppatitvā Tambapaṇṇidīpaṃ
gantvā tattha Tambapaṇṇisare pallale sayamjātasāliṃ khādi-
tvā gacchati, evaṃ gacchanto ’va “janapadaṃ gantukāmaṃ
atthi, janapadaṃ gantukāmaṃ atthīti” tikkhattuṃ karuṇāya
paribhāvitāṃ mānusiyaṃ bhāsati. te tassa vacanaṃ sutvā
upasaṃkamitvā añjalim paggayha “sāmi mayāṃ janapadaṃ
gamissāmā” ’ti ākaṃsu. “tena hi mayhaṃ piṭṭhiṃ abhirū-
hathā” ’ti. ath’ ekacce abhirūhimsu ekacce vāladhiṃ
gaṇhimsu ekacce añjalim paggaḥetvā atthāmsu yeva.

Bodhisatto antamaso añjalim paggahevā thite sabbe pi te addhateyyasate vāñje attano ānubhāvena janapadam netvā sakasakatthānesu patitthāpetvā attano vasanatthānam agamāsi. tāpi kho yakkhiniyo aññesam āgatakāle te tattha ohīnake addhateyyasate manusse vadhitvā khādīmsu.

Satthā bhikkhū āmantetvā abhisambuddho hutvā ima gāthā avoca:

1. *Ye na kāhanti ovādam narā Buddhena desitam |
vyasanam te gamissantī rakkhasīhi va vāñjā ||*
2. *Ye ca kāhanti ovādam narā Buddhena desitam |
sotthim pāram gamissantī vālāheneva vāñjā ||*

VĀLĀHASSA JĀTAKAM

6. SUPPĀRAKAJĀTAKA (463)

(本生經太子入海求寶品)⁵

Atite Bharuraṭṭhe Bharurājā nāma rajjam kāresi. Bharukaccham nāma paṭṭanagāmo ahosi. tadā Bodhisatto Bharukacche niyyāmajetthassa putto hutvā nibbatti pāsādiko suvaṇṇavaṇṇo. Suppārakakumāro ti 'ssa nāmaṁ karīmsu. so mahantena parivārena vadḍhanto soḷasavassakāle yeva niyyāmakasippe nipphattim patvā aparabhāge pitu accayena niyyāmakajetthako hūtvā niyyāmakakammaṁ akāsi, paṇḍito nāpasampanno. ahosi, tena ārūhanāvāya vyāpatti nāma n' atthi.

Tassa aparabhāge Janajalapahatāni dve pi cakkhūni nassīmsu. so tato paṭṭhāya niyyāmakajetthako hutvāpi niyyāmakakammaṁ akatvā 'rājānam nissāya jīvissāmīti' rājānam upasaṅkami. atha nam rājā agghāpaniyakamme thapesi. tato paṭṭhāya rañño hatthiratanam assaratanaṁ muttasāramanīsārādīni agghāpeti. ath' ekadivasaṁ 'rañño maṅgalaḥatthi bhavissatīti' kālapāsānakūṭavaṇṇam ekam vāraṇam ānesum. tam disvā rājā paṇḍitassa dassethā 'ti āha. atha nam tassa santikam nayīmsu. so hatthena tassa sūriram parimadditvā 'nāyam maṅgalaḥatthi bhavitum anucchaviko, pacchāvāmanakadhātuko esa, etam hi mātū vijāyamānā amsena paṭicchitum nāsakkhi.* tasmā bhūmiyam patitvā pacchimapādehi vāmanakadhātuko jāto' ti āha. hatthim gahetvā āgate puccīmsu. te 'saccam paṇḍito kathetīti' vadīmsu. tam kāraṇam rājā sutvā tuṭṭho tassa attha kahāpane dāpesi. pun' ekadivasaṁ 'rañño maṅgalasso bhavissatīti' ekam assam ānayīmsu. tam pi rājā paṇḍitassa santikam pesesi.

So hatthena purāmasitvā 'ayam maṅgalasso bhavitum na yutto, etassa hi jātadivase yeva mātā marī, tasmā mātū klīram alabhanto na sammā vadḍhito' ti āha. sāpi 'ssa kathā saccā va ahosi. tam pi sutvā rājā tussitvā atth' eva kahāpane dāpesi. ath' ekadivasaṁ 'maṅgalaratho bhavissatīti' ratham āharīmsu, tam pi rājā tassa santikam pesesi. so tam hatthena parāmasitvā 'ayam ratho susīrarakkhena kīto, tasmā rañño nānucchaviko' ti āha. sāpi 'ssa kathā

* Na nāsakkhi.

saccā va ahosi. rājā tam pi sutvā atth' eva kahāpane dāpesi. ath' assa kambūlaratanān mahagghān ānayaṃsu. tam pi tass' eva pesesi. so hatthena parāmasitvā 'imassa mūsi-kacchinnān ekān thānān atthīti' āha. sodhentā tam disvā rañño ārocesuṃ rājā tussitvā atth' eva kahāpane dāpesi. so cintesi: 'ayam rājā evarūpāni pi acchariyāni disvā atth' eva kahāpane dāpesi, imassa dāyo nahāpitadāyo, nahāpitassa jātako bhavissati, kim me evarūpena rājupatthānena, attano vasanattthānam eva gamissāmi' so Bharukacchapattānān eva paccāgami. tasmiṃ tattha vasante vāṇijā nāvān sajjetvā 'kaṃ niyyāmakān karissāma' 'ti mantentā 'Suppāra-kaṇḍitena ārūḥanāvā na vyāpajjati, esa paṇḍito upāya-kusalo, andho samāno pi Suppārakaṇḍito 'va uttamo' ti tam upasaṅkamitvā 'niyyāmakāno hohīti' vatvā 'tāta, aham andho, katham niyyāmakakammān karissāmi' vutte 'sāmi andhāpi tumhe yeva amhākaṃ uttamo' ti. punappuna yāciyamāno 'sādhu tāta, tumhehi ārocitasāññāya niyyāmakā bhavissāmi' tesān nāvān abhirūhi. te nāvāya mahāsa-muddān pakkhandiṃsu. nāvā satta divasāni nirupaddavā agamāsi, tato akālavātaṃ uppātitaṃ uppajji, nāvā cattaro mūse pakatisamuddapiṭṭhe vicaritvā Khuramālasamuddān nāma pattā, tattha macchā manussasamānasarirā khuranāsā udake ummujjanimuḍḍam karonti. vāṇijā te disvā Mahā-sattān tassa samuddassa nāmān pucchantā paṭhamān gātham āhaṃsu:

1. Ummujjanti nimujjanti manussā khuranāsikā |

Suppārakan taṃ pucchāma: samuddo katamo ayan ti ||

Evam telhi puttṭho Mahāsatto attano niyyāmakasuttēna samāsandetvā dutiyān gātham āha.

2. Bharukacchā payātānān vāṇijānān dhanesinān |
nāvāya vippanattthāya Khuramāliti * vuccatīti. ||

Tasmim pana samudde vajirān uppajjati. Mahāsatto "sac' āhān 'ayaṃ vajirasamuddo' ti evam etesaṃ kathessāmi lobhena bahūn vajirān gaphitvā nāvān osidāpessantīti" tesān anācikkhitvā va nāvān laggāpetvā upāyen' ekān yottān gahetvā macchagahaṇanīyāmena jālān khipāpetvā vajirasāraṃ uddharitvā nāvāya pakkhipitvā aññān appaggha-bhaṇḍān chaddāpesi. nāvā taṃ samuddān atikkamitvā parato Aggimālān nāma gatā. so pajjalitaaggikkhandho viya majjhantikasuriyo viya ca obhāsān muṇcanto atthāsi. Vāṇijā

3. Yathā aggiva suriyo va samuddo patidissati |

Suppārakan taṃ pucchāma: samuddo katamo ayan ti ||
gāthāya taṃ pucchiṃsu. Mahāsatto pi tesān anantara-gāthāya kathesi:

4. Bharukacchā payātānān vāṇijānān dhanesinān |
nāvāya vippanattthāya Aggimāliti vuccatīti ||

Tasmim pana samudde suvaṇṇān ussannān ahosi. Mahā-satto purimanāyen' eva tato pi suvaṇṇān gāhāpetvā nāvāya pakkhipi. nāvā taṃ pi samuddān atikkamitvā khīrān viya dadhiṃ viya ca obhāsantān Dadhimālān nāma samuddān pāpuṃ. Vāṇijā

* Tibet. Padma-t'an-yig, 13, Dsan-lun, 30, & Chin. 寶恩經, 37. have the 'Silver mountain' for Khuramālī.

5. Yathā dadhim va khīraṃ va samuddo patidissati |
 Suppārakan taṃ pucchāma: samuddo katamo ayaṃ ti ||
 gāthāya tassa nāmaṃ pucchimsu. Mahāsatto anantara-
 gāthāva ācikkhi:
6. Bharukacchā payātānaṃ vāṇijānaṃ dhanesinaṃ |
 nāvāya vippanaṭṭhāya Dadhimālīti vuccatīti. ||
 Tasmīṃ pana samudde rajataṃ ussannaṃ.
 So taṃ pi upāyena gāhāpetvā nāvāya pakkhipāpesi. Nāvā
 taṃ pi samuddaṃ atikkamitvā nilakusatiṇaṃ viya sampā-
 nnasassam iva ca obhāsamaṇaṃ Nilavaṇṇakusamālaṃ nāma
 samuddaṃ pāpuṇi. Vāṇijā
7. Yathā kuso va sasso va samuddo patidissati |
 Suppārakan taṃ pucchāma: samuddo katamo ayaṃ ti ||
 gāthāya tassa pi nāmaṃ pucchimsu. So anantaragāthāya
 ācikkhi:
8. Bharukacchā payātānaṃ vāṇijānaṃ dhanesinaṃ |
 nāvāya vippanaṭṭhāya Kusamālīti vuccatīti. ||
 Tasmīṃ pana samudde nilamaṇiratanāṃ ussannaṃ
 ahosi.
 So taṃ pi upāyena gāhāpetvā nāvāya pakkhipāpesi.
 Nāvā taṃ pi samuddaṃ atikkamitvā nalavaṇaṃ viya ca
 veḷuvanaṃ viya ca khāyamānaṃ Nalamālaṃ nāma samu-
 ddaṃ pāpuṇi. Vāṇijā
9. Yathā nalo va veḷuṃ va samuddo patidissati | *

* Aparo nayo: nalo ti vicchikānalo kakkata kānalo pi so rattavaṇṇo hoti,
 veḷu 'ti pavāḷassa' etaṃ nāmaṃ, so 'samuddo pavāḷussanno rattobhāso ahosi,
 tasmā yathā nalo va veḷu vā 'ti pucchimsu. Mahāsatto tato pavāḷaṃ
 gāhāpesi.

- Suppārakan taṃ pucchāma: samuddo katamo ayaṃ ti ||
 gāthāya tassa pi nāmaṃ pucchimsu. Mahāsatto anantara-
 gāthāya kathesi:
10. Bharukacchā payātānaṃ vāṇijānaṃ dhanesinaṃ |
 nāvāya vippanaṭṭhāya Nalamālīti vuccatīti ||
 Tasmīṃ pana samudde vaṃsarāgaveḷuriyaṃ ussannaṃ.
 So taṃ pi gāhāpetvā nāvāya pakkhipāpesi.
 Vāṇijā Nalamāliṃ atikkamantā Vaḷabhāmukhasamuddaṃ
 nāma passimsu, tattha udakaṃ kaḍḍhitvā kaḍḍhitvā sabba-
 tobhāgena uggacchati, tasmīṃ sabbatobhāgena uggatodakaṃ
 sabbatobhāgena chinnaṭṭatamahāsobbho viya paññāyati,
 ūmiyā uggatāya ekato papātasādisaṃ hoti, bhayaajanano
 saddo uppajjati sotāni bhindanto viya hadayaṃ phūlento
 viya, taṃ disvā vāṇijā bhītatasitā
11. Mahābhayo bhīmsanako samuddo suyyat' amānuso |
 yathā sobbho papāto ca samuddo patidissati |
 Suppārakan taṃ pucchāma: samuddo katamo ayaṃ ti ||
 gāthāya tassa nāmaṃ pucchimsu.
12. Bharukacchā payātānaṃ.....pe.....Vaḷabhāmukhīti
 vuccatīti ||
 Bodhisatto anantaragāthāya tassa nāmaṃ ācikkhitvā 'tāta
 imaṃ Vaḷabhāmukhaṃ samuddaṃ pattā nivattitum samatthā
 nāvā nāma n' atthi, ayaṃ sampattanāvaṃ nimujjāpetvā
 vināsaṃ pāpetīti' āha. taṃ ca nāvaṃ satta manuṣṣasatāni
 abhirūhimsu, te sabbe maraṇabhayaabhīta ekappahāren' eva
 Avicimhi paccamānā sattā viya atikarunaṣaraṃ muñcimsu.
 Mahāsatto 'ṭhapetvā maṃ añño etesaṃ sotthibhāvaṃ kātum

samattho nāma n'atthi, saccakiriyāya tesam sotthiṃ karissā-
miti' cintetvā te āmantetvā 'tāta maṃ khippaṃ gandhoda-
kena nahāpetvā ahatavattāni nivāsāpetvā puṇṇapātiṃ sajje-
tvā nāvāya dhure ṭhapethā' 'ti. te vegena tathā kariṃsu.
Mahāsatto ubhoḥi hatthehi puṇṇapātiṃ gahetvā nāvāya
dhure ṭhito saccakiriyaṃ karonto osānagātham āha:

13. Yato sarāmi attānaṃ yato patto 'smi viññutaṃ |
nābhijānāmi saṃcicca ekapāṇaṃ pi hiṃsitaṃ, |
etena saccavajjena sotthiṃ nāvā nivattatū 'ti ||

Cattāro masē videsaṃ pakkhantā nāvā nivattivā iddhiṃ
viya iddhānubhāvena ekadivaseṇ' eva Bharukacchapattanaṃ
agamāsi, gantvā ca pana thale pi aṭṭhūsabhamattaṃ ṭhānaṃ
pakkhanditvā nāvikkassa gharadvāre aṭṭhāsi. Mahāsatto
tesaṃ vāṇijānaṃ suvaṇṇarajatamaṇippavālavajirāni bhājetvā
adāsi, 'ettakehi vo ratanehi alaṃ, mā puna samuddaṃ
pavisitthā' 'ti ca tesaṃ ovādaṃ datvā yāvajīvaṃ dānādāni
puññaṃ katva devapuraṃ pūresi.

SUPPĀRAKAJĀTAKAṃ

Jātakam Nittthitaṃ

CORRIGENDA.

P. 46, line 11, samūhanati.....samūhanti
P. 63, line 6, ekacivasam.....ekadivasam

第四篇

IV. MILINDA-PAÑHO

(那先比丘經)

LAKKHAṆA-PAÑHO

(II. 1, 1-8)

1. '終日數車無車'

Atha kho Milindo rājā yen' āyasmā Nāgaseno ten' upasaṅ-
kami, upasaṅkamitvā āyasmatā Nāgasenena saddhiṃ sammodi,
sammodaniyaṃ kathaṃ sārāṇiyaṃ vitisāretvā ekamantaṃ
nisīdi. Āyasmā pi kho Nāgaseno paṭisammodi, yen' eva
rañño Milindassa cittaṃ ārādhesi. Atha kho Milindo rājā
āyasmantaṃ Nāgasenaṃ etad avoca: Kathaṃ bhadanto
ñāyati, kinnāmo 'si bhante ti. Nāgaseno ti kho ahaṃ
mahārāja ñāyāmi, Nāgaseno ti maṃ mahārāja sabrahmacārī
samudācaranti, api ca mātāpitāro nāmaṃ karonti Nāgaseno
ti vā Sūraseno ti vā Viraseno ti vā Sihaseno ti vā, api ca kho
mahārāja saṅkhā samañña paññatti'vohāro nāmaṃ attānaṃ yaḍḍhi
idaṃ Nāgaseno ti, na h' ettha puggalo upalabbhatīti.

Atha kho Milindo rājā evam āha: Suṇantu me bhonto
pañcasatā Yonakā asītisahassā ca bhikkhū, ayaṃ Nāgaseno
evam āha: na h' ettha puggalo upalabbhatīti, kallaṃ nu kho

taḍ abhinanditun ti. Atha kho Milindo rājā āyasmantaṃ Nāgasenaṃ etaḍ avoca: Sace bhante Nāgasena puggalo n' ūpalabbhati, ko carahi tumhākaṃ cīvara-piṇḍapāta-senāsana-gilānapaccāyabhesajja-parikkhāraṃ deti, ko taṃ paribhuñjati, ko silaṃ rakkhati, ko bhāvanam anuñjati, ko magga-phala-nibbānaṃ sacchikaroti, ko paṇaṃ hanati, ko adinnaṃ ādiyati, ko kāmesu micchā carati, ko musā bhaṇati, ko majjaṃ pivati, ko pañcānantariyakammaṃ karoti; tasmā n' atthi kusalaṃ, n' atthi akusalaṃ, n' atthi kusalākusalānaṃ kammānaṃ katta vā kāretā vā, n' atthi sukaṭadukkaṭānaṃ kammānaṃ phalaṃ vipāka, sace bhante Nāgasena yo tumhe māreti n' atthi tassāpi paṇātipāto, tumhākaṃ pi bhante Nāgasena n' atthi ācariyo n' atthi upajjhāyo n' atthi upasam-padā; Nāgaseno ti. mam mahārāja sabrahmacārī samudā-carantīti yaṃ vadesi, katamo ettha Nāgaseno, kin nu kho bhante kesā Nāgaseno ti. Na hi mahārāja'ti.

Lomā Nāgaseno ti. Na hi mahārāja'ti. Nakhā — pe — dantā taco maṃsaṃ nahāru atthi atthimiñjā vakkāṃ hadayaṃ yakanāṃ kilomakāṃ pihakāṃ papphāsaṃ antaṃ antaḡṇaṃ udariyaṃ karisaṃ pittaṃ semhaṃ pubbo lohitaṃ sedo medo assu vasā kheḷo siṅghānikā lasikā muttaṃ matthake matthaluṅgaṃ * Nāgaseno ti. Na hi mahārāja'ti. Kin nu kho bhante rūpaṃ Nāgaseno ti. Na hi mahārāja'ti. Vedanā Nāgaseno ti. Na hi mahārāja'ti. Saññā Nāgaseno ti. Na hi mahārāja'ti. Saṅkhārā Nāgaseno ti. Na hi mahārāja'ti. Viññānaṃ Nāgaseno ti. † Na hi mahārāja'ti.

* Comp. Par. § 4, p. 3.

† 1. e. Pañc' upādānakkhandā. Par. § 3, p. 2, & note 3.

Kim pana bhante rūpa-vedanā-saññā-saṅkhāra-viññānaṃ Nāgaseno ti. Na hi mahārāja'ti.

Kim pana bhante aññatra rūpa-vedanā-saññā-saṅkhāra-viññānaṃ Nāgaseno ti. Na hi mahārāja'ti. Tam ahaṃ bhante pucchanto pucchanto na passāmi Nāgasenaṃ, saddo yeva nu kho bhante Nāgaseno, ko pan' ettha Nāgaseno, alikaṃ tvaṃ bhante bhāsasi musāvādaṃ, n' atthi Nāgaseno ti.

Atha kho āyasmā Nāgaseno Milindaṃ rājānaṃ etaḍ avoca: Tvaṃ kho 'si mahārāja khattiyasukhumālo accantasukhumālo, tassa te mahārāja majjhantikasamayaṃ tattāya bhūmiyā upbāya vālikāya kharā sakkhara-kāṭhala-vālikā madditvā pādena gacchantassa pādā rujanti, kāyo kilamati, cittaṃ upahaññati, dukkhasahagataṃ kāyaviññānaṃ uppajja-ti, kin nu tvaṃ pāden' āgato 'si udāhu vāhanena'ti. Nāhaṃ bhante pāden' āgacchāmi, rathenaṃham āgato 'smi. Sace tvaṃ mahārāja rathena' āgato 'si rathaṃ me ārocehi, kin nu kho mahārāja isā ratho ti. Na hi bhante ti. Akkho ratho ti. Na hi bhante ti. Cakkāni ratho ti. Na hi bhante ti. Rathapañjaraṃ ratho ti. Na hi bhante ti.

Rathadaṇḍako ratho ti. Na hi bhante ti. Yugam ratho ti. Na hi bhante ti. Rasmiyo ratho ti. Na hi bhante ti. Patodalaṭṭhi ratho ti. Na hi bhante ti.

Kin nu kho mahārāja isā-akkha-cakka-rathapañjara-rathadaṇḍa-yuga-rasmi-patodaṃ ratho ti. Na hi bhante ti. Kim pana mahārāja aññatra isā-akkha-cakka-rathapañjara-rathadaṇḍa-yuga-rasmi-patodaṃ ratho ti. Na hi bhante ti.

Tam ahañ mahārāja pucchanto pucchanto na passāmi ratham, saddo yeva nu kho mahārāja ratho, ko pan' ettha ratho, alikam tvam mahārāja bhāsasi musāvādam, n'atthi ratho, tvam 'si mahārāja sakala-Jambudīpe aggarājā, kassa pana tvam bhāyitvā musā bhāsasi, suṇantu me bhonto pañcasatā Yonakā asītisahassā ca bhikkhū, ayaṃ Milindorājā evaṃ āha: rathenāhaṃ āgato 'smīti: sace tvam mahārāja rathen' āgato 'si ratham me ārocehīti vutto samāno ratham na sampādeti, kallaṃ nu kho tad abhinanditun ti.

Evam vutte pañcasatā Yonakā āyasmato Nāgasenassa sādhu-kāraṃ datvā Milindam rājānaṃ etad avocum: Idāni kho tvam mahārāja sakkonto bhāsassū'ti. Atha kho Milindorājā āyasmantaṃ Nāgasenaṃ etad avoca: Nāhaṃ bhante Nāgasena musā bhaṇāmi, isaṃ ca paṭicca akkhaṇ ca paṭicca cakkāni ca paṭicca rathapañjaraṇ ca paṭicca rathadaṇḍakāṇ ca paṭicca ratho ti saṅkhā samaññā paññatti vohāro nāmaṃ pavattatīti.

Sādhu kho tvam mahārāja ratham jānāsi, evaṃ eva kho mahārāja mayham pi kese ca paṭicca lome ca paṭicca — pe — matthaluṅgaṇ ca paṭicca rūpaṇ ca paṭicca vedanaṇ ca paṭicca saññaṇ ca paṭicca saṅkhāre ca paṭicca viññānaṇ ca paṭicca Nāgaseno ti saṅkhā samaññā paññattī vohāro nāmamattaṃ pavattati, paramatthato pan' ettha puggalo n'ūpalabbhati. Bhāsitaṃ p' etaṃ mahārāja Vajirāya bhikkhuniyā Bhagavato sammukhā:

Yathā hi aṅgasambhārā hoti saddo ratho iti,
evam khandhesu santesu hoti satto ti sammutīti.*

* Samyutta, v, 10, 6; also Comp. Vittecha-jātaka, No. 244. (See above).

Acchariyaṃ bhante Nāgasena, abbhutaṃ bhante Nāgasena, aticitrāni pañhapaṭibhānāni vissajjitāni, yadi Buddho tiṭṭheyya sādhu-kāraṃ dadeyya, sādhu sādhu Nāgasena, aticitrāni pañhapaṭibhānāni vissajjitāni.

2. 影隨人身數表法騰

Kativasso 'si tvam bhante Nāgasena 'ti. Sattavasso 'haṃ mahārāja 'ti. Ke te bhante satta, tvam vā satta gaṇanā vā sattā 'ti.—Tena kho pana samayena Milindassa rañño sabba-bharanapatimaṇḍitassa alaṅkatapaṭiyattassa paṭhaviyaṃ chāyā dissati, udakamaṇike chāyā dissati. Atha kho āyasmā Nāgaseno Milindam rājānaṃ etad avoca: Ayaṃ te mahārāja chāyā paṭhaviyaṃ udakamaṇike ca dissati, kim pana mahārāja tvam vā rājā chāyā vā rājā ti. Ahaṃ bhante Nāgasena rājā, nāyaṃ chāyā rājā, maṃ pana nissāya chāyā pavattatīti. Evam eva kho mahārāja vassānaṃ gaṇanā sattā 'ti, na panāhaṃ satta, maṃ pana nissāya satta pavattati chāyūpamaṃ mahārāja 'ti. Acchariyaṃ bhante Nāgasena abbhutaṃ bhante Nāgasena, aticitrāni pañhapaṭibhānāni vissajjitāni.

3. 已問已答無問無答

Rājā āha: Bhante Nāgasena, sallapissasi mayā saddhin ti. Sace tvam mahārāja paṇḍitavādā sallapissasi sallapi-

ssāmi, sace pana rājavādā sallapissasi na sallapissāmiti. Katham bhante Nāgasena paṇḍitā sallapantīti. Paṇḍitānam kho mahārāja sallāpe āveṭhanam pi kayirati, nibbeṭhanam pi kayirati, niggāho pi kayirati, paṭikammam * pi kayirati, viseso pi kayirati, paṭiviseso pi kayirati, na ca tena paṇḍitā kuppanti; evaṃ kho mahārāja paṇḍitā sallapantīti. Katham pana bhante rājāno sallapantīti. Rājāno kho mahārāja sallāpe ekaṃ vatthum paṭijānanti, yo taṃ vatthum vilometi tassa daṇḍam ānāpenti: imassa daṇḍam paṇethā 'ti, evaṃ kho mahārāja rājāno sallapantīti. Paṇḍitavādā 'ham bhante sallapissāmi no rājavādā, vissattho bhadanto sallapatu, yathā bhikkhunā vā sāmaṇerena vā upāsakena vā āramikena vā saddhim sallapati evaṃ vissattho bhadanto sallapatu, mā bhāyatū 'ti. Suṭṭhu mahārāja 'ti thero abbhanumodi. Rājā āha: Bhante Nāgasena, pucchissāmiti. Puccha mahārāja 'ti. Pucchito 'si me bhante ti. Vissajjitam mahārāja 'ti. Kim pana bhante tayā vissajjitan ti. Kim pana mahārāja tayā pucchitan ti.

Atha kho Milindassa rañño etad ahosi: paṇḍito kho ayaṃ bhikkhu, paṭibalo mayā saddhim sallapitum, bahukāni ca me ṭhānāni pucchitabbāni bhavissanti, yāva apucchitāni yeva tāni ṭhānāni bhavissanti atha suriyo attham gamissati, yan nūpāham sve antepure sallapeyyan ti. Atha kho rājā Devamantiyaṃ etad avoca: Tena hi tvaṃ Devamantiya bhadantassa āroceyyāsi: sve antepure raññā saddhim sallāpo bhavissatīti. Idam vatvā Milindo rājā uṭṭhāy' āsanā theram

* Jāt. 153, Paṭiggaho.

Nāgasenam āpucchitvā assam abhirūhitvā Nāgaseno Nāgaseno ti sajjhāyam karonto pakkāmi. Atha kho Devamantiyo āyasmantaṃ Nāgasenam etad avoca: Rājā bhante Milindo evam āha: sve antepure sallāpo bhavissatīti. Suṭṭhū 'ti thero abbhanumodi. Atha kho tassā rattiya accayena Devamantiyo ca Anantakāyo ca Maṅkuro ca Sabbadinno ca yena Milindo rājā ten' upasaṅkamimsu, upasaṅkamitvā, rājānam Milindaṃ etad avocuṃ: Āgacchatī mahārāja bhadanto Nāgaseno ti. Āma, āgacchatū 'ti. Kittakehi bhikkhūhi saddhim āgacchatīti. Yattake bhikkhū icchati tattakehi bhikkhūhi saddhim āgacchatū 'ti. Atha kho Sabbadinno āha: Āgacchatu mahārāja dasahi bhikkhūhi saddhim ti. Dutiyam pi kho rājā āha: Yattake bhikkhū icchati tattakehi bhikkhūhi saddhim āgacchatū 'ti. Dutiyam pi kho Sabbadinno āha: Āgacchatu mahārāja dasahi bhikkhūhi saddhim ti. Tatiyam pi kho rājā āha: Yattake bhikkhū icchati tattakehi bhikkhūhi saddhim āgacchatū 'ti. Tatiyam pi kho Sabbadinno āha: Āgacchatu mahārāja dasahi bhikkhūhi saddhim ti. Sabbo panāyaṃ sakkāro paṭiyādito, ahaṃ bhaṇāmi: yattake bhikkhū icchati tattakehi bhikkhūhi saddhim āgacchatū 'ti, ayaṃ bhaṇe Sabbadinno aññathā bhaṇati, kin nu mayā na paṭibalā bhikkhūnam bhojanam dātun ti. Evaṃ vutte Sabbadinno manku ahosi.

4. 大臣無邊身路上問法

Atha kho Devamantiyo ca Anantakāyo ca Maṅkuro ca

yen' āyasmā Nāgaseno ten' upasaṅkamimsu, upasaṅkamitvā āyasmantaṃ Nāgasenaṃ etad avocum: Rājā bhante Milindo evaṃ āha: yattake bhikkhū icchatī tāttakehi bhikkhūhi saddhiṃ āgacchatū 'ti. Atha kho āyasmā Nāgaseno pubbaṇhasamayāṃ nivāsetvā pattacīvaram ādāya asītiyā bhikkhusahassehi saddhiṃ Sāgalaṃ pāvisi. Atha kho Anantakāyo āyasmantaṃ Nāgasenaṃ nissāya gacchanto āyasmantaṃ Nāgasenaṃ etad avoca: Bhante Nāgasena, yaṃ paṇ' etaṃ brūmi Nāgaseno ti katam' ettha Nāgaseno ti. Thero āha: Ko paṇ' ettha Nāgaseno ti maññasīti. Yo so bhanto abbhantare-vāyo jīvo pavisati ca nikkhamati ca so Nāgaseno ti maññāmīti. Yadi paṇ' eso vāto nikkhamitvā na paviseyya pavisitvā na nikkhameyya jiveyya nu kho so puriso ti. Na hi bhante ti. Ye paṇ' ime saṅkhadhamakā saṅkhaṃ dhamenti tesāṃ vāto puna pavisatīti. Na hi bhante ti. Ye paṇ' ime vaṇṣadhamakā vaṇṣaṃ dhamenti tesāṃ vāto puna pavisatīti. Na hi bhante ti. Ye paṇ' ime siṅgadhamakā siṅgaṃ dhamenti tesāṃ vāto puna pavisatīti. Na hi bhante ti. Atha kissa pana te na marantīti. Nāhaṃ paṭibalo tayā vādinā saddhiṃ sallapitum, sādhu bhante, atthaṃ jappehīti. N' eso jīvo, assāsapassāsā nāṃ' ete kāyaṇṅkhārā ti thero Abhidhammakathaṃ akāsi, atha Anantakāyo upāsakattaṃ paṭivedesi.

5. 出家本意

Atha kho āyasmā Nāgaseno yena Milindassa rañño

nivesanaṃ ten' upasaṅkami, upasaṅkamitvā paññatte āsane nisīdi. Atha kho Milindo rājā āyasmantaṃ Nāgasenaṃ saṃparisaṃ paṇītena khādaniyena bhojaniyena sahaṭṭhā sahaṭṭhā santappetvā sampavāretvā ekamekaṃ bhikkhum ekamekena dussayugena acchādetvā āyasmantaṃ Nāgasenaṃ ticīvarena acchādetvā āyasmantaṃ Nāgasenaṃ etad avoca: Bhante Nāgasena, dasahi bhikkhūhi saddhiṃ idha nisīdatha, avasesā gacchantū 'ti. Atha kho Milindo rājā āyasmantaṃ Nāgasenaṃ bhuttāvaṃ onītapattapaṇiṃ viditvā aññataraṃ nīcaṃ āsanaṃ gahetvā ekamantaṃ nisīdi. Ekamantaṃ nisīno kho Milindo rājā āyasmantaṃ Nāgasenaṃ etad avoca: Bhante Nāgasena, kimhi hoti kathāsallāpo ti. Atthena mayā mahārāja atthikā, atthe hotu kathāsallāpo ti.

Rājā āha: Kimatthiyā, bhante Nāgasena tumhākaṃ pabbajjā, ko ca tumhākaṃ paramattho ti. Thero āha: Kin ti mahārāja idaṃ dukkhaṃ nirujjheyya aññaṃ ca dukkhaṃ na uppajjeyyā 'ti etadatthā mahārāja amhākaṃ pabbajjā, anupādā' parinibbānaṃ kho pana amhākaṃ paramattho ti. Kim pana, bhante Nāgasena, sabbe etadatthāya pabbajantīti. Na hi mahārāja, keci etadatthāya pabbajanti, keci rājābhinitā pabbajanti, keci corābhinitā pabbajanti, keci iṇaṭṭā pabbajanti, keci ājivikatthāya pabbajanti; yo pana sammā pabbajanti to etadatthāya pabbajantīti. Tvaṃ pana bhante etadatthāya pabbajito 'sīti. Ahaṃ kho mahārāja dāharako santo pabbajito, na jānāmi: imān-nāṃ'-atthāya pabbajāmīti, apī ca kho me evaṃ ahosi; paṇḍitā ime samaṇā Sakya-puttiyā te maṃ sikkhādessantīti, sv ahaṃ tehi sikkhāpito

jānāmi ca passāmi ca: imassa nām' atthāya pabbajjā ti.
Kallo 'si bhante Nāgasenā 'ti.

6. 死後復生

Rājā āha: Bhante Nāgasena, atthi koci matō na paṭisandahatīti. Thero āha: Koci paṭisandahatīti, koci na paṭisandahatīti. Ko paṭisandahatīti, ko na paṭisandahatīti. Sakki-leso mahārāja paṭisandahatīti, nikkilesa na paṭisandahatīti. Tvaṃ pana bhante paṭisandahissasīti. Sace mahārāja saupādāno bhavissāmi paṭisandahissāmi, sace anupādāno bhavissāmi na paṭisandahissāmiti. Kallo 'si bhante Nāgasenā 'ti.

7. 正念正智

Rājā āha: Bhante Nāgasena, yo na paṭisandahatīti nanu so yoniso manasikārena na paṭisandahatīti. Yoniso ca mahārāja manasikārena paññāya ca aññehi ca kusalehi dhammehi. Nanu bhante yoniso manasikārō yeva paññā ti. Na hi mahārāja, añño manasikāro aññā paññā: imesaṃ kho mahārāja ajeḷaka*-go-mahisa-oṭṭha-gadrabhānam pi manasikāro atthi, paññā pana tesāṃ n' atthīti. Kallo 'si bhante Nāgasenā 'ti.

Rājā āha: Kimlakkhaṇo bhante manasikāro, kimlakkhaṇā paññā ti. Ūhanalakkhaṇo kho mahārāja manasikāro,

* Ajeḷaka.

chedanalakkhaṇā paññā ti. Kathaṃ ūhanalakkhaṇo manasikāro, kathaṃ chedanalakkhaṇā paññā; opammaṃ karohīti. Jānāsi tvaṃ mahārāja yavalāvake ti. Āma bhante, jānāmiti. Kathaṃ mahārāja yavalāvakā yavaṃ lunantīti. Vāmena bhante hatthena yavakalāpaṃ gahetvā dakkhiṇena hatthena dāttaṃ gahetvā dāttena chindantīti. Yathā mahārāja yavalāvako vāmena hatthena yavakalāpaṃ gahetvā dakkhiṇena hatthena dāttaṃ gahetvā dāttena chindati, evam eva kho mahārāja yogāvacaro manasikārena mānasaṃ gahetvā paññāya kilese chindati. Evaṃ kho mahārāja ūhanalakkhaṇo manasikāro, evaṃ chedanalakkhaṇā paññā ti. Kallo 'si bhante Nāgasenā 'ti.

(III. 7, I-5)

8. 生念十六事

Rājā āha: Bhante Nāgasena, katihi ākārehi sati uppajjati. Soḷasahi ākārehi mahārāja sati uppajjati, katamehi soḷasahi ākārehi: abhijānato pi mahārāja sati uppajjati, kaṭumikāya pi sati uppajjati, olārikaviññānato pi sati uppajjati, hitaviññānato pi sati uppajjati, ahitaviññānato pi sati uppajjati, sābhāganimitto pi sati uppajjati, visabhāganimitto pi sati uppajjati, kathābhiññānato pi sati uppajjati, lakkhaṇato pi sati uppajjati, saraṇato pi sati uppajjati, muddāto pi sati uppajjati, gaṇanāto pi sati uppajjati, bhāraṇato pi sati uppajjati, bhāvanāto pi sati uppajjati, patthakanibandhanato pi sati uppajjati, upanikkhepatto pi sati uppajjati, anubhūtatō

pi sati uppajjati. Katham abhijānato sati uppajjati: yathā mahārāja āyasmā ca Ānando Khujjuttarā ca upāsikā ye vā pan' aññe pi keci jātissarā jātiṃ saranti, evaṃ abhijānato sati uppajjati. Katham kaṭumikāya sati uppajjati: yo pakatīyā muṭṭhassatiko pare ca taṃ sarāpanattham nibandhanti, evaṃ kaṭumikāya sati uppajjati. Katham olārikaviññānato sati uppajjati: yadā rajje vā abhisitto hoti sotāpattiphalaṃ vā patto hoti, evaṃ olārikaviññānato sati uppajjati. Katham hitaviññānato sati uppajjati: yamhi sukhāpito: amukasmiṃ evaṃ sukhāpito ti sarati, evaṃ hitaviññānato sati uppajjati. Katham ahitaviññānato sati uppajjati: yamhi dukkhāpito: amukasmiṃ evaṃ dukkhāpito ti sarati, evaṃ ahitaviññānato sati uppajjati. Katham sabhāganimitto sati uppajjati: sadi-
sam puggalaṃ disvā mātaraṃ vā pitaraṃ vā bhātaraṃ vā bhaginiṃ vā sarati, oṭṭhaṃ vā goṇaṃ vā gadraḥhaṃ vā disvā aññaṃ tādisaṃ oṭṭhaṃ vā goṇaṃ vā godraḥhaṃ vā sarati, evaṃ sabhāganimitto sati uppajjati. Katham visabhāganimitto sati uppajjati: asukassa nāma [evaṃ] vaṇṇo ediso, saddo ediso, gandho ediso, raso ediso, phoṭṭhabbo ediso ti sarati, evaṃ visabhāganimitto sati uppajjati. Katham kathābhiññānato sati uppajjati: yo pakatīyā muṭṭhassatiko hoti taṃ pare sarāpeti, tena so sarati, evaṃ kathābhiññānato sati uppajjati. Katham lakkhaṇato sati uppajjati: yo balivaddānaṃ aṅkena jānāti lakkhaṇena jānāti, evaṃ lakkhaṇato sati uppajjati. Katham saraṇato sati uppajjati: yo pakatīyā muṭṭhassatiko hoti, yo taṃ: sarāhi bho, sarāhi bho ti punappunaṃ sarāpeti, evaṃ saraṇato sati

uppajjati. Katham muddāto sati uppajjati: lipiyā sikkhitattā jānāti: imassa akkharassa anantaraṃ imaṃ akkharam kātābbaṃ ti, evaṃ muddāto sati uppajjati. Katham gaṇanāto sati uppajjati: gaṇanāya sikkhitattā gaṇakā bahum pi gaṇenti, evaṃ gaṇanāto sati uppajjati. Katham dhāraṇato sati uppajjati: dhāraṇāya sikkhitattā dhāraṇakā bahum pi dhārenti, evaṃ dhāraṇato sati uppajjati. Katham bhāvanāto sati uppajjati: idha bhikkhu anekavihiṭaṃ pubbenivāsaṃ anussarati, seyyathidaṃ: ekam pi jātiṃ dve pi jātiyo — pe — iti sakāraṃ sa-uddesaṃ pubbenivāsaṃ anussarati, evaṃ bhāvanāto sati uppajjati. Katham potthakanibandhanaṇato sati uppajjati: rājāno anusāsaniyaṃ anussarantā: ekaṃ potthakaṃ āharathā 'ti tena potthakena anussaranti, evaṃ potthakanibandhanato sati uppajjati. Katham upanikkhepatto sati uppajjati: upanikkhittaṃ bhaṇḍaṃ disvā sarati, evaṃ upanikkhepatto sati uppajjati. Katham anubhūtatato sati uppajjati: diṭṭhattā rūpaṃ sarati, sutattā saddaṃ sarati, ghāyitattā gandhaṃ sarati, sāyitattā rasaṃ sarati, phuṭṭhattā phoṭṭhabbaṃ sarati viññātattā dhammaṃ sarati, evaṃ anubhūtatato sati uppajjati. Imehi kho mahārāja solasahi ākārehi sati uppajjatīti. Kallo'si bhante Nāgasena 'ti.

9. 臨終念佛, 能生天界

Rāja āha: Bhante Nāgasena, tumhe evaṃ bhaṇatha: yo

vassasatam akusalam kareyya maraṇakāle ca ekam Buddhagatam satim paṭilabheyya so devesu uppajjeyyā 'ti; etam na saddahāmi. Evañ ca pana vadetha: ekena paṇātipātena niraye uppajjeyyā 'ti; etam pi na saddahāmi. Tam kim maññasi mahārāja: khuddako pi pāsāno vinā nāvāya udaye uppilaveyyā 'ti. Na hi bhante ti. Kin nu kho mahārāja vāhasatam pi pāsānam nāvāya āropitam udaye uppilaveyyā 'ti. Ama bhante, uppilaveyyā 'ti. Yathā mahārāja nāvā evam kusalanī kammāni dāṭṭhabbānīti. Kallo 'si bhante Nāgasenā ti.

10. 三世離苦

Rāja āha: Bhante Nāgasena, kim tumhe atitassa dukkhassa pahānāya vāyamathā 'ti. Na hi mahārāja 'ti. Kim pana anāgatassa dukkhassa pahānāya vāyamathā 'ti. Na hi mahārāja 'ti. Kim pana paccuppannassa dukkhassa pahānāya vāyamathā 'ti. Na hi mahārāja 'ti. Yadi tumhe na atitassa dukkhassa pahānāya vāyamatha, na anāgatassa dukkhassa pahānāya vāyamatha, na paccuppannassa dukkhassa pahānāya vāyamatha, atha kimatthāya vāyamathā 'ti. Thero āha: Kin ti mahārāja idaṃ ca dukkham nirujjheyya aññañ ca dukkham na uppajjeyyā 'ti etadatthāya vāyamamā 'ti. Atthi pana bhante Nāgasena anāgataṃ dukkhaṃ ti? N' atthi mahārāja 'ti. Tumhe kho bhante Nāgasena atipañḍita ye tumhe asantānam dukkhānam pahānāya vāya-

mathā 'ti. Atthi pana te mahārāja keci paṭirājāno paccattikā paccāmittā paccupaṭṭhitā hotīti. Ama bhante, atthīti. Kin nu kho mahārāja tadā tumhe parikkham khapāpeyyatha pākāram cināpeyyatha gopuram kārapēyyatha attālakam kārapēyyatha dhaññaṃ atiharāpeyyatha 'ti. Na hi bhante, paṭigacc' eva tam paṭiyattam hotīti. Kim tumhe manarāja tadā hatthismim sikkheyyatha assasmim sikkheyyatha rathasmim sikkheyyatha dhanusmim sikkheyyatha tharusmim sikkheyyatha 'ti. Na hi bhante, paṭigacc' eva tam sikkhitam hotīti. Kiss' atthāyā ti. Anāgatānam bhante bhayānam paṭibāhanatthāyā 'ti. Kin nu kho mahārāja atthi anāgataṃ bhayan ti. N' atthi bhante ti. Tumhe [ca] kho mahārāja atipañḍita ye tumhe anāgatānam bhayānam paṭibāhanatthāya paṭiyādethā 'ti. Bhiyyo opammaṃ karohīti. Tam kim maññasi mahārāja: yadā tvaṃ pipāsito bhavēyyāsi tadā tvaṃ udapānam khapāpeyyāsi pokkharānim khapāpeyyāsi talākam khapāpeyyāsi: pāṇiyam pivissāmīti. Na hi bhante, paṭigacc' eva tam paṭiyattam hotīti. Kiss' atthāyā 'ti. Anāgatānam bhante pipāsānam paṭibāhanatthāya paṭiyattam hotīti. Atthi pana mahārāja anāgataṃ pipāsā ti. N' atthi bhante ti. Tumhe kho mahārāja atipañḍita ye tumhe anāgatānam pipāsānam paṭibāhanatthāya tam paṭiyādethā 'ti. Bhiyyo opammaṃ karohīti. Tam kim maññasi mahārāja: yadā tvaṃ bubhukkhito bhavēyyāsi tadā tvaṃ khettaṃ kasāpeyyāsi sālim vapāpeyyāsi: bhattam bhuñjissāmīti. Na hi bhante, paṭigacc' eva tam paṭiyattam hotīti. Kiss' atthāyā 'ti. Anāgatānam bhante bubhukkhānam paṭibāhanatthāyā

'ti. Atthi pana mahārāja anāgata būbhukkha ti. N' atthi bhante ti. Tumhe kho mahārāja atipandita ye tumhe asantānam anāgatānam būbhukkhanam paṭibāhanatthāya paṭiyādetthā 'ti. Kallo 'si bhante Nāgasenā 'ti.

11. 人天距離

Rāja āha: Bhante Nāgasena, kiva dūro ito brahmaloko ti. Dūro kho mahārāja ito brahmaloko, kūtāgāramattā silā tamhā patitā ahorattena atthacattālisa yojanasahassāni bhaṣsamānā catuhi māsehi paṭhaviyaṃ patitṭhaheyyā 'ti. Bhante Nāgasena, tumhe evaṃ bhanattha: seyyathā pi balavā puriso samminjitaṃ va bāhaṃ pasāreyya pasāritaṃ va bāhaṃ samminjeyya, evaṃ eva iddhiṃ bhikkhu cetovasippatto Jambudīpe antarahito brahmaloke pātubhaveyyā 'ti; etaṃ vacanānaṃ saddahāmi, evaṃ atisighāṃ tava bahūni yojanasatāni gacchissatīti. Thero āha: Kuhiṃ pana mahārāja tava jātabhūmiti. Atthi bhante Alasando nāma dīpo, tatthāham jāto ti. Kiva dūro mahārāja ito Alasando hotīti. Dumattāni bhante yojanasatānīti. Abhijanāsi nu tvam mahārāja tattha kiñcid eva karaṇiyaṃ karitvā saritā ti. Ama bhante, sarāmīti. Lahum kho tvam mahārāja gato 'si dumattāni yojanasatānīti. Kallo 'si bhante Nāgasenā 'ti.

12. 異處同時生

Rāja āha: Bhante Nāgasena, yo idha kālakato brahmāloko uppajjeyya yo ca idha kālato Kasmīre uppajjeyya, ko cira-taraṃ ko sīghataraṃ ti. Samakam mahārāja 'ti. Opammaṃ karohīti. Kuhiṃ pana mahārāja tava jātanagaran ti. Atthi bhante Kalasigāmo nāma, tatthāham jāto ti. Kiva dūro mahārāja ito Kalasigāmo hotīti. Dumattāni bhante yojanasatānīti. Kiva dūram mahārāja ito Kasmīram hotīti. Dvādasa bhante yojanānīti. Ingha tvam mahārāja Kalasigāmaṃ antehīti. Cintito bhante ti. Ingha tvam mahārāja Kasmīram cintehīti. Cintitaṃ bhante ti. Kataman nu kho mahārāja cirena cintitaṃ katamaṃ sīghataraṃ ti. Samakam bhante ti. Evam eva kho mahārāja yo idha kālakato brahmāloke uppajjeyya yo ca idha kālakato Kasmīre uppajjeyya samakam yeva uppajjantīti. Bhiyyo opammaṃ karohīti. Tam kim maññasi mahārāja: dve sakunā ākāsena gaccheyyum; tesu eko ucce rukkhe nisideyya eko nice rukkhe nisideyya; tesam samakam patitṭhitānam katamassa chāyā paṭhamā-taraṃ paṭhaviyaṃ patitṭhaheyya katamassa chāyā cirena paṭhaviyaṃ patitṭhaheyyā 'ti. Samakam bhante ti. Evam eva kho mahārāja yo idha kālakato brahmāloke uppajjeyya yo ca idha kālakato Kasmīre uppajjeyya samakam yeva uppajjantīti. Kallo 'si bhante Nāgasenā 'ti.

Mendaka-Paṇho

(IV. 7, 18)

13. 業生, 因生, 時生

Bhante Nāgasena, katame ettha kammajā, katame hetujā, katame utujā, katame na kammajā na hetujā na utujā ti. Ye keci mahārāja sattā sacetanā sabbe te kammajā, aggi ca sabbāni ca bijajātāni hetujāni, paṭhavī ca pabbatā ca udakañ ca vāto ca sabbe te utujā, ākāso ca nibbānañ ca ime dve akammajā ahetujā anutujā. Nibbānañ pana mahārāja na vattabbāni: kammajā ti vā hetujā ti vā utujā ti vā uppannañ ti vā anuppannañ ti vā uppādaniyañ ti vā atītañ ti, vā anāgatañ ti vā paccuppannañ ti vā cakkhaviññeyyañ ti vā sotaviññeyyañ ti vā ghānaviññeyyañ ti vā jivhaviññeyyañ ti vā kāyaviññeyyañ ti vā. Api ca mahārāja manoviññeyyañ nibbānañ yañ so sammā paṭipanno ariyasāvako visuddhena ñāṇena passatīti. Ramaṇiyo bhante Nāgasena pañho suvinicchito nissamsayo ekantagato, vimati upacchinnā, tvañ gaṇivarapavarañ āsajjā 'ti.

(IV. 8, 85)

14. 涅槃無定處, 以道義爲所依

Bhante Nāgasena, atthi so padeso puratthimāya vā disāya dakkhiṇāya vā disāya pacchimāya vā disāya uttarāya vā disāya, uddham vā adho vā tiriyañ vā, yattha nibbānañ sannihitañ ti. N' atthi mahārāja so padeso puratthimāya vā disāya dakkhiṇāya vā disāya pacchimāya vā disāya uttarāya vā disāya, uddham vā adho vā tiriyañ vā, yattha nibbānañ

sannihitañ ti. Yadi bhante Nāgasena n' atthi nibbānañ sannihitokāso, tena hi n' atthi nibbānañ, yesaṃ ca tañ nibbānañ sacchikatañ tesam pi sacchikiriya micchā. Kāraṇaṃ tattha vakkhāmi: Yathā bhante Nāgasena mahiyā dhaññuṭṭhānañ khettañ atthi, gandhuṭṭhānañ pupphañ atthi, pupphuṭṭhānañ gumbo atthi, phaluṭṭhānañ rukkhō atthi, ratanuṭṭhānañ ākaro atthi, tattha yo koci yañ yañ icchati so tattha gantvā tañ tañ harati, evam eva kho bhante Nāgasena yadi nibbānañ atthi, tassa nibbānañ uṭṭhānokāso pi icchitabbo. Yasmā ca kho bhante Nāgasena nibbānañ uṭṭhānokāso n' atthi, tasmā n' atthi nibbānañ ti brūmi, yesaṃ ca nibbānañ sacchikatañ tesam pi sacchikiriya micchā ti. N' atthi mahārāja nibbānañ sannihitokāso, atthi e' etañ nibbānañ, sammā paṭipanno yoniso manasikārena nibbānañ sacchikaroti. Yathā [pana] mahārāja atthi aggi nāma, n' atthi tassa sannihitokāso, dve kaṭṭhāni saṅghaṭṭento aggiñ adhigacchati, evam eva kho mahārāja atthi nibbānañ, n' atthi tassa sannihitokāso, sammā paṭipanno yoniso manasikārena nibbānañ sacchikaroti. Yathā vā pana mahārāja atthi satta ratanāni nāma, seyyathidañ: cakkaratanāni hatthiratanāni assaratanañ maniratanāni itthiratanāni gaḥapatiratanāni parināyakaratanāni, na ca tesam ratanānañ sannihitokāso atthi, khattiyassa pana sammā paṭipannassa paṭipattibalena tāni ratanāni upagacchanti; evam eva kho mahārāja atthi nibbānañ, n' atthi tassa sannihitokāso, sammā paṭipanno yoniso manasikārena nibbānañ sacchikarotīti.

Bhante, Nāgasena, nibbānassa sannihitokāso mā hotu, atthi pana tam thānam yattha thito sammā paṭipanno nibbānam sacchikarotīti. Ama mahārāja, atthi tam thānam yattha thito sammā paṭipanno nibbānam sacchikarotīti. Katamam pana bhante tam thānam yattha thito sammā paṭipanno nibbānam sacchikarotīti. Sīlam mahārāja thānam, sīle patitthito yoniso manasikaronto Saka-Yavane pi Cina-Vilāte pi Alasande pi Nikumbe pi Kāsi-Kosale pi Kasmīre pi Gandhāre pi nagamuddhani pi brāhmaloke pi yattha katthaci pi thito sammā paṭipanno nibbānam sacchikaroti. Yathā mahārāja yo koci cakkhumā puriso Saka-Yavane pi Cina-Vilāte pi Alasande pi Nikumbe pi Kāsi-Kosale pi Kasmīre pi Gandhāre pi nagamuddhani pi brāhmaloke pi yattha katthaci pi thito ākāsam passati, evam eva kho mahārāja sīle patitthito yoniso manasikaronto Saka-Yavane pi — pe — yattha katthaci pi thito sammā paṭipanno nibbānam sacchikaroti. Yathā vā pana mahārāja Saka-Yavane pi — pe — yattha katthaci pi thitassa pubba-diṣā atthi, evam eva kho mahārāja sīle patitthitassa yoniso manasikarontassa Saka-Yavane pi — pe — yattha katthaci pi thitassa sammā paṭipannassa atthi nibbānasacchikiriya ti. Sādhu bhante Nāgasena, desitam tayā nibbānam, desitā nibbānasacchikiriya, parikkhatā silagunā, dassitā sammā-paṭipatti, ussāpito dhammaddhajo, saṅghāpita dhammanetti, avanijho suppayuttānam sammāpayogo, evam etam gaṇivara-pavara, tathā sampañcchāmīti.

Milinda-Paṇho Nittitho

第五篇

V. MAHĀ-PARINIBBĀNA-SUTTAM

(大般涅槃經)

1 遊履教化, 預說涅槃 (IV, 1-3)

Atha kho Bhagavā pubbaṇhasamayam nivāsetvā pattaci-varam ādāya Vesālīm piṇḍāya pāvīsi, Vesāliyam piṇḍāya caritvā pacchābhattam piṇḍāya paṭikkanto nāgāpalokitam Vesālīm apaloketvā āyasmantaṃ Ānandaṃ āmantesi. idam pacchimakanā Ānanda Tathāgatassa Vesālidassanam bhavissati, āyāma' Ānanda yena Bhaṇḍagāmo ten' upasaṅkamissāmā'ti. evam bhante ti kho āyasmā Ānando Bhagavato pacca-ssosi. atha kho Bhagavā mahatā bhikkhusaṅghena saddhiṃ yena Bhaṇḍagāmo tad avasari. tatra sudam Bhagavā Bhaṇḍagāme viharati. tatra kho Bhagavā bhikkhū āmantesi. 'catunnam bhikkhave dhammanam ananubodhā appaṭivedhā' evam idam dīgham addhānam sandhāvitam saṃsaritam mamañ c'eva tumhākañ ca, katamesam catunnam. ariyassa bhikkhave silassa ananubodhā appaṭivedhā evam idam dīgham addhānam sandhāvitam saṃsaritam mamañ c'eva tumhākañ ca, ariyassa bhikkhave samādhissa ananubodhā appaṭivedhā evam idam dīgham addhānam sandhāvitam saṃsaritam mamañ c'eva tumhākañ ca, ariyāya bhikkhave

paññāya ananubodhā appaṭivedhā evaṃ idam dīgham addhā-
nam sandhāvitam saṃsaritam mamañ c'eva tumbhākañ ca,
ariyāya bhikkhave vimuttiyā ananubodhā appaṭivedhā evaṃ
idam dīgham addhānam sandhāvitam saṃsaritam mamañ
c'eva tumbhākañ ca. tayidaṃ bhikkhave ariyam sīlam
anubuddham paṭividdham ariyo samādhi anubuddho paṭivi-
ddho ariyā paññā anubuddhā paṭividdhā ariyā vimutti
anubuddhā paṭividdhā, uccinnā bhavataṇhā khinā bhava-
netti n' atthi dāni punabbhavo ti. idam avoca Bhagavā idam
vatvā Sugato athāparam etad avoca Satthā :

silam samādhi paññā ca vimutti ca anuttarā |
anubuddhā ime dhammā Gotamena yasassinā ||
iti buddho abhiññāya dhammam akkhāsi bhikkhunañ |
dukkhass' antakaro satthā cakkhumā parinibhuto ti ||

2. 淳陀供食, 世尊得病 (IV, 14-23)

Tatra sudam Bhagavā Pāvāyam viharati Cundassa kammā-
raputtassa ambavane. Assosi kho Cundo kammāraputto,
Bhagavā kira Pāvāyam anuppatto Pāvāyam viharati mayham
ambavane ti. Attha kho Cundo kammāraputto yena Bhagavā
ten' upasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā
ekamantaṃ nisīdi, ekamantaṃ nisinnam kho Cundam kam-
māraputtam Bhagavā dhammiyā kathāya sandassesī samā-
dapesi samuttejesi sampahamsesi. atha kho Cundo kammā-
raputto Bhagavatā dhammiyā kathāya sandassito samādapito

samuttejito sampahamsito Bhagavantam etad avoca. adhi-
vāsetu me bhante Bhagavā svātanāya bhattam saddhim
bhikkhusaṅghenā 'ti. adhivāsesi Bhagavā tuṇhībūvena.
atha kho Cundo kammāraputto Bhagavato adhivāsanaṃ
viditvā utthāy' āsanā Bhagavantam abhivādetvā padakkhiṇam
katvā pakkāmi. atha kho Cundo kammāraputto tassā rattiya
accayena sake nivesane paṇitam khādaniyam bhojaniyam *
paṭiyādāpetvā pahūtaṃ ca sūkaramaddavam Bhagavato kalam²
ārocāpesi, kalam bhante niṭṭhitam bhattan ti. atha kho
Bhagavā pubbaṇhasamayam nivāsetvā pattacivaram ādāya
saddhim bhikkhusaṅghena yena Cundassa kammāraputtassa
nivesanam ten' upasaṅkami, upasaṅkamitvā paññāte āsane
nisīdi, nisajja kho Bhagavā Cundam kammāraputtam āman-
tesi. yam te Cunda sūkaramaddavam paṭiyattam tena mam
parivisa, yam pan' aññaṃ khādaniyam bhojaniyam paṭiyattam
tena bhikkhusaṅgham parivisa 'ti. evam bhante ti kho
Cundo kammāraputto Bhagavato paṭissutvā yam ahosi
sūkaramaddavam paṭiyattam tena Bhagavantam parivisi
yam pan' aññaṃ khādaniyam bhojaniyam paṭiyattam tena
bhikkhusaṅgham parivisi. atha kho Bhagavā Cundam
kammāraputtam āmantesi. yam te Cunda sūkaramaddavam
avasittham tam sobble nikhaṇāhi, nāhan tam Cunda passāmi
sadevake loke samārake sabrahmake sassamaṇabrāhmaṇiyā
pajāya sadevamanussāya yassa tam paribhuttam sammāpa-
rināmanā gaccheyya aññatra Tathāgatassā 'ti. evam bhante
ti kho Cundo kammāraputto Bhagavato paṭissutvā yam ahosi

* Samanta-pāsādikā, note 2.

sūkaramaddavān avasiṭṭhān taṃ sobbhe nikhanitvā yena Bhagavā ten' upasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantam abhivādetvā ekamantaṃ nisīdi, ekamantaṃ nisinnān kho Cundaṃ kammāraputtaṃ Bhagavā dhammiyā kathāya sandassetvā samādapetvā samuttejetvā sampahaṃsetvā utthāy' āsanā pakkāmi.

atha kl⁸ Bhagavato Cundassa kammāraputtassa bhattam bhuttāvissa kharo ābādho uppajji lohitaṇṇakhandikā, pabāḷhā vedanā vattanti māraṇantikā. tā sudān Bhagavā sato sampajāno adhiyāsesi avihaṇṇamāno. atha kho Bhagavā āyasmantaṃ Ānandaṃ āmantesi: Āyāma' Ānanda yena Kusinārā ten' upasaṅkamissāma'si. evam bhante ti kho āyasmā Ānando Bhagavato poccassosi.

Cundassa bhattam bhuñjitvā kammārassā 'ti me sutam |
ābādham samphusī dhiro pabāḷham māraṇantikaṃ ||
Bhuttassa ca sūkaramaddavena vyādhi ppabāḷhā
udapādi Satthuno:
virīccamāno Bhagavā avoca gacchāma' ahaṃ Kusināraṃ
nagaraṃ ti.

3. 樹下止息, 阿難進水 (IV, 24-32)

Atha kho Bhagavā maggā okkamma yen' aññataraṃ ruk-khamūlaṃ ten' upasaṅkami, upasaṅkamitvā āyasmantaṃ Ānandaṃ āmantesi. iṅgha me tvaṃ Ānanda catugguṇaṃ saṅghāṭim paññāpehi, kilanto 'smi Ānanda nisīdissāmiti.

Evam bhante ti kho āyasmā Ānando Bhagavato paṭissutvā catugguṇaṃ saṅghāṭim paññāpesi. Nisīdi Bhagavā paññatte āsane, nisajja kho Bhagavā āyasmantaṃ Ānandaṃ āmantesi. iṅgha me tvaṃ Ānanda paṇiyam āhara, pipāsito 'smi Ānanda pavissāmiti. evam vutte āyasmā Ānando Bhagavantam etad avoca. idāni bhante pañcamattāni sakataṣaṭāni atikkantāni, taṃ cakkacchinnān udakaṃ parittam luḷitam āvilam sandati, ayam bhante Kakutthā nadi avidūre ācchodikā sātodikā sītodikā setakā supatitthā ramaṇiyā, ettha Bhagavā paṇiyam ca pivissati gattāni ca sītaṃkarissatiti.

dutiyam pi tatiyam pi

Evam bhante ti kho āyasmā Ānando Bhagavato paṭissutvā pattaṃ gahetvā yena sū nadikā ten' upasaṅkami. atha kho sū nadikā cakkacchinnā parittā luḷitā āvilā sandamānā āyasmante Ānande upasaṅkamante acchā vipprasannā anāvilā sandittha. atha kho āyasmato Ānandassa etad ahosi, acchariyam vata bho abbhutaṃ vata bho Tathāgatassa mahiddhikatā mahānubhāvatā, ayam hi sū nadikā cakkacchinnā parittā luḷitā āvilā sandamānā mayi upasaṅkamante acchā vipprasannā anāvilā sandatīti, pattaṃ paṇiyam ādāya yena Bhagavā ten' upasaṅkami, upasaṅkamitvā Bhagavantam etad avoca. acchariyam bhante abbhutaṃ bhante Tathāgatassa mahiddhikatā mahānubhāvatā, idāni sū bhante nadikā cakkacchinnā parittā luḷitā āvilā sandamānā mayi upasaṅkamante acchā vipprasannā anāvilā sandittha, pivatu Bhagavā paṇiyam pivatu Sugāto paṇīyan ti. atha kho Bhagavā paṇiyam apāyi.

4. 娑羅雙樹林下安臥 (V. 1-3)

Atha kho Bhagavā āyasmantaṃ Ānandaṃ āmantesi. Āyāmaṃ Ānanda yena Hiraṇṇavatiyaṃ nadiyaṃ pārimatiraṃ yena Kusinārā Upavattanaṃ Mallānaṃ sālavanaṃ ten' upasaṅkamissāma 'ti. evaṃ bhante ti kho āyasmā Ānando Bhagavato paccassosi.

Atha kho Bhagavā mahatā bhikkhusaṅghena saddhiṃ yena Hiraṇṇavatiyaṃ nadiyaṃ pārimatiraṃ yena Kusinārā, Upavattanaṃ Mallānaṃ sālavanaṃ ten' upasaṅkami, upasaṅkamitvā āyasmantaṃ Ānandaṃ āmantesi. iṅgha me tvaṃ Ānanda antarena yamakasālānaṃ uttarasīsakaṃ mañcakam paññāpehi, kilanto 'smi Ānanda nipajjissāmi. evaṃ bhante ti kho āyasmā Ānando Bhagavato paṭissutvā antarena yamakasālānaṃ uttarasīsakaṃ mañcakam paññāpesi. atha kho Bhagavā dakkhinaṃ passena sihaseyyaṃ kappesi pāde pādaṃ accādhāya sato sampajāno.

5. 臨終遺教 (VI. 1-10).

Atha kho Bhagavā āyasmantaṃ Ānandaṃ āmantesi. siyā kho pan' Ānanda tumbākāṃ evaṃ assa, atitasatthukaṃ pāvacaṇaṃ 'n' atthi no satthā ti, na kho pan' etaṃ Ānanda evaṃ datṭhabbaṃ, yo vo Ānanda mayā dhammo ca vinayo ca desito paññatto so vo mam' accayena satthā. yathā kho pan' Ānanda etarahi bhikkhū aññamaññaṃ āvusovādena samudācaranti na vo mam' accayena evaṃ samudācaritabbaṃ,

theratarena Ānanda bhikkhunā navakataro bhikkhu nāmena vā gottena vā āvusovādena vā samudācaritabbo, navakatarena bhikkhunā therataro bhikkhu bhante ti vā āyasmā ti vā samudācaritabbo. Ākaṅkhamāno Ānanda saṅgho mam' accayena khuddānukhuddakāni sikkhāpadāni samūhantu. Channassa Ānanda bhikkhuno mam' accayena brahmadāḍo katabbo ti. katamo pana bhante brahmadāḍo ti. Channo Ānanda bhikkhu yaṃ iccheyya taṃ vadeyya so bhikkhūhi n'eva vattabbo na ovaditabbo na anusāsitabbo ti.

Atha kho Bhagavā bhikkhū āmantesi. siyā kho pana bhikkhave ekabhikkhussa pi kaṅkhā vā vimati vā buddhe vā dhamme vā saṅghe vā magge vā paṭipadāya vā pucchatha bhikkhave mā pacchāvippaṭisārino ahuvattha, sammukhībhūto no satthā ahoṃ na mayaṃ sakkhimhā Bhagavantaṃ sammukhā paṭipucchitun ti. Evam vutte te bhikkhū tuṇhī ahesuṃ. dutiyam pi kho Bhagavā tatiyam pi kho Bhagavā bhikkhū āmantesi. siyā kho pana bhikkhave ekabhikkhussa pi kaṅkhā vā vimati vā buddhe vā dhamme vā saṅghe vā magge vā paṭipadāya vā pucchatha bhikkhave mā pacchāvippaṭisārino ahuvattha, sammukhībhūto no satthā ahoṃ na mayaṃ sakkhimhā Bhagavantaṃ sammukhā paṭipucchitun ti. tatiyam pi kho te bhikkhū tuṇhī ahesuṃ. atha kho Bhagavā bhikkhū āmantesi. siyā kho pana bhikkhave satthugāraveṇāpi na puccheyyātha sahāyako pi bhikkhave sahāyakassa ārocetū 'ti. evam vutte te bhikkhū tuṇhī ahesuṃ. atha kho āyasmā Ānando Bhagavantaṃ etaḍ avoca. Acchariyaṃ bhante abbhutaṃ bhante evaṃ pasanno ahaṃ bhante

imasmiñ bhikkhusaṅghe n' atthi ekabhikkhussa pi kaṅkhā
vā vimati vā buddhe vā dhamme vā saṅghe vā magge vā paṭi-
pādaya vā ti. pasādā kho tvam Ānanda vadesi, ñāṇam eva h'
ettha Ānanda Tathāgatassa, n' atthi imasmiñ bhikkhusaṅghe
ekabhikkhussa pi kaṅkhā vā vimati vā buddhe vā dhamme
vā saṅghe vā magge vā paṭipadāya vā, imesaṃ hi Ānanda
pañcannaṃ bhikkhusatānaṃ yo pacchimako bhikkhu so
*sotāpanno avinipātadhammo niyato sambodhiparāyano ti.

Atha kho Bhagavā bhikkhū āmantesi. haṇḍa dāni
bhikkhave āmantayāmi vo vayadhammā saṅkhārā appamā-
dena sampādetthā 'ti, ayaṃ Tathāgatassa pacchimā vācā.

6. 人天號泣 (VI, 14-18)

Parinibbute Bhagavati saha parinibbānā mahābhūmicālo
abosi bhīṃsanako lomahaṃso devadundubhiyo ca phalīṃsu.

parinibbute Bhagavati saha parinibbānā Brahmā Saham-
pati imaṃ gātham abhāsi:

sabbe 'va nikkhipissanti bhūtā loke samussayaṃ |

yathā etādiso satthā loke appaṭipuggalo |

Tathāgato balappatto sambuddho parinibbuto ti ||

parinibbute Bhagavati saha parinibbānā Sakko devānaṃ
īdo imaṃ gātham abhāsi:

aniccā vata saṅkhārā uppādavayadhammino, |

uppajjitvā nirujjhanti, tesaṃ vūpasamo sukho ti³ ||

* Samanta-Pāsādikā, not 6.

Parinibbute Bhagavati saha parinibbānā āyasmā Anuru-
ddho imā gāthāyo abhāsi:

nāhu assāsapassāso tñitacittassa tādino |

anejo santim ārabba yaṃ kalam akari muni ||

asallinena cittaṇa vedanaṃ ajjhavāsaya |

pajjotasseva nibbānaṃ vimokho cetaso abhūti ||

parinibbute Bhagavati saha parinibbānā āyasmā Ānando
imaṃ gātham abhāsi:

tadā 'si yaṃ bhīṃsanakaṃ tadā 'si lomahaṃsaṇaṃ |

sabbakaravarūpete sambuddhe parinibbute ti* ||

7. 闍維送終 (VI, 45-50)

Atha kho āyasmā Mahākassapo yena Kusinārā †Makuṭa-
bandhanaṃ Mallānaṃ cetiyaṃ yena Bhagavato citako ten'
upasankami, upasaṅkamitvā ekaṃsaṃ cīvaram katvā añjalim
paṇāmetvā tikkhattuṃ citakaṃ padakkhiṇaṃ katvā pādato
vivaritvā Bhagavato pāde sirasā vandi. tāni pi kho pañca
bhikkhusatāni ekaṃsaṃ cīvaram katvā añjalim paṇāmetvā
tikkhattuṃ citakaṃ padakkhiṇaṃ katvā Bhagavato pāde
sirasā vandīṃsu. vandite ca paṇ' āyasmatā Mahākassapena

* 比丘悲泣の狀、大迦葉途上佛滅を聞き急ぎ會葬せること大略
下に出だせる Cullavagga XI, I と同じきを以て今之を略す。
但譯文大略原文に同じきを以て之を涅槃經集註の終りに Appendix
として附す就て見るべし。

† 天冠寺、寶冠寺。

tehi ca pañcahi bhikkhusatehi sayam eva Bhagavato citako pajjali. 'jhāyamānassa pana Bhagavato sarirassa yañ ahosi chavīti vā camman ti vā mañsan ti vā nahārū 'ti vā lasikā 'ti vā tassa n' eva chārikā paññāyittha na masi, sarirān' eva' avasissimsu. seyyathāpi nāma sappissa vā telassa vā jhāyamānassa n' eva chārikā paññāyati na masi evam eva Bhagavato sarirassa jhāyamānassa yañ ahosi chavīti vā camman ti vā mañsan ti vā nahārū 'ti vā lasikā 'ti vā tassa n' eva chārikā paññāyittha na masi, sarirān' eva avasissimsu, tesañ ca pañcannañ dussayugasatānañ dve 'va dussāni dayhiñsu yañ ca sabbabbhantarimañ yañ ca bāhiram. daḍḍhe kho pana Bhagavato sarire antalikkhā udakadhārā pātubhavitvā Bhagavato citakam nibbāpesi, udaka-sālato pi abbhunnamitvā Bhagavato citakam nibbāpesi, Kosinārakā pi Mallā sabbagandhodakena Bhagavato citakam nibbāpesum.

atha kho Kosinārakā Mallā Bhagavato sarirāni sattāham santhāgāre sattipañjaram karitvā dhanupākārañ parikkhipitvā naccehi gītehi vāditehi mālehi gandhehi sakkariñsu garukariñsu mānesum pūjesum.

8. 舍利八分, 造塔供養 (VI, 62)

Atha kho rājā Māgadho Ajātasattu vedehiputto Rājagahe Bhagavato sarirānañ thūpañ ca mahañ ca akāsi. Vesālikā pi Licchavī Vesāliyañ, Bhagavato sarirānañ thūpañ ca

mahañ ca akāsi. Kāpilavatthavā pi Sakyā Kapilavatthusmim Bhagavato sarirānañ thūpañ ca mahañ ca akāsi. Allakappakā pi Bulayo Allakappe Bhagavato sarirānañ thūpañ ca mahañ ca akāsi. Rāmagāmakā pi Koliyā Rāmagāme Bhagavato sarirānañ thūpañ ca mahañ ca akāsi. Veṭhadīpako pi brāhmaṇo Veṭhadīpe Bhagavato sarirānañ thūpañ ca mahañ ca akāsi. Pāveyyakā pi Mallā Pāvāyañ Bhagavato sarirānañ thūpañ ca mahañ ca akāsi. Kosinārakā Mallā Kusiñārāyañ Bhagavato sarirānañ thūpañ ca mahañ ca akāsi. Doṇo pi brāhmaṇo kumbhassa thūpañ ca mahañ ca akāsi. Pippthalivaniyā pi Moriyā Pippthalivane aṅgārānañ thūpañ ca mahañ ca akāsi. iti aṭṭh' assa sarirathūpā navamo kumbhathūpo dasamo aṅgārathūpo evam etañ bhūtapubban ti.

Mahā-parinibbāna-suttañ Niṭṭhitam.

第六篇

VI. CULLA-VAGGO

(蹉陀迦小集部)

1. 僧耆品第一集法藏 (XI, I, 1-8)

佛涅槃後七日大迦葉往詣

Atha kho āyasmā Mahākassapo bhikkhū ānantesi : ekam idāhaṃ āvuso samayaṃ Pāvāya kusināraṃ addhānamagga-paṭipanno mahatā bhikkhusaṅghena saddhiṃ pañcamattehi bhikkhusatehi. atha khv āhaṃ āvuso maggā okkamma aññatarasmiṃ rukkhamaṇe nisīdāmi. tena kho pana samayena aññataro ājivako Kusinārāya mandāravapuppham gahetvā Pāvāya addhānamaggapaṭipanno hoti. addasaṃ kho ahaṃ āvuso taṃ ājivakaṃ dūrato 'va āgacchantāṃ, disvāna taṃ ājivakaṃ etad avocaṃ : ap' āvuso ambhakaṃ saṭṭhāraṃ jānāsīti āmāvuso jānāmi, ajja sattāhaparinibbuto samaṇo Gotamo, tato me idaṃ mandāravapuppham gahitaṃ ti. tatrāvuso ye te bhikkhū āvitarāgā app ekacco bāhā paggayha kandanti chinuapapātaṃ papatanti āvaṭṭanti vivaṭṭanti : atikhippaṃ bhagavā parinibbuto, atikhippaṃ sugato parinibbuto atikhippaṃ cakkhuṃ loke antarahitaṃ ti.

VI. 1.]

THE COUNCIL OF Rājagaha.

101

ye pana te bhikkhū vitarāgā te satā sampajānā adhivāseṇi aniccā saṃkhārā taṃ ku' ettha labbhā 'ti. atha khv āhaṃ āvuso te bhikkhū etad avocaṃ : alaṃ āvuso mā socittha mā paridevittha, nanv etaṃ āvuso bhagavatā paṭigaco' eva akkhātāṃ : sabbehi' eva piyehi manāpehi nānābhāvo vīnābhāvo aññathābhāvo, taṃ ku' ettha āvuso labbhā, yaṃ taṃ jātaṃ bhūtaṃ saṃkhataṃ palokadhammaṃ taṃ vata mā palujjīti, n' etaṃ tṭhānaṃ vijjatīti.

須跋陀羅比丘非義

tena kho pana samayena āvuso Subhaddo nāma vuddhapabbajito' tassaṃ parisāyaṃ nisinno hoti. atha kho āvuso Subhaddo vuddhapabbajito te bhikkhū etad avoca : alaṃ āvuso mā socittha mā paridevittha, sumuttā mayaṃ tena mahāsamaṇena, upaddutā ca mayaṃ homa idaṃ vo kappati idaṃ vo na kappatīti, idāni pana mayaṃ yaṃ icchissāma taṃ karissāma yaṃ na icchissāma na taṃ karissāma 'ti.

handā mayaṃ āvuso dhammaṃ ca vinayaṃ ca saṃgāyāma, pure adhammo dīppati dhammo paṭibāhiyati, avinayo dīppati vinayo paṭibāhiyati, adhammavādino balavanto honti dhammavādino dubbalā honti, avinayavādino balavanto honti vinayavādino dubbalā hontīti. ||1||

五百比丘撰釋

tena hi bhante thero bhikkhū uccinatū 'ti. atha kho āyasmā Mahākassapo eken' ūnappañcaarahantasaṭāni uccini. bhikkhū āyasmantaṃ Mahākassapaṃ etad avocaṃ : ayaṃ bhante āyasmā Ānando kiṃ cāpi sekho abhabbo ohaṇḍā dosā moha bhayā agatīṃ gaṇṭuṃ bahu ca tena bhagavato santike dham-

mo ca vinayo ca pariyatto. tena hi bhante therō āyasmāntam pi Ānandaṃ uccinatū 'ti. atha kho āyasmā Mahākassapo āyasmāntam pi Ānandaṃ uccini. ||2||

會處撰擇

atha kho therānaṃ bhikkhūnaṃ etad ahoṣi: kattha nu kho mayaṃ dhammaṃ ca vinayaṃ ca saṃgāyeyyāma 'ti. atha kho therānaṃ bhikkhūnaṃ etad ahoṣi: Rājagahaṃ kho mahāgocaraṃ pahūtāsenāsanaṃ. yaṃ nūna mayaṃ Rājagaha vassaṃ vasantā dhammaṃ ca vinayaṃ ca saṃgāyeyyāma, na aññe bhikkhū Rājagaha vassaṃ upagaccheyyun ti. ||3||

上座大迦葉白事探決

atha kho āyasmā Mahākassapo saṃghaṃ nāpesi: suṇātu me āvuso saṃgho. yadi saṃghassa pattakallaṃ, saṃgho imāni pañca bhikkhusatāni sammanneyya Rājagaha vassaṃ vasantā dhammaṃ ca vinayaṃ ca saṃgāyitum na aññehi bhikkhūhi Rājagaha vassaṃ vasitabban ti. esā nāttī? suṇātu me āvuso saṃgho. saṃgho imāni pañca bhikkhusatāni sammannati Rājagaha vassaṃ vasantā dhammaṃ ca vinayaṃ ca saṃgāyitum na aññehi bhikkhūhi Rājagaha vassaṃ vasitabban ti. yassāyasmato khamati imesaṃ pañcannaṃ bhikkhusatānaṃ sammuti Rājagaha vassaṃ vasantā dhammaṃ ca vinayaṃ ca saṃgāyitum na aññehi bhikkhūhi Rājagaha vassaṃ vasitabban ti, so tuṇh' assa. Yassa na khamati so bhāseyya. sammata saṃghena imāni pañca bhikkhusatāni Rājagaha vassaṃ vasantā dhammaṃ ca vinayaṃ ca saṃgāyitum na aññehi bhikkhūhi Rājagaha vassaṃ vasitabban ti. khamati saṃghassa tasmā tuṇhi

evaṃ etaṃ dhārayāmi. ||4||

十八大寺房舍修護

atha kho therā bhikkhū Rājagahaṃ agamaṃsu dhammaṃ ca vinayaṃ ca saṃgāyitum. atha kho therānaṃ bhikkhūnaṃ etad ahoṣi: bhagavatā kho āvuso khaṇḍaphullapaṭisaṃkharānaṃ vaṇṇitaṃ. haṇḍa mayaṃ āvuso pathamaṃ māsaṃ khaṇḍaphullaṃ paṭisaṃkharoma, majjhimāṃ māsaṃ sannipatitvā dhammaṃ ca vinayaṃ ca saṃgāyissāma 'ti. atha kho therā bhikkhū pathamaṃ māsaṃ khaṇḍaphullaṃ paṭisaṃkharāmaṃsu. ||5||

初學地阿難陀頓悟入場

atha kho āyasmā Ānando sve sannipāto, na kho me taṃ paṭirūpaṃ yo 'haṃ sekho samāno sannipātāṃ gaccheyyan ti bahud eva rattiṃ kāyagatāya satiyā vitināmetvā rattiyaṃ paccūsasamayaṃ nipajjissāmi kāyaṃ āvajjesi, apattaṃ ca sīsaṃ bimbohanaṃ bhūmito ca pādā muttā: etasmiṃ antare anupādāya āsavehi cittaṃ vimucci. atha kho āyasmā Ānando arahā samāno sannipātāṃ agamāsi. ||6||

優波離說律藏

atha kho āyasma Mahākassapo saṃghaṃ nāpesi: suṇātu me āvuso saṃgho. yadi saṃghassa pattakallaṃ ahaṃ Upāliṃ vinayaṃ puccheyyan ti. āyasmā Upāli saṃghaṃ nāpesi: suṇātu me bhante saṃgho. yadi saṃghassa pattakallaṃ, ahaṃ āyasmata Mahākassapena vinayaṃ puṭṭho vissajjeyyan ti. atha kho āyasmā Mahākassapo āyasmāntam Upāliṃ etad avoca: pathamaṃ āvuso Upāli 'pārājikaṃ³ kattha pañnattan ti. Vesāliyaṃ bhante 'ti. kaṃ ārabbhā

'ti. Sudinnam Kalandaputtam ārabbhā 'ti. kismiṃ vatthusmin ti. methunadhamme 'ti. atha kho āyasmā Mahākassapo āyasmantaṃ Upāliṃ paṭhamassa 'pārājikassa vatthum pi pucchi nidānam pi pucchi puggalam pi pucchi paññattim pi pucchi anupaññattim pi pucchi āpattim pi pucchi anāpattim pi pucchi. dutiyam panāvuso Upāli pārājikam kattha paññattan ti. Rājagahe bhante 'ti. kam ārabbhā 'ti. Dhanīyam kumbhakāraputtam ārabbhā 'ti. kismiṃ vatthusmin ti. adinnādāne ti. atha kho āyasmā Mahākassapo āyasmantaṃ Upāliṃ dutiyassa pārājikassa vatthum pi pucchi nidānam pi pucchi . . . anāpattim pi pucchi. tatiyam panāvuso Upāli pārājikam kattha paññattan ti. Vesāliyam bhante 'ti. kam ārabbhā 'ti. sambahule bhikkhū ārabbhā 'ti. kismiṃ vatthusmin ti. manussaviggāhe 'ti. atha kho āyasmā Mahākassapo āyasmantaṃ Upāliṃ tatiyassa pārājikassa vatthum pi pucchi nidānam pi pucchi . . . anāpattim pi pucchi. catuttham panāvuso Upāli pārājikam kattha paññattan ti. Vesāliyam bhante 'ti. kam ārabbhā 'ti. Vaggumudātīriye bhikkhū ārabbhā 'ti. kismiṃ vatthusmin ti. uttarimanussadhamme 'ti; atha kho āyasmā Mahākassapo āyasmantaṃ Upāliṃ catutthassa pārājikassa vatthum pi pucchi nidānam pi pucchi . . . anāpattim pi pucchi. eten' eva upāyena ubhatovīnaye⁴ pucchi, puttḥo-puttḥo āyasmā Upāli vissajjesi. ||7||

阿難陀說法藏

atha kho āyasma Mahākassapo saṅgham nāpesi: sunātu me āvuso saṅgho. yadi saṅghassa pattakallam, aham

Ānandaṃ dhammaṃ puccheyyan ti. āyasmā Ānando saṅgham nāpesi: sunātu me bhante saṅgho. yadi saṅghassa pattakallam, aham āyasmataṃ Mahākassapena dhammaṃ puttḥo vissajjeyyan ti. atha kho āyasmā Mahākassapo āyasmantaṃ Ānandaṃ etad avoca: brahmajālam^{*} āvuso Ānanda kattha bhāsitaṃ ti. antarā ca bhante Rājagahaṃ antarā ca Nālandaṃ rājagāraṃ Ambalaṭṭhikāyaṃ ti. kam ārabbhā 'ti. Suppiyaṃ ca paribbājakam Brahmadattaṃ ca mānavan ti. atha kho āyasma Mahākassapo āyasmantaṃ Ānandaṃ brahmajālassa nidānam pi pucchi puggalam pi pucchi. sāmāññaphalam[†] panāvuso Ānanda kattha bhāsitaṃ ti. Rājagahe bhante Jivakambavane 'ti. kena saddhin ti. Ajātasattunā Vedehiputtana saddhin ti. atha kho āyasmā Mahākassapo āyasmantaṃ Ānandaṃ sāmāññaphalassa nidānam pi pucchi puggalam pi pucchi. eten' eva upāyena pañca nikāye[‡] pucchi, puttḥo-puttḥo āyasmā Ānando vissajjesi. ||8||

2. 富樓那尊者別見 (XI, I, 11)

tena kho pana samayena āyasmā Purāṇo Dakkhināgirisim cārikam carati mahatā bhikkhusaṅghena saddhim pañcamattehi bhikkhusatehi. atha kho āyasmā Purāṇo therehi

^{*} 梵網六十二見經. 長阿含梵動經: Samanta-Pāsādikā note 7.

[†] 寂思果經. 長阿含沙門果經

[‡] Samanta-pāsādikā note 10.

bhikkhūhi dhamme ca vinaye ca saṅgite Dakkhināgirisimā yathābhirantam viharitvā yena Rājagaham Veluvanam Kalandakanivāpo yena therā bhikkhū ten' upasāmkami, upasāmkamitvā therehi bhikkhūhi saddhim paṭisammoditvā ekamantaṃ nisīdi. ekamantaṃ nisinnam kho āyasmantaṃ Purāṇam therā bhikkhū etad avocum: therehi āvuso Purāṇa dhammo ca vinayo ca saṅgito, upehi taṃ saṅgitin ti. susaṅgit' āvuso therehi dhammo ca vinayo ca, api ca yath' eva mayā bhagavato sammukhā sutam sammukhā paṭiggahitaṃ tath' evāhaṃ dhāressāmīti. ||11||

3. 第一王舍城僧耆品結文 (XI, I, 16)

imāya kho pana vinayasāṅgītiyā pañca bhikkhusatāni anūnāni anadhikāni ahesum, tasmā ayaṃ vinayasāṅgīti pañcasatīti vuccatīti. ||16||

* evaṃ sattahi māsehi saṅgitaṃ. ayaṃ paṭhama-mahāsaṅgīti nāma yā loke
satehi pañcahi kātā tena pañcasatā 'ti ca
thereh' eva katattā ca therikā 'ti pavuccatīti.

* Samanta-pāsādikā (普見律) 296.

4. 跋闍子品第二集法藏 (XII, 1, 1-2)

跋闍子比丘十非事

Tena kho pana samayena 'vassasatapariniibbute bhagavati^{*} Vesālikā Vajjiputtakā bhikkhū Vesāliyaṃ dasa vatthūni dīpenti: kappatī siṅgilonakappo,⁽¹⁾ kappatī dvaṅgulakappo,⁽²⁾ k. gāmantarakappo,⁽³⁾ k. āvāsakappo,⁽⁴⁾ k. anumatikappo,⁽⁵⁾ k. ācinnakappo,⁽⁶⁾ k. amathitakappo,⁽⁷⁾ k. jālogi pātun,⁽⁸⁾ k. adasakaṃ nisīdanam,⁽⁹⁾ k. jātārūparajatan ti.⁽¹⁰⁾ tena kho pana samayena āyasmā Yaso Kākaṇḍakaputto Vajjisu cārikaṃ caramāno yena Vesālī tad avasari. tatra sudam āyasmā Yaso Kākaṇḍakaputto Vesāliyaṃ viharati Mahāvane kūṭāgārasālāyaṃ. tena kho pana samayena Vesālikā Vajjiputtakā bhikkhū tadah' uposathe kamsapātīn udakena puretvā majjhe bhikkhusaṅghassa ṭhapetvā āgate Vesālike upāsake evaṃ vadenti: dethāvuso saṅghassa kahāpaṇam pi addham pi pādam pi māsaṅkarūpam pi, bhavissati saṅghassa parikkhārena karaṇīyaṃ ti. evaṃ vutte āyasmā Yaso Kākaṇḍakaputto Vesālike upāsake etad avoca: māvuso adattha saṅghassa kahāpaṇam pi māsaṅkarūpam pi, na kappatī samaṇānaṃ Sakyaputtiyaṇaṃ jātārūparajataṃ, na sādīyanti samaṇā Sakyaputtiyā jātārūparajataṃ, na paṭigaṇhanti samaṇā Sakyaputtiyā apetajātārūparajata 'ti. evaṃ pi kho Vesālikā upāsakā āyasmatā Yasena Kākaṇḍakaputtena vuccamānā adamsu yeva saṅghassa kahāpaṇam

pi māsakarūpam pi. atha kho Vesālikā Vajjiputtakā bhikkhū tassā rattiya accayena tam hiraññam bhikkhaggena paṭivisaṃ ṭhapetvā bhājesuṃ. atha kho Vesālikā Vajjiputtakā bhikkhū āyasmantaṃ Yasam Kākaṇḍakaputtaṃ etad avocuṃ: eso te āvuso Yaso hiraññassa paṭiviso 'ti. n' atthi me āvuso hiraññassa paṭiviso, nāhaṃ hiraññam sādiya-mīti. ||1||

迦乾陀子耶須識俗

atha kho Vesālikā Vajjiputtakā bhikkhū ayaṃ āvuso Yaso Kākaṇḍakaputto upāsake saddhe pasanne akkosati paribhāsati appasādam karoti, haṇḍ' assa mayaṃ paṭisāraṇiyakammaṃ⁶ karomā 'ti. te tassa paṭisāraṇiyakammaṃ akāmsu. atha kho āyasmā Yaso Kākaṇḍakaputto Vesālike Vajjiputtake bhikkhū etad avoca: bhagavatā āvuso pañña-ttaṃ: paṭisāraṇiyakammakatassa bhikkhūno anudūto dāta-bbo 'ti. detha me āvuso anudūtaṃ bhikkhūti. atha kho Vesālikā Vajjiputtakā bhikkhū ekaṃ bhikkhūṃ sammanitvā āyasmato Yasassa Kākaṇḍakaputtassa anudūtaṃ adāmsu. atha kho āyasmā Yaso Kākaṇḍakaputto anudūtena bhikkhūnaṃ saddhiṃ Vesāliṃ pavisitvā Vesālike upāsake etad avoca: ahaṃ kirāyasmante upāsake saddhe pasanne akkosāmi paribhāsāmi appasādam karomi yo 'haṃ adhammaṃ adhammo 'ti vadāmi, dhammaṃ dhammo 'ti vadāmi, avinayaṃ avinayo 'ti vadāmi, vinayaṃ vinayo 'ti vadāmi. ||2||

5. 譯法判滅比丘撰釋 (XI, 2, 1)

Atha kho saṅgho tam adhikaraṇaṃ vinicchitukāmo sannipati. tasmiṃ kho pana adhikaraṇe vinicchiyamāne anaggāni c' eva bhassāni jāyanti na c' ekassa bhāsitaṃ attho viññāyati. atha kho āyasmā Revato saṅghaṃ nāpesi: suṇātu me bhante saṅgho. amhākaṃ imasmiṃ adhikaraṇe vinicchipamāne anaggāni c' eva bhassāni jāyanti na c' ekassa bhāsitaṃ attho viññāyati. yadi saṅghassa pattakallaṃ, saṅgho imaṃ adhikaraṇaṃ ubbāhikāya vūpasameyya. cattāro Pācīnake bhikkhū cattāro Pāṭheyyake bhikkhū uccini: Pācīnakānaṃ bhikkhūnaṃ āyasmantaṃ ca Sabbakā-miṃ āyasmantaṃ ca Sālhaṃ āyasmantaṃ ca Khujjasabhitaṃ āyasmantaṃ ca Vāsabhagāmikaṃ, Pāṭheyyakānaṃ bhikkhūnaṃ āyasmantaṃ ca Revataṃ āyasmantaṃ ca Sambhūtaṃ Sāṇavāsīnaṃ āyasmantaṃ ca Yasam Kākaṇḍakaputtaṃ āyasmantaṃ ca Sumanam. atha kho āyasmā Revato saṅghaṃ nāpesi: suṇātu me bhante saṅgho. amhākaṃ imasmiṃ adhikaraṇe vinicchiyamāne anaggāni c' eva bhassāni jāyanti na c' ekassa bhāsitaṃ attho viññāyati. yadi saṅghassa pattakallaṃ, saṅgho cattāro Pācīnake bhikkhū cattāro Pāṭheyyake bhikkhū sammanneyya ubbāhikāya imaṃ adhikaraṇaṃ vūpasametum. esā ñatti. suṇātu me bhante saṅgho. amhākaṃ imasmiṃ viññāyati. saṅgho cattāro sammannati ubbāhikāya imaṃ adhikaraṇaṃ vūpasametum. yassāyasmato khamati catunnaṃ Pācīnakānaṃ bhikkhūnaṃ catunnaṃ Pāṭheyyakānaṃ bhikkhūnaṃ sammuti ubbāhikāya imaṃ adhikaraṇaṃ vūpasametum, so

tunh' assa. yassa na khamati so bhāseyya. sammata saṅghena cattāro Pācīnakā bhikkhū cattāro Pāṭheyyakā bhikkhū ubbāhikāya imam adhikaraṇam vūpasametum. khamati dhārayāmīti. tena kho pana samayena Ajito nāma bhikkhu dasavasso saṅghassa Pātimokkhuḍdesako hoti. atha kho saṅgho āyasmantaṃ pi Ajitaṃ sammanni therānaṃ bhikkhūnaṃ āsanapaññāpakam. atha kho therānaṃ bhikkhūnaṃ etad ahosi, kattha nu kho mayaṃ imam adhikaraṇam vūpasameyyāma 'ti. atha kho therānaṃ bhikkhūnaṃ etad ahosi: ayaṃ kho Vālikārāmo ramaṇiyo appasaddo appanigghoso. yaṃ nūna mayaṃ Vālikārāme imam adhikaraṇam vūpasameyyāma 'ti. atha kho therā bhikkhū Vālikārāmaṃ agamaṃsu taṃ adhikaraṇam vinicchitukāma. ||7||

6. 薩婆迦眉說律例判十非法 (XII, 2, 8)

atha kho āyasmā Revato saṅghaṃ nāpesi: suṇātu me bhante saṅgho. yadi saṅghassa pattakallaṃ, ahaṃ āyasmantaṃ Sabbakāmiṃ vinayaṃ puccheyyan ti. āyasmā Sabbakāmi saṅghaṃ nāpesi: suṇātu me āvuso saṅgho. yadi saṅghassa pattakallaṃ, ahaṃ Revatena vinayaṃ puṭṭho vissajjeyyan ti. atha kho āyasmā Revato āyasmantaṃ Sabbakāmiṃ etad avoca:

1. kappati bhante siṅgilonakappo 'ti. ko so āvuso siṅgilonakappo 'ti. kappati bhante siṅginā loṇaṃ pariharituṃ yattha aloṇakam bhavissati tattha paribhuñjissāmīti. nāvuso kappatīti. kattha paṭikkhittan ti. Sāvattiya

suttavibhaṅge* (Pācittiya 38) 'ti kim āpajjatīti. sannidhi-kāraṇabhojane pācittiyaṃ ti. suṇātu me bhante saṅgho. idaṃ paṭhamam vatthum saṅghena vinicchitaṃ iti p' idaṃ vatthum uddhammaṃ ubbinayaṃ apagatasatthusāsaṇaṃ, idaṃ paṭhamam salākaṃ' nikkhipāmi.

2. kappati bhante dvaṅgulakappo 'ti (Pāc. 37). vikālabhojane pācittiyaṃ ti

3. kappati bhante gāmantarakappo 'ti (Pāc. 35). anatirittabhojane pācittiyaṃ ti

4. kappati bhante āvāsakappo 'ti (Mahāvagga, II. 8. 3). vinayātisāre dukkaṭṭan ti

5. kappati bhante anumatikappo 'ti (Mahāvagga IX. 3. 5) kim āpajjatīti. vinayātisāre dukkaṭṭan ti. suṇātu me idaṃ pañcamam salākaṃ nikkhipāmi.

6. kappati bhante āciṇṇakappo 'ti āciṇṇakappo āvuso ekacco kappati ekacco na kappatīti

7. kappati bhante amathitakappo 'ti (Pāc. 35). anatirittabhojane pācittiyaṃ ti

8. kappati bhante jalogi pātun ti (Pāc. 51) surāmerayapāne pācittiyaṃ ti

9. kappati bhante adasakam nisidanan ti (Pāc. 89). chedanake pācittiyaṃ ti

10. kappati bhante jātarūparajatan ti. nāvuso kappatīti. kattha paṭikkhittan ti. Rājagahe suttavibhaṅge (Nissaggiya 18) 'ti. kim āpajjatīti. jātarūparajatapaṭiggahane pācittiyaṃ ti. suṇātu me idaṃ dasamam salākaṃ nikkhipāmi.

* Pātimokkham.

sunāta me bhante saṅgho. imāni dasa vatthūni saṅghena vinicchitāni iti p' imāni vatthūni uddhammāni ubbinayāni apagatasatthusāsanāniti. nihataṃ etaṃ āvuso adhikaraṇaṃ santaṃ vūpasantaṃ suvūpasantaṃ. api ca maṃ tvaṃ āvuso saṅghamajjhe pi imāni dasa vatthūni puccheyyāsi tesāṃ bhikkhūnaṃ saññattiyā 'ti. atha kho āyasmā Revato āyasmantaṃ Sabbakāmiṃ saṅghamajjhe pi imāni dasa vatthūni pucchi, puṭṭho-puṭṭho āyasmā Sabbakāmi vissajjesi. ||8||

7. 第二廣嚴城跋闍子品結文 (XII, 2, 9)

imāya kho pana vinayasamgītiyā satta bhikkhusatāni anūnāni anadhikāni ahesuṃ, tasmāyaṃ vinayasamgīti satta-satāti vuccatīti ||9||

* ayaṃ samgīti atthahi māsehi niṭṭhitā yā loke satehi sattahi katā tena sattasatā 'ti ca pubbe katam upādāya dutiyā 'ti ca vuccatīti.

Culla-vaggo Niṭṭhito.

* Samanta-pāsādikā (善見律) 294.

第七篇

VII. SAMANTA-PĀSĀDIKĀ

(一切善見律毘婆沙)

律本初說

1. 阿育王品第三集法藏 (294-5)

Evam imaṃ dutiyasamgītiṃ saṃgāyitvā te therā uppa-jjissati nu kho anāgate pi sāsanaṃ evarūpaṃ abbudaṃ * olokayamānā idaṃ addasaṃsu: ito vassasatassa upari atthā-rasame vasse Pāṭaliputte Dhammāsoko nāma rājā uppajjitvā sakalajambudīpe rajjaṃ kāressatīti. so buddhasāsane pa-siditvā mahantaṃ lābhasakkāraṃ pāvattayissati. tato titthiyā lābhasakkāraṃ pattharamānā sāsane pabbajitvā sakam sakam diṭṭhiṃ paridīpessanti. evaṃ sāsane mahantaṃ abbudaṃ uppajjissatīti. atha nesam etad ahosi: kin nu kho mayaṃ etasmiṃ abbude uppane sammukhā bhavissāma na bhavissāmā 'ti. atha sabbeva tadā attano asammukha-bhāvaṃ ñatvā ko nu kho tam adhikaraṇaṃ vūpasametum samattho bhavissatīti sakalamanussalokaṃ ca 'chakāmāvaca-¹ radevalokaṃ (ca) olokenta na kañci disvā Brahma-loke Tissaṃ nāma Mahābrahmāṇaṃ addasaṃsu parittāyukaṃ aparibrahmalokūpapattiyā bhāvitamaggaṃ. disvāna nesam etad ahosi: sace mayaṃ etassa Brahmuno manussaloke

nibbattanatthāya ussāham kareyyāma, addhā esa Moggali-brāhmaṇassa gehe paṭisandhim gahessati tato ca mantehi palobhito nikkhamitvā pabbajissati. so evaṃ pabbajitvā sakalabuddhavacanam uggahetvā adhigatapaṭisambhido hutvā tittthiye madditvā tam adhikaraṇam vinicchinitvā sāsanaṃ paggaṇhissatīti.

2. 目隼連子帝須歸佛 (296-8)

Tisso pi kho Mahābrahmā Brahmaloḷā cavitvā Moggali-brāhmaṇassa gehe paṭisandhim aggahesi. Siggavatthero pi tassa paṭisandhigahaṇato pabhuṭi satta vassāni brāhmaṇassa geham piṇḍāya pāvīsi. ekadivasam pi uḷumkamattaṃ vā yāgum kaṭacchumattaṃ vā bhāttam nālattha. sattannaṃ pana vassānam accayena ekadivasam aticchatha bhante 'ti vacanamattaṃ alattha. tam divasaṃ eva brāhmaṇo pi bahiddhā kiñci karaṇīyaṃ katvā, āgacchanto paṭipathe theram disvā bho pabbajita amhākaṃ geham agamatthā 'ti āha. āma brāhmaṇa agamamhā 'ti. api kiñci labhitthā 'ti. āma brāhmaṇa labhimhā 'ti. so goham gantvā pucchī: tassa pabbajitassa kiñci adathā 'ti. na kiñci adambā 'ti. brāhmaṇo dutiyadivase gharadvāre yeva nisīdi ajja pabbajitam musāvādena niggahessāmīti. therō dutiyadivase brāhmaṇassa gharadvāraṃ sampatto. brāhmaṇo theram disvā 'va evaṃ āha: tumhe hiyyo amhākaṃ gehe kiñci aladdhā yeva labhimhā 'ti avocuttha, vaṭṭati nu. kho tumhākaṃ

musāvādo 'ti. therō āha: mayam brāhmaṇa tumhākaṃ gehe satta vassāni aticchathā 'ti vacanamattam pi alabhitvā hiyyo aticchathā 'ti vacanamattaṃ labhimhā, ath' etam paṭisanthāraṃ upādāya evam avocumhā 'ti. brāhmaṇo cintesi: ime paṭisanthāramattam pi labhitvā labhimhā 'ti pasamsanti, aññaṃ kiñci 'khādaniyaṃ bhojaniyaṃ labhitvā kasmā na ppasamsantīti. pasīditvā attano atthāya paṭiyā-ditabhattato kaṭacchubhikkham tadūpiyaṃ ca vyañjanaṃ dāpetvā imam bhikkham sabbakālam tumhe labhissathā 'ti āha. so puna divasato pabhuṭi upasamkamantassa therassa upasamaṃ disvā bhiyyosomattāya pasīditvā theram nicca-kālam attano ghare bhattavissaggakaraṇatthāya yāci, therō adhivasetvā divase divase bhattakiccaṃ katvā gacchanto thokathokaṃ buddhavacanam kathetvā gacchati. so pi kho mānavako soḷasavassuddesiko yeva tiṇṇam vedānam pāraḡa ahosi.

Brahmalokato āgatasuddhasattassa āsane vā sayane vā añño koci nisajjitā vā nipajjitā vā n' atthi. so yadā ācari-yagharaṃ gacchati tadāssa mañcapīṭham setena vatthena paṭicchādetvā laggetvā ṭhapenti. therō cintesi: samayo dāni mānavakaṃ pabbājetum, ciraṃ ca me idhāgacchantassa na kāci mānava kena saddhim kathā uppajjati, handa dāni iminā upāyena pallaṅkam nissāya uppajjissatīti, geham gantvā yathā tasmim gehe ṭhapetvā mānavakassa pallaṅkam aññaṃ na kiñci āsanam dissati tathā adhiṭṭhāsi. brāhmaṇassa gehe jano theram disvā aññaṃ kiñci āsanam apassanto mānavakassa pallaṅkam attharitvā adāsi. nisīdi therō pallaṅke. māna-

vako pi kho tam khaṇaṃ yeva ācariyagharā āgamma theram attano pallaṅke nisinnam diavā kupito anattamano ko mama pallaṅkam samanassa paññāpesīti āha. thero bhaddakiccam katvā vūpasante mānavakassa caṇḍikkabhāve evam āha: kiṃ pana tvam mānavaka kiñci mantam jānasīti. mānavo bho pabbajita mayi dāni mante ajānante aññe ke jānissanti vatvā theram pucchi: tumhe pana mantam jānāthā 'ti. puccha mānava, pucchitvā sakkā jānitun ti. atha kho mānavo 'tisū vedesu sanighaṇḍuketubhesu saakkharappa-bhadesu itihāsapañcamesu yāni yāni gaṇṭhiṭṭhānāni yesam nayaṃ n' eva attanā passati nāpi 'ssa ācariyo addasa tesu theram pucchi. thero pakatīyāpi tiṇṇam vedānam pārāgu idāni pana paṭisambhidappatto, ten' assa n' atthi nesaṃ pañhānam vissajjaneva bhāro 'ti tāvad eva te pañhe vissa-jetvā mānavam āha: mānava ahaṃ tayā bahum pucchito, ahaṃ pi dāni tam ekam pañham pucchāmi' vyākariassasi me 'ti. āma bho pabbajita puccha, vyākariassāmi. āma bho pabbajita puccha, vyākariassāmi thero 'Cittayamake imam pañham pucchi: yassa cittaṃ uppajjati na nirujjhati, tassa cittaṃ nirujjbissati n' uppajjissati, yassa vā pana cittaṃ nirujjbissati n' uppajjissati, tassa cittaṃ uppajjati na nirujjhatīti. mānavo uddham vā adho vā saritum asakkonto kiṃ nāma bho pabbajita idan ti āha. buddhamanto nāma-yaṃ mānavā 'ti. sakkā paṇāyam bho mayham pi dātun ti. sakkā mānava ambehi gahitaṃ pabbajjam gaṇhantassa dātun ti. tato mānavo mātāpitaro upasāṃkamitvā āha: ayaṃ pabbajito buddhamantaṃ nāma jānāti na ca attano

santike apabbajitassa deti, ahaṃ etassa santike pabbajitvā mantam uggaṇhissāmi. ath' assa mātāpitaro pabbajitvā pi no putto mante gaṇhātu, gaṇetvā punāgamissatīti māñña-mānā gaṇha puttā 'ti anujānimsu. thero dāraṇam pabbajetvā 'dvattimisākārakammaṭṭhā aṃ tāva ācikkhi. so tathā parikammaṃ karonto na cirass eva 'sotāpattiphale pati-tṭhāsi.

3. 阿輸迦王統領自立信受佛法. (299-300)

Tena kho pana samayena Bāndusā assa rañño ekasat-puttā abhesum. te sabbe Asok attanā saddhim ekamātikaṃ Tissakumāraṃ ṭhapetvā ghātesī, ghātento cattāri vassāni anabhisitto 'va rajjaṃ karetvā catunnam vassānam accāyena tathāgatassa parinibbānta dvinnam vassasatānam upari atthārasame vasse sakala jambudīpe ekarajjābhisekam pāpuṇi.

Rājā kira abhisekam pāpuṇitvā tiṇi yeva saṃvaccharāni bahirakapāsāṇḍamparigaṇhi, catutthe saṃvacchare buddha-sāsane paṇḍi.

4. 阿輸迦王衆僧親判波陀利弗城第三結集 (312)

Evam thero (Tissā) Moggaliputto rājānam saññāpetvā tath' eva rājuyyānesatta-di-āsāni as torajānam samayaṃ

uggaṇhāpesi. rājā sattame divase Asokārāme bhikkhusam-
gham sannipātāpetvā sānipākāram parikkhipāpetvā sānipā-
kārantare nisinno ekaladdhike bhikkhū ekato ekato karetvā
ekamekaṃ bhikkhusamūhaṃ pakkosāpetvā pucchi: kimvādi
sammāsambuddho 'ti. tato sassatavādino⁽⁴⁾ sassatavādīti
āhamsu, ekaccasassatikā⁽⁴⁾ antānantikā⁽⁴⁾ amarāvikkhepikā⁽⁴⁾
adhiccasamuppattikā^{(4)*} saññivādā⁽⁴⁾ asaññivādā⁽⁴⁾ nevasañ-
ñināsaññivādā⁽⁴⁾ ucchedavādā⁽⁴⁾ diṭṭhadhammanibbānavādā^{(4)†}
, 'ti āhamsu'. rājā paṭhamam eva samayassa uggahitattā na
ime bhikkhū aññatitthiyā ime 'ti ñatvā tesāṃ setakāni vat-
thāni datvā upabbājesi. te sabbe pi saṭṭhisahassā ahesum.
, ath' aññe bhikkhū pakkosāpetvā pucchi: 'kimvādi bhante
sammāsambuddho 'ti. vibhajjavādī mahārājā 'ti. evaṃ
vutte rājā therāṃ pucchi: vibhajjavādī bhante sammāsam-
buddho 'ti. āma mahārājā 'ti. tato rājā: suddham dāni
bhante sāsanaṃ, karotu bhikkhusaṃgho uposathan ti
ārakkham datvā naṅgarāṃ pāvisi. samaggo saṃgho sanni-
patitvā uposathan akāsi. tasmiṃ sannipāte saṭṭhi bhikkhu-
satasahassāni ahesuṃ. tasmiṃ samāgame Moggaliputtati-
ssatthero parappavādaṃ maddamaṇo Kathāvatthuppakara-
ṇaṃ abhāsi. tato saṭṭhisatasahassasaṃkheyyesu bhikkhūsu
uccinitvā tipīṭakapariyattidharānaṃ pabhinnaṭṭhisambhi-
dānaṃ tevijjādibhedānaṃ bhikkhūnaṃ saḥassam ekam
gahetvā yathā Mahākassapaṭṭhero ca Kākaṇḍakaputto
Yasathero ca dhammaṃ ca vinayaṃ ca saṃgāyīṃsu evaṃ ova
dhammaṃ ca vinayaṃ ca saṃgāyānto sabbaṃ sāsanaṃ mahaṃ

* 以上過去十八見 † 以上未來四十四見, 即梵經六十二見

visodhetvā tatiya-saṃgītiṃ akāsi. saṃgītipariyosane ane-
kappa-kāraṃ paṭhavi akampittha.

ayam saṃgīti navahi masehi niṭṭhitā yā loke
katā bhikkhusaḥassena tasmā saḥassikā 'ti ca
purimā dve upādāya tatiyā 'ti ca vuccatīti.
ayam tatiya-saṃgīti.

5. 閼浮利持律異世五師 (313-4)

ettāvatā ca kenābhatan ti etassa pañhassa vissajjanaṭṭham
yad avocumha: Jambudīpe tāva Upālitttheraṃ ādiṃ katvā
ācariyaparamparāya yāva tatiya-saṃgīti tāva ābhatāṃ,
tatrāyaṃ ācariyaparamparā.

Upālī Dāsako c' eva Sonoko Siggavo tathā
Tisso Moggaliputto ca pañe' ete vijitāvino
paramparāya vinayaṃ dipe Jambusirivhaye
acchijjamānaṃ ānesuṃ tatiyo yāva saṃgaho 'ti.

tass' attho ettāvatā pakāsito hoti. tatiya-saṃgahato pana
uddham imaṃ dīpaṃ Mahindādīhi ābhatāṃ Mahindato ugga-
hetvā kañci kalam Aritṭhattherādīhi ābhatāṃ tato yāva
ajjatanā tesāṃ yeva antevāsikaparamparābhūtāya ācariyapa-
ramparāya ābhatan ti veditabbaṃ. yathāhu porāṇā:

師子洲持律同世五師

10 tato Mahindo Itṭhiyo Uttiyo Sambalo pi

ca Bhaddanāmo ca paṇḍito

ete nāgā mahāpañña Jambudīpa idhāgatā |

vinayaṃ te vācayīṃsu piṭakaṃ Tambapanniya.

nikāye pañca* vācesum satta o' eva pakāraṇa*. |

律師相承

tato Ariṭṭho medhāvī Tissaddatto ca paṇḍito
visārado Kālasumano thero ca Dighanāmakō |
Dighasumano ca paṇḍito punar eva Kālasumano
Nāgathero ca Buddharakkhito
Tissatthero ca medhāvī Devatthero ca paṇḍito, |
punar eva Sumano medhāvī vinaye ca visārado,
Bahussuto Cūlanāgo gajo va duppadhamsiyo' |
Dhammapālināmo ca Rohaṇe sadhupūjito,
tassa sisso mahāpaṇṇo Khemaṇāmo tipetako |
dipe tāraṇarājā va paṇṇāya atirocatha.
Upatisso ca medhāvī Phussadevo mahākathī, |
punar eva Sumano medhāvī Phussanāmo bahussuto,
mahākathī Mahāsīvo piṭake sabbatthakovidō, |
punar eva Upālī medhāvī vinaye ca visārado, Mahānāgo
mahāpaṇṇo saddhammavamsakovidō, |
punar eva Sahayo† medhāvī piṭake sabbatthakovidō,
Tissatthero ca medhāvī vinaye ca visārado, |
tassa sisso mahāpaṇṇo Papphanāmo bahussuto
sāsanaṃ anurakkhanto Jambudipe patitṭhito. |
Cūlābhayo ca medhāvī vinaye ca visārado
Tissatthero ca medhāvī saddhammavamsakovidō |
Cūladevo ca medhāvī vinaye ca visārado
Sivattthero ca medhāvī vinaye sabbatthakovidō |

* 五阿含, 七輪, note 10 b. † Burmese: Abhayo.

eta nāgā mahāpaṇṇā vinayaṇṇū maggakovidā
vinayaṃ dipe pakāsesum piṭakaṃ Tambapaṇṇiyā 'ti.

6. 邊地佛法堅立根本因緣 (314)

"tatrāyaṃ anupubbikathā: Moggaliputtatissatthero kira
imaṃ tatiyaṃ dhammasaṅgītiṃ katvā evaṃ cintesi: kattha
nu kho anāgate sāsanaṃ suppatitṭhitam bhaveyyā 'ti. ath'
assa apaparikkhato etad ahosi: paccantimesu kho janapa-
desu suppatitṭhitam bhavissatīti. so tesāṃ tesāṃ bhikkhū-
naṃ bhāraṃ katvā te te bhikkhū tattha tattha pesesi
Majjhantikattheraṃ Kasmīragandhāraraṭṭhaṃ pesesi tvaṃ
etaṃ raṭṭhaṃ gantvā ettha sāsanaṃ patitṭhāpehīti. Mahā-
devattheraṃ tath' eva vatvā Mahisakamaṇḍalaṃ pesesi,
Rakkhitattheraṃ Vanavāsīṃ, Yonakadhammarakkhitatthe-
raṃ Aparantakam, Mahādhammarakkhitattheraṃ Mahāra-
ṭṭhaṃ, Mahārakkhitattheraṃ Yonakalokaṃ, Majjhimattheraṃ
Himavantapadesabhāgaṃ, Sonakattheraṃ ca Uttarattheraṃ
ca Suvannabhūmiṃ, attano saddhivihārikaṃ Mahindattheraṃ
Iddhiyattherena Uttiyattherena Sambalattherena Bhaddasā-
lattherena ca saddhiṃ Tambapaṇṇidipaṃ pesesi tumhe
Tambapaṇṇidipaṃ gantvā ettha sāsanaṃ patitṭhāpethā 'ti.
sabbe pi taṃ taṃ disābhāgaṃ gacchantā attapañcamā
agamāṃsu paccantimesu janapadesu pañcavaggo gaṇo alaṃ
*upasampadākammāyā 'ti maññamānā."

* Culla-vagga note 2 and above ii, 1, pp. 4-046.

7. 閼浮利, 師子洲王統次第. (320-1)

"Evam Iddhiyādihi saddhim āgantvā patitṭhahanto ca āyasmā Mahindatthero sammāsambuddhassa parinibbānato dvinnam vassasatānam upari chattimsatime vasse imasmim dipe patitṭhahīti veditabbam.

Ajātasattussa hi atṭhame vasse sammāsambuddho parinibbāyi. tasmim yeva vasse Sihakumārassa putto Tambapannidipāssa ādirājā Vijayakumāro imam dīpam āgantvā manussavāsam akāsi. Jambudīpe Udayabhadraṣṣa cuddasame vasse idha Vijayo kālam akāsi. Udayabhadraṣṣa pañcadasame vasse Paṇḍuvāsadevo nāma imasmim dipe rajjam pāpuṇi. tattha Nāgadassakaraṇṇo vīsatime vasse idha Paṇḍuvāsadevo timsavassāni rajjam kāretvā kālam akāsi. tasmim vasse Abhayo nāma rājakumāro imasmim dipe rajjam pāpuṇi. tattha Susunāgaraṇṇo sattarasame vasse idha Abhayaraṇṇo vīsam vassāni paripūrimsu. atha Abhayassa vīsatime vasse Pakuṇḍakābhayo nāma dāmariko rajjam aggahesi. tattha Kālāsokassa soḷasame vasse idha Pakuṇḍakābhayassa sattarasa vassāni paripūrimsu. tāni heṭṭhā ekena vassena saha atṭhārassa honti. tattha Candaguttassa cuddasame vasse idha Pakuṇḍakābhayo kālam akāsi, Muṭasivarājā rajjam pāpuṇi. tattha Asokadhammarājassa sattarasame vasse idha Muṭasivarājā kālam akāsi, Devānampiyatisso rajjam pāpuṇi.

Parinibbute ca pana sambuddhe Ajātasattu catuvisativassāni rajjam kāresi, Udayabhadro ca soḷasa, Anuruddho ca

Muṇḍo ca atṭhārassa, Nāgadassako catuvisati, Susunāgo atṭhārassa, tass' eva putto Asoko atṭhavisati, Asokassa puttā dāsabhātukarājāno dvevisativassāni rajjam kāresum. tesam pācchato nava Nandā dvevisatim eva, Candagutto ca catuvisati, Bindusāro atṭhavisam. tassāvasāne Asoko rajjam pāpuṇi. tassa pure abhisekā cattāri, abhisekato atṭhārassame vasse imasmim dipe Mahindatthero patitṭhito. evam etena rājavamsānusārena veditabbam, eva tam sammāsambuddhassa parinibbānato dvinnam vassasatānam upari chattimsatime vasse imasmim dipe patitṭhahīti.

Evam acintiyā buddhā buddhadhammā acintiyā,
acintīyesu pasannānam vihāko hoti acintīyo 'ti.

Samanta-pāsādikā Niṭṭhitā.

第八篇

VIII. GĀTHĀ

(偈頌)

1. 通誠偈 (Dhammapada xii. 183)

Sabbapāpassa akarāṇaṃ, kusalassa upasampadā, |
sacittapariyodapanāṃ; etaṃ buddhāna sāsanaṃ ||

2. 三尊偈 (Dīpavaṃsa xi, 35)

Buddho dakkhiṇeyyān' aggo, dhammo aggo virāgīnaṃ, |
saṃgho ca puñṇakkhettaggo, tīṇi aggā sadevake ||

3. 緣起法頌 (Mahāvagga i, 23, & 10)

Ye dhammā hetuppabhavā, tesaṃ hetuṃ tathāgato āha |
tesaṃ ca yo nirodho evaṃvādi mahāsamaṇo ||

4. 樂偈 (Dhammapada xv, 201)

Jayaṃ veraṃ pasavati, dukkhaṃ seti parājito, |
upasanto sukhaṃ seti hitvā jayaparājayaṃ ||

5. 無病偈 (Dhammapada xv, 204)

Ārogyaparamā lābhā, santuṭṭhiparamaṃ dhaṇaṃ, |
vissāsaparamā ñāti, nibbānaṃ paramaṃ sukhaṃ ||

6. 心偈 (Dhammapada i, 2)

a. Manopubbāṅgamā dhammā, manoseṭṭhā, manomayā; |

manasū ce paduṭṭhana bhāsati vā karoti vā, |
tato naṃ dukkhaṃ anveti, cakkam va vāhato padaṃ. ||

b. Manopubbāṅgamā dhammā, manoseṭṭhā, manomayā; |
manasū ce pasannena bhāsati vā karoti vā, |
tato naṃ sukhaṃ anveti, chāyā va anapāyini. ||

7. 鹿野園自覺偈 (Majjhima-nikāya 26)

Sabbābhibhū sabbavidū 'haṃ asmi,
sabbesu dhammesu anūpalitto, |
sabbaṃjaho taṇhakkhaye vimutto,
sayam abhiññāya kam uddiseyyam ||1||
na me ācariyo atthi, sadiso me na vijjati, |
sadevakasmiṃ na 'tthi me paṭipuggalo ||2||
ahaṃ hi araṇṇā loke, ahaṃ satthā anuttaro, |
eko 'mhi sammāsambuddho, sītibhūto 'smi nibbuto ||3||
dhammacakkaṃ pavattetuṃ gacchāmi Kāsinaṃ puram, |
andhabhūtasmiṃ lokasmiṃ āhañchaṃ amataḍundubhin
ti* ||4||
(yathā kho tvam āvuso paṭijānāsi arah' asi anantaṭṭhino
ti)
mādisā ve jinaṃ honti ye pattā āsavakkhayaṃ, |
jitaṃ me pāpakā dhammā, tasmā 'haṃ Upaka jino ti ||5||

8. 魔王降伏偈 (Jātaka, Buddhassa jāyo; i, p 57)

"Jāyo hi Buddhassa sirimato ayaṃ
Mārassa ca pāpimato parājāyo," |
ugghosayum bodhimāṇḍe pamoditā

* āhañhi (āhañchi) amataḍudrabhin ti, Vinaya Pitakam i, p. 8.

jayam tadā nāgaganā Mahesino ||1||

“Jayo hi Buddhassa sirimato ayam
Mārassa ca pāpimato parājayo,”
ugghosayum bodhimaṇḍe pamoditā
supaṇṇasaṅghāpi jayam Mahesino ||2||

“Jayo hi Buddhassa sirimato ayam
Mārassa ca pāpimato parājayo,”
ugghosayum bodhimaṇḍe pamoditā
jayam tadā devaganā Mahesino ||3||

“Jayo hi Buddhassa sirimato ayam
Mārassa ca pāpimato parājayo,”
ugghosayum bodhimaṇḍe pamoditā
jayam tadā brahmaganāpi tāḍino ||4||

9. 菩提樹下初悟偈 (Sumaṅgala-vilāsini, p. 16)

- a. Anekajātisaṃsāram sandhāvissam añibbisam,
gahakārakam gavesanto, dukkhā jāti punappunam. ||
- b. Gahakāraka diṭṭho 'si, puna geham na kāhasi,
sabbā te phāsukā bhaggā, gahakūṭam visamkhitam;
visamkhāragatam cittam taṇhānam khapam ajjhagā ti. ||

10. 苦空无常偈 (Dhammapada 277-279)

“Sabbe saṃkhārā aniccā” ti yadā paññāya passati,
atha nibbindati dukkhe, esa maggo visuddhiyā ||

“sabbe saṃkhārā dukkhā” ti yadā paññāya passati,
atha nibbindati dukkhe, esa maggo visuddhiyā ||

“sabbe dhammā anattā” ti yadā paññāya passati,
atha nibbindati dukkhe, esa maggo visuddhiyā ||

11. 越世偈 (Dhammapada xxiv, 354)

Sabbadānam dhammadānam jināti,
sabbam rasam dhammaraso jināti,
sabbam ratim dhammarati jināti,
taṇhakkhayo sabbadukkhānam jināti.

12. 涅槃路

(Jātaka, Maggo Nibbānagāmi, vol. i, p. 4)

Yathāpi dukkhe vijjante, sukham nāma pi vijjati,
evam bhava vijjamāne, vibhavo pi icchitabbako ||

yathāpi uṇhe vijjante, aparam vijjati sītaṇṇam,
evam tividhaggi vijjante, Nibbānam icchitabbakam ||

yathāpi pāpe vijjante, kalyāṇam pi vijjati,
evam eva jāti vijjante, ajātim pi icchitabbakan ti ||

13. 智見 (Majjhima-nikāya, 26; p. 167)

Ñāṇaṃ ca pana me dassanaṃ udapādi:

Akuppā me vimutti, ayam antima
jāti, na 'tthi dāni punabbhavo ti.

終

巴利語佛教文學講本原文正誤表

頁	行	誤	正
4	2	-vatātapa	-vātātapa-
„	17	°yamhi	°yam hi
„	3 (下)	attasilato	attā sīlato
5	5	Kammaṣa komhi	Kammassako 'mhi
„	9	Katham bhūtassa	Kathambhūtassa
8	5 (下)	anatha-	anatta-
9	8 (下)	tassa	tassā
„	„	°nissago	°nissaggo
11	11	°nandanti	°nandun ti
13	4	ahosī	ahosīti
13	6 (下)	bhikkku-	bhikkhu-
14	16	gahatvā	gahetvā
„	5 (下)	uhaccam	ūhaccam
15	5	paripure°	paripūre°
16	2	saddhā	suddhā
„	7	āhu	ahu (=ahū)
17	5 (下)	°vaṭṭhave	°vatthave
18	4	rājubhi	rājūbhi
„	11	nāgāraje	nāgā raje
„	腳註	For 'Nāgarājā'	raje, acc. pl. raja = pollen of flowers. The nāgas eat them.
„	7 (下)	Vāsavas'	Vāsavass'
„	5 (下)	sahā	saha

19	4 (下)	sahā	saha
20	8	sahā	saha
21	9 (下)	aṭṭhasi	aṭṭhāsi
22	4	Asant'assa	Asantassa
"	9	sahā°	sabhā°
"	5 (下)	musāvādena	musāvādena
"	1 (下)	Pahū°	Pahūta°
23	10 (下)	dārehi san°	dāreh' asan°
"	"	vesiyā upadi°	vesiyāsu padī° 或 vesiyāsu padu°
28	3	nikkujjitam	seyyathāpi, bho Gotama, nikkujjitaṃ
"	4 (下)	yenā	yena
"	2 (下)	°vantam etad avoca :	°vantam piṇḍāya ṭṭhitam, disvāna Bhagavantam etad avoca :
29	7 (下)	esa	esā
31	4	bho Gotama	bhotā Gotamena
32	8	ācikkhatā	ācikkhanā
"	"	desatā	desanā
"	9	patā	panā
"	"	paṭṭhapatā	paṭṭhapanā
34	7	katamā	katamañ
"	12	katamā	katamo
"	17	katamā	katamo
"	7 (下)	katamā	katamañ

34	3 (下)	katamā	katamañ
35	3	katamā	katamo
"	8	katamā	katamañ
"	9 (下)	pattabbhṃ	pattabbam
36	5	katamā	katame
"	11	katamā	katamañ
"	12	°vikānandi-	°vika nandi-
"	16	katamā	katamañ
"	8 (下)	katamā(. . . .)	katamañ
37	3	katamā	katamo
"	8	°lāpāya	°lāpā
"	10	katamā	katamo
"	13	katamā	katamo
"	14	micchā ājivam	micchāājivam
"	17	katamā	katamo
"	4 (下)	°mmohāya	°mmosāya
38	12	katamā	katamo
39	6	cattu°	catu°
"	"	ācikkhatā	ācikkhanā
"	"	desatā	desanā
"	"	paññapatā	paññapanā
"	7	paṭṭhapatā	paṭṭhapanā
40	5 (下)	pacca-	sacca-
47	4	samma-	sammata-
"	5	nnitā	除 去
49	3	Suṇatn	Suṇātu
50	5 (下)	hhik°	bhik°

4

51	11 (下)	°petva	°petvā
54	3	gathā	gāthā
57	3	gavaṃ	yavaṃ
59	12	°tva	°tvā
62	7	°majetṭhassa	°makajetṭhakassa
63	7	ekaci°	ekadi°
„	15	pucchimsu	pucchimsu
„	3	santīkaṃ	santikaṃ
67	14	phū°	phā°
68	6 (下)	katva	katvā
75	5	Mi°	Mi°
77	1 (下)	sikkhāde°	sikkhāpe°
78	9	raṭi°	paṭi°
79	3 (下)	bhāra°	dhāra°
„	2 (下)	pattha°	pottha°
80	12	°jjato	°jjati
„	17	godra°	gadra°
85	4	kālato	kālakato
„	11	ante°	cinte°
92	14	pocç°	pacca°
93	5	Ānando	Ānanda
„	6	pavi°	pivi°
„	„	vutte	vutte,
„	9	āccho°	accho°
96	5 (下)	athāgato	Tathāgato
98	6	°imsu	°imsu
99	7	sarīsānaṃ	sarirānaṃ

100	7	kusi°	Kusi°
102	9	pahūtā°	pahūta°
105	12	sāma	Sāma°
107	5 (下)	kappati	kappati
„	3 (下)	°puttiyā ape°	°puttiyā jātarūparajataṃ, nikkhitamaṇisuvanaṃ samaṇā Sakyaputtiyā ape°
108	10 (下)	bhikkhūno	bhikkhuno
109	2	(XI,2,1)	(XI,2,7)
„	8	°pamāne	°yamāne
113	11	pāva°	pava°
„	12	patthara°	patthaya°
„	4 (下)	olokenta	olokentā
114	10	brāhmā°	brāhma°
118	12	upa°	uppa°
119	11	°parām°	°param°
„	2 (下)	°dīpa	°dīpā
120	2	pakāraṇe	pakaraṇe
„	11	sadhu°	sādhu°
121	2	eta	ete
123	2	aṭṭhārasa	aṭṭha
„	2 (下)	vihāko	vipāko
124	通誠偈	-pāpassā	-pāpass°
„	„	kusalassa	kusalass°
„	緣起法頌	Yedhammā hetuppa°	Ye dhammahetupa°

125	1	paduṭṭhana	paduṭṭhena
„	„	bhāsati	bhāsati
„	4	bhāsati	bhāsati
„	4(下)	57	75
126	8(下)	khapaṃ	khayaṃ
127	8(下)	aparam	'param
„	7(下)	tividhaggi	rāgamhi (異本)
„	5(下)	eva jāti	jātimhi (異本)

(終)

大正十一年五月十五日印刷
 大正十一年五月二十日發行
 大正十五年二月十日再版
 昭和四年十月二十日三版
 昭和十年十月二十日四版

不許複製 壹圓七拾錢

編者 高楠順次郎

發行者 三樹退三
 東京市神田區錦町一丁目十六番地

發行所 丙午出版社
 東京市神田區錦町一丁目十六番地

印刷者 柴山則常
 東京市本郷區駒込林町百七十二番地

印刷所 杏林舎
 東京市本郷區駒込林町百七十二番地

發賣所 株式會社 明治書院

東京市神田區錦町一丁目十六番地
 振替口座東京四九九一番
 電話神田(代表)二一四七番

4/248

文學博士 高楠順次郎先生著

巴利語佛教文學講本字書

定價 金壹圓七拾錢
送料 金 十 錢

文學博士 長井真琴先生著

獨習巴利語文法

定價 金壹圓五拾錢
送料 金 十 錢

文學博士 萩原雲來先生著

實習梵語學

定價 金 貳 圓
送料 金 十 二 錢

文學博士 萩原雲來先生編

梵語讀本

定價 金 參 拾 錢
送料 金 二 錢

文學博士 高楠順次郎先生編

梵文聖婆伽梵歌

定價 金 六 拾 錢
送料 金 四 錢

文學博士 高楠順次郎先生譯

和譯聖婆伽梵歌

定價 金 壹 圓
送料 金 六 錢

文學博士 木村泰賢先生著

小乘佛教思想論

定價 金 五 圓
送料 金 二 十 二 錢

文學博士 高楠順次郎 木村泰賢 兩先生共著

印度哲學宗教史

定價 金 五 圓
送料 金 二 十 二 錢

文學博士 木村泰賢先生著

印度六派哲學

定價 金 六 圓
送料 金 二 十 二 錢

文學博士 木村泰賢先生著

原始佛教思想論

定價 金 五 圓
送料 金 二 十 二 錢